

yeryüzü bir bütündür bölünemez

Ahali

Şubat 2008
yıl:1 - sayı:2
aylık haber fikir
yorum gazetesi
2,5 YTL

Kan Hep Vardı...

"Bizim millet de zaten böyledir"
diyor general aşınası olduğu kame-
raların karşısında. Öyledir elbet.
Biti yeni kanlanmış veletler, kandan
bayrak yapıyor artık. Generaller
övünerek çıkıp, kanı, evet bayraktan
çok kana, övünerek teğir ediyor.
Tepeden tırnağa cinnete kesmiş
bir toplum. Araya az mesafe koyup
resmin tamamını görünce insanın
midesi kanlıyor. Böyle bir ortamda
değil iktidarla didişmek yaşamak bile
angarya gibi. Bize bu düşmüyor işte.
Bize kana karşı, yaşıma savunmak
düşüyor...

Devamı 2. Sayfada

Günbatımından Şafağa

...Şafak görünmüyor. Çünkü iktidar hepimizin aklına mih gibi kazınmış vampirleri alıp kelle dolu heybesine koyuverdi. Bir kere sorsalar bin yüz çizeriz her birimiz. İyi bildiğimiz anonim pis bir yüz...

Günbatımı devam ediyor. Şafağa dek yaşamı cehenneme çevirenlerin yeni bir masalı var şimdi. Pusun ardında, pusun önündeler. Adı Ergenekon. Yine Ergenekon. Neden? Biri gelip kulaklara, bu dehşet gürültüyü, ne zaman fısıldadı. Ve kimdi o? Nasılda belletmişler nametlerin ve hainlerin, bilinçlerinin dehlizlerine korkuyu, gün be gün. Hatta kahramanlıklar eylemişler, nama liyakat adına... Cenk ehillerinden el almışlar. Kımız yahut kızılık şerbeti değilse bile, içmişler kana kana, günbatımında o acı sıvıyı. Böyle, ermişler yani. Dolmuşlar, kaburgalarına vatan çarpan kalplerinden; rugan kösele pabuçlarının içinde kaşınan parmak aralarına kadar, millet aşkıyla. Ayakları erkek. Taraklı. Parmakları kıllı. Göbekleri yağlı. Biyıkları badem ve yanlardan sarkıtı. Pantolonları İngiliz ve ortadan dikitli. Erkekler. Ve silahın yanında atın berisinde dizilmiş kavrak avratlar... Ha desen koparacak zincirlerini. Kadınlar. Onların kadınları. Gücün dibine diz kırmış kalem ehli dil ehli ısrırgan kadınlar. Kim bilir nasıl canlıya didindiler, ne etekler öptüler, ne pullar yaladılar ERgenekon şebekesinin dişlileri, o pusta, o adla nam salmak için. Üç yanı deniz, dört yanı düşmanla çevrili, içi de ihanetle dolu bu cennet vatan'ın tek çakıl taşı ve "ne mozaığı ulan mermerini" hainlere vermemek, koklatmamak için nelere el basmışlar, ne ölmüş ne öldürmüşler kim bilir Türk Oğlu Türk efendiler.

Vampirler ölümsüzdür. Uzamsız ve zamansızdır. Vampirlerin, vaadi de budur. Sonsuzluk. Bitimsiz bir günbatımı. Yeni Ergenekon canilerinin, kanımıza diş biledikleri ilk perde 2. dünya savaşı sırasında açıldı:

Devamı sayfa 3'te

Radyoaktif Ölüme Değil, Aktif Eyleme

Endüstriyel sistemin varoluşu gereği bitmeyecek "ihtiyaçları" iktidarların insan ve doğa üzerinde üzerindeki tahakkümünü, belirleyiciliğini etkin şekilde devam ettirmektedir. İnsanlık "ihtiyaçının" yüzlerce kat fazla üretim yapıldığı ve tonlarca buğdayın dünya borsada değerini dengede tutabilmek için denizlere döküldüğü, dakikada 63 insanın açlıktan "öldürüldüğü" muazzam bir üretim sürecini yaşıyoruz

Dünya, üzerinde barındırdığı tüm canlı ve cansız hayatla varoluşundan bu yana en büyük felaketle karşı karşıya. Bu felaketin en önemli nedenlerinden biri insanın "enerji" arayışına girmesidir. İnsanlığın böyle bir arayışa girmesi ise, insanın doğa ve özellikle insan üzerinde kurduğu tahakkümü ile başlamaktadır. Bu serüven, tüm yok edici gücüyle devam etmeye çalışmaktadır. Endüstriyel sistemin varoluşu gereği bitmeyecek "ihtiyaçları" iktidarların insan ve doğa üzerinde üzerindeki tahakkümünü, belirleyiciliğini etkin şekilde devam ettirmektedir. İnsanlık "ihtiyaçının" yüzlerce kat fazla üretim yapıldığı ve tonlarca buğdayın dünya borsada değerini dengede tutabilmek için denizlere döküldüğü, dakikada 63 insanın açlıktan "öldürüldüğü" muazzam bir üretim-tüketim sürecini yaşıyoruz. Süreç, canlı-cansız ne varsa yok edecek denli güçlü ve yoğun bir şekilde işliyor. İstatistiklere göre Beko firması iki dakikada bir ürün üretiyor. Bu küçük bir örnek. Daha binlerce devasa fabrika var.

Devamı sayfa 8'de

Teferruatların Arasından, Hrant

Hrant ne ilkti ne de son olabilirdi. Devletin, "sözde" sahipleri "sözde" görevlerini yine yerinde getirmişlerdi

Hrant Dink'in 19 Ocak 2007'de İstanbul'un göbeğinde katledilişinin üzerinden bir seneyi aşkın bir zaman geçti. Bu cinayetin, gerçekleri yüzümüze bir tokat gibi çarpıp bizi olduğumuz yere çivilemesi hadisesini bir senedir üzerimizden atamadık. İlk başta gördüklerimize, duyduklarımıza inanmadık, olanları gözlerimiz yaşı bir şekilde inkâr etmeye çalıştık, başaramadık, sonra kendiliğinden bir nefrete kapıldık, hırslımızı birilerinden çıkarmak istedik, yapamadık, yapmamalıydık, kendimizi, birbirimizi sakinleştirmeye çalıştık. Bu cinayeti aslında o kadar çok birebir yaşadık ki tabiri caizse olanları televizyondan canlı bir şekilde gün gün takip ettik Hrant'ın neden hedef seçildiği açıktı.

Devamı sayfa 4'te

Aktivist Gözle...
Kürşad Kızıltuğ
Sayfa 14

İmaj Ve Yanılsama...
Hinder Nesazi
Sayfa 6

Kent Ve Anarşizm
Resul Gırrasory
Sayfa 15

Bir Mültecinin Laneti
Röportaj
Sayfa 14

Anarşi Mümkün müdür?
Aleksander Berkman
Sayfa 12-13

Bir Tehdit Olarak 301 ve 318
Muzaffer Mankır
Sayfa 15

Yoldaş'a Mektup

Baş tarafı 1. Sayfada...

Ahali Gazetesi geçen ay birinci sayısıyla artık yeryüzünün bir parçası oldu. Bu gazete, kanla ya da kanı çağırıştıran ağızda irin tadı burakan kelimelerle değil tastamam yaşam ağrısıyla yazıldı. Bir gün diğer gereksiz detaylar yaşam dediğimiz resimden silinince biz de o gün, artık bu gazete mi olur ya da başka bir şey mi bilmiyoruz, yok etmesin biliriz. Çünkü o gün, bugünden başladığımız devrim sonsuz dünyaya, bütün doğaya, hanüz adını bilmediğimiz müthiş bir evreni bütünleyen ve şimdiden heyecan veren şeylere ayna tutmuş olacak. Artık eksiksiz, bu günden ayaklarımızın bastığı yerden başladığımız için, çok da bir şey yitirmeden, gerçekten yaşamaya başlarız. Aynanın gerisinde bir yerde bu gazete de mutlaka olur. bundan sonrasında olmasa bile.

Şu anda şayet siz okuyorsanız gazetenin ikinci sayısını çıkarmış, gazeteyi yapan bizler bir şekildedense geleceğe yanıtı, yüzümüzden hiç eksik etmediğimiz utumlu tebessümle (kimine göre kükürerek) bekliyoruz demektir. Bizi, bu kandan ve bayrak yapanlardan ayıran şeydir o tebessüm ve icabında öfkeliyiz. Sizin yüzünüzdekine çok benzer ve bazen aynıdır.

Böyle çıkan iş bu gazetenin ilk sayısı Anadolu'nun dört bir köşesine aynı gün gidiyordu: İstanbul, İzmir, Antalya, Antakya, Diyarbakır, Van, Bitlis, Mersin, Sivas, Giresun, Malatya, Kocaeli, Bursa, Tokat, Adana... Gazetenin bu köşesinden, gazeteyi sahiplenilen yoldaşları, Bihassa Vandan bize el verenleri, gözlerimize gözlerine bakana değin kelimelerimizle kucaklıyoruz.

Mersindeki genç yoldaşlarımız da özel bir ilgiyi hak ediyorlar. Kolluk kuvvetleri, onları okullarında gazete dağıtmakla suçlayarak (!), erken bir zamanda aileleri ve eğitimcileriyle yüngöz ettiler. Şu anda, tırnaklayarak bir hedefe yönelmiş durumdalar. Kolaylıklar diliyor selamlıyoruz.

Eksiklerimiz var. Bu eksikler birlikte tamir etmeyi umuyoruz. birlikte öğreneceğiz ne kadar ileri gideceğimizi. Bu biraz da size bağlı, Ahali.

Geçen sayıya göre bu sayıda küçük bir farklılık var. Biraz daha ağırlaştı. Her anlamda... Sayfa sayısı arttı. tabii ki gereklilikten.

Bu satırların hemen sağında bir mektup bulacaksınız. Bu sizinde buraya mektup yazabileceğiniz anlamına geliyor. E-Posta Adresi ve Ahali'nin İkamet Adresini kopyalayın.

Bekliyoruz. Beklemekte bitene dek!

AHALİ

Aylık Haber Fikir Yorum Gazetesi

Yerel Süreli Yayın

Şubat 2008, Sayı 2

Sahibi ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Cemil Cahit Selimoğlu

İletişim Adresi: Mithatpaşa Caddesi 30A/29 Yenışehir/Ankara Tel: (312) 434 47 54

ahali@gazetesi@gmail.com

Basıldığı Yer: Ümit Ofset Matbaacılık - Kazım Karabekir Caddesi No: 41/1-2-3-9 İskitler/Ankara

ISSN 1308-0431

Yoldaş, Başlarken bu sığa birçok kişinin takıldığı biliyorken neden bu sığa kullandığımı açıklamam gerek sanırım. Burada antikalık, az da olsa romantiklik etmek hakkımı kullanıyorum. Başka bir sığa arayış bularak ve onu kullanarak, ne denli sığ, ne denli yüzeysel olduğumu ele vermektan imtina ediyorum. Yine de sığa akla gelen ilk anlamıyla yani "aynı yolu birlikte yürüten" olarak kullandığımı söyleyelim de seni düşünme zahmetinden kurtaralım. Devrim'i bir yol olarak o yolu birlikte yürütenleri de yoldaş olarak düşünmek tabii, ilk bizim aklımıza gelmedi. Yürürlükteki yaradılış mevzuundan yola çıkıp, yürürlükten çoktan kalkmış felsefe'nin, adını unuttuğum icracılarından birine inanacak olursak, ilk devrimci şeytandı. Halile malum devrimini yaparken yalnız olmayacaktı. Olmamalıydı. Karşısında başkaldırdığı tanrı, bir gün kadını yarattı. Şeytan'ın ilk yoldaşı da, bu kadınıydı, Havva oldu. Tam burada, aranızda muzipçe gülümseyen kadınlara söyleyecek sözüm yok. Yani, benim yok! Zira böyle düşünen ben değilim. "Bir arkadaşım" elbet!

Anarşistlere devrimciliği yakıştırmayanlara, bir yerlerimizde değil tastamam yüzümüzle, yüzümüzün tüm kaslarıyla ve çizgileriyle gülerken devam edelim. Yoldaş, bir sığa olarak eskimiş, aslında eskitilmiş ve tedavülde kalmış olabilir. Ama yol aynı yol. Mesele de yol değil zaten. Neyi istediğimizi iyi biliyoruz. Mesele, bu yolu nasıl yürüdüğümüz.

Herkesin nefesi, ciğeri belirli bir yolu diğerleriyle aynı performansta yürütmeye el veremeyebilir. Bu fizik kaidesi. Kaideleri kale aldığımızdan değil, bunu bilecek kadar oyun oynadığımızdan söyliyorum. Senin de yaş haddine bakmaksızın çocukken ve de-ğişken oyun oynadığını bildiğimden söyliyorum. Sen yürürken aramıza bir sebepten mesafe koyduğunda, dönüp sana baktığımda, seninle aramızdaki mesafe uzadıkça kaygılandığımı ben ya da sen gerideyken birbirimizin sesini duymadığımızı hatırlıyorum. Anlıyorum. Hayatı ve yaşadığımız dünyayı zaman ve mekân kurgusuyla ele almış olmanın içerdigi sorunları bir kenara bırakarak sana seslenme ihtiyacı da işte bu mesafeden geliyor. Bir kez daha altını çizerek vurgulamak istiyorum ki, birimiz hiçbir zaman diğerini geçmedi. Hiçbir zaman tutarı bir mesafe değildi aramızdaki ve mesafe çoğunlukla yoktu. Hani, göz görmeyince, kulağ duymayınca gönül katlanır derler ya... Bizim gönlümüz de diğerimizin yokluğuna makul ölçülerde katlanır... Ama tıpkı "can" gibi nerde olduğunu bilmediğimiz gönül, öyle güzel bir şey ki, aynı zamanda kaygılanır da! Katlanmak da kaygılanmak da ilk bakışta olumsuz yargılar bildiriyor değil mi? Tam değil. Bu hislenimler bu yolda çok fazla ihtiyaç duyacağımız şeyler. Ölküsünü vicdanın terazisinde kaçırmadan kullanacağız, katlanmayı ve kaygılanmayı... Mesele, yaşayamıyor olmaya, akşam düşleyip sabah unutmaya, sabahdan akşama çalışıp akşamdan sabaha uyumaya, akşamdan ve sabahdan arta kalan zamanı karnımızı nasıl doyururuz diye düşünüp tüketmeye, katlanmak olacak şey değil. Beton yapıların arasında sabır çekmek, toprak ya da ağaç gibi etimsiz kadar parçamız olan doğayı sadece kasırlarda ya da pastoral temalarda görmek, içinde olamamak katlanılacak anlaşılacak şey değil. Aynı şekilde, betonlardan mürekkep bir ev, demirden ibaret bir araba edinmek için kaygılanmak da neyin nesı. Bunlar halkedilmiş mevzular. Üstünde fazla durmaya gerek yok. Zaten neye katlanıp neye kaygılanacağımızı iyi bildiğimiz için yan yanayız. Bir arada durmak, nasıl desek, gerekli olduğundan, yani öyle öğürlüğünden değil, biz istediğimiz için çok anlamlı. Birimiz diğerini tanıyorken, burada olan hiç kimse sana "gel" demedi. Diğerleri, bu

cinnet dünyasının aşağılık canlıları çoğunlukla inceliksiz ve kabaydılar. Anlamak ne kelime, seni anlamaları bir yana, tüm yaptıkları var olmak için seni tüketmekte. İşte onlar, bütün o özel tarihin boyunca türlü kötülükler ederek sana "git" dediler.

Bütün büyük anlatılar her zaman bir üçüncü çoğul şahıs yani "Onlar" mahkûm eder. Tüm kötülüğü ne idüğü belirsiz bir zamire tahvil eder. Kuran Tevrat, İncil ve diğer uhrevi inanışların kitaplarında ki yaratıcı, kullarını ya da tebaasının onların zulmüne karşı korur. "Onlar" ki bizim çemberimizin dışında olup "biz"i kendi çemberlerinin içine davet edenler. Bizi onlarlaştırmak isteyenler: Şeytan ve şeytan benzeri kötülük temsilcileri. Hani, şeytan ilk devrimciydi? Neyse!

Bir de dinler kadar din olan, ama nispeten daha dünyevi olan başka büyük anlatılar var ki, bunlar kötülüğü daha elle tutulur şeylere yakıştırırlar. Bu sefer bir üçgen tahayyül edip, düşmanı, yani onları, üçgenin tepesine, bizi üçgenin dibine gönderirler. Bu anlatının anlatıcısına göre, her şey sırfaldır. Her ne kadar var olan dünyadaki yerimizi belirlemek için ortaya atılan çember lafzına biz de katılarak bile, anlatıcının önerdiği şey çemberin içinde yer değiştirmekten fazlası değildir. Yani gene onlarlaştırmaktır... Olsa bizim istediğimiz bir "onlar"ın olmaması değil midir?

Git dediler gittin. Ama hemen gelmedin. Basmı ne taşlara vurdu gelmeden. Onların evreninin müthiş bir cazibesi varken ve hayat ölümle sonlanan, sondan bir cennet bağlatan vaat edilmiş topraklar iken, bütün vaat edilenler burnunun dibinde onlara ulaşmanı beklerken, gelmen zor oldu. Onlarlaştırmak, işten bile değildi. Şu kadar kalmıştı. Miskal ve zırnık kadar. Niyeti bozsan olacaktı. Bazen bozdun da, yalan da söyledin, pislik de yaptın. Hiç kaçırın yoktu zaten pislikten. Etine batmaya bu kadar müktedir bir dikenden kaçman kolay iş değildi. O kadını da senin yanlış yapma hakkındı. Yaptın. Yapmaya devam etsen, olene kaddar dizlerinin dibinde tevkül içinde yaşayıp nihayetinde muhakkak cennetin ılık sütünden içecektin. Yemedin. Yediremedin. Boynunu az daha büksen çünkü, onu kıracaktın. Ayık kaldın yoldaşım. Görünü kapatıp eyvallah demedin. Gelen ağın giden pağan değildi. Tuzunu ıslatıp doğruldu ve nihayet geldin.

Sen gelirken ben de ya yoldaydım ya kapını çalmak üzeredyim. Dert değil. Esasında bu hikâye de bu kadar dramatik değil. Bir şey barmış kendinde helalleşmiş değilsin üstelik. Ama Sezarın, hayır Sezar değil, senin hakkın sana. Onlarlaştırmak kolaydı ya sen kolay olmayı seçtin. Bu bakımdan daha buradan, şimdiden gözlerinden operim.

Şimdi kıymetinden emin olduğun tek şey, hala nerede olduğunu bilmediğin canın ve yerini kendince bellediğin hayat, yaşam. Ve ben, senin yoldaşın. Cennet ve bizlere çoktan biçilmiş cehennem pek umurunun köşesi değil. Senin talebin, özgürlük ve bundan daha anlaşılır açık olan tek şey senin varlığın. Ama sen varlığını yaşam dediğin meselenin üstünde kurmayorsun. İçindesin.

İçinizden aklî ve lîvî kimileriniz, yazının buraya kadar olan bölümüne eminim birçok noktadan itiraz yükseltecektir. En azından fazlaca mistik bulacaktır. Söyleyecek hiçbir şeyim yok. Evet mistik. Evet öyle. Ama bu yönelimi şiddete ve yabancı kavramsallaştırmalara tercih ettiğimi biliyorsunuz. Hatta, yoldaş, sen benim ciğeri mi biliyorsunuz. Geri kalanlara ise açıklama yapmayalım. İmkânımız olursa böyle konuşurken, pis pis sırıtan yüzümüzle yan yana fotoğraf çektiirelim. Nah buraya koyalım. Yazı düzlemi böyle şeylere olanak tanımıyor, ama birbirimizin yüzüne bakmanın avantajıyla yaşadığımız gerçek dünya böyle olaklara el veriyor. İşte o dünya da üstüne koskoca bir gelecek bina etmeye kol sıvadığımız bir gerçek daha var. Bir aradayız.

Milyon kere vurgulasam az yoldaş: Bir aradayız. İnsanların yüğünler halinde bir yerden bir yere gittiği evrende bir arada olmanın dışarıdan bakılınca, makul ve anlaşılır olmayan bir şekliyle.

Sadece bir arada olmanın yetmeyeceği de çok açık. Bizi yana yana tutan şeyin azametini gözden kaçırıp ve biz birbirimize bakarken binlerce yüz olup son derece cazip görünen bir şeyler de peşimizdeyken bu yetmeyecek. Bizi diğerinin yanından alıp kelle dolu heybesine koymaya hazır şeylerin listesi çok kabarmış. Esas mesele bu biraradalık halini sürdürülebilir kılmak. Son günlerde beraberice bunun için kafa yoruyoruz. Sonuç alamayınca kederlenip, susuyoruz. Uykü öncesinde kendimize ayırdığımız düşüncülerde daha derine iniyoruz. Unuttuğumuz çok kararlar aldık o düşüncülerde. Kimimiz de uykuya düşkün. Çoğumuz nanemolla. Hayır, kötü anlamda değil. Seviyoruz kendimizi işte. Zarar yok. Kendini seven başkasına da sevebilir gibi iyimser şeylere inanan kimseleriz. İyimser halini kötümser bir dünyada pamuklara saran insanlar. İyimser olmak da yetmez. Belirli bir durumun sürdürülebilir kılınmasının gereklilikleri hakkında sürekli bir fırtınadır gidiyor. Fırtına dinmeyecek. Dinmesin. Yüzümüzde rüzgâr da çarpsın. Kasımızı çatıp ağzımızda tükerecek bir iki acı kelime biriktirmişiz. Cebimize, çat atma cesareti gösterebilenlerimiz taş doldurmuş, öfkeli kaldıracak kafasını ve atacak taşını. Böylesine öfkeli olmak yeter mi. Kuşkusuz o da yetersiz. Kuşku! Evet. Bir de ona sahibiz. Tekinsiz bir dünyada elyle kolayla bize benzeyenler ağzını açmış her şeye inanırken bir gözümüzü devirip kuşku duyuyoruz. Himm. Öyle mi acaba? Olmaz mı? Bu da yeter mi? Gülyorsun ve biliyorsun yoldaş: Yetmez.

Sahi sen ne güzel gülyorsun. Üşenip, fırcalamadığın mütemadiyen tütünün boyadığı dişlerinle; uzun efil efil saçlarını geriye atıp, göbeğini tutup sarıslarak; çok yaşamaktan mütevellit, küfre kesin inçeligin ve güzel çipil gözlerinle; konuşurken kırılan kelimelerini ağzının içinde olabildiğince gerekerek; anaç sahipliğin ve dehet zekânı kimseye göstermeden; sert sözlerin büyüdüğü koca babacan gövdenle yürürken; kesilmiş bir ağaçtan yapılmış bir kağıtta bir kuğu yapan; tevkül dolu yüzüyle ağır ağır gülüp bir silahın ucuna bir çiçek koyabilen; içinde her şeyi bulabilenlercin netametti, direngen ve mızırmız; uzaklardan gönderdiği esmer serine esmer yankılar arayan; ne kadar saf olduğuna ancak şimdi öğrenen ve naif, hep soracak bir sorusu edecek çokça kelamı olan; yazını almış başını dava da bırakmış olan; dokunabildiği her şeyi "hoş" gören ve sadece sevdiklerine dokunan; uzun parmaklarını sallayıp her bir dostuna ve galiba aynı dostu hiç sıkılmadan anlatan; cümle kurarken kaç çatıp, nokta koyarken gözden ve aklıdan içeri bakan... Sen onlara erkeğin ve kadının oluşturdığı mütebessüm, öfkeli, güçlü, çoğul bir şeysin. Yoldaşımın. Bu satırlar yazılırken "git" denilensin ve henüz gelmeyensin. Beklide kapımızı çalmak üzere olan... bir niteliğini ya da adını unuttuysam affedersin ve var oluşumuzun kanıtısın.

Kör değilsin. Göryorsun. Görmek bir edim olarak zayıf kalacak bir gün. Kendini evrende bir yere koymaya niyetliysen ve hala benimle sen kendini kendini azımsama. Çünkü ben de seninleym bir gün ayağa kalkıp, beraber bir çizgi çekeceğiz kötülükle aramıza. Zaten o çizgi var. Mesele o çizginin silinmemesi. Biraz yüzündeki çizgilerle öykünerek çizdim. Biraz benimkine bakarak. Ama var işte. Bir aradayız işte. Yetmiyor. Hiçbir zaman yetmeyecek. Yetmesin de zaten. Hemen kızma. İstediyim şey çok değil. Kötülüğü uykusuz bırakıyoruz. Sadece iyilik değiliz. İyilik bir edim olarak zayıf çok zayıf kalacak kurdüğümüz dünyada. Özgürlük anlamız kalacak. Yeni kelimelerimiz olacak. Oluyor. Bunlar onlar.

Günbatımından Şafağa

1. sayıdan devam

Yıl 1944.

İçerde Millî Şef İktidarda. Türkçü Turancı cephe Millî Şef'e ve tek parti iktidarına son derece güçlü eleştiriler yöneltiyor. Çünkü 2. Cihan Harbi devam ediyor ve Rusya Avrupa içinde ilerliyor. Bu yüzden Millî Şef iç politika dümenini Rusya'ya doğru kırmış. Cumhuriyet gazetesinin başında Yunus Nadi var. Nadir Nadi ise bayyazar. Oğul Nadi, Gazete de memleketin hassas gündemini kollayış açık bir şekilde "düzene uymalıyız" diyerek faşizm propagandası yapıyor. Aynı Günlerde, Tek Partiyeye muhalefet eden neredeyse tek unsur Milliyetçilerin çıkardığı dergiler, bunların başında Reha Oğuz Türkkan'ın çıkardığı dergi var. Nihal Atsız da ilkin bu dergi de yazıyor. Sert polemiklere giriyor ve dergi sık sık kovuşturmayla uğruyor. Kapatılıyor. Atsız, Türkkan'a anlaşılmayınca Orkun adlı dergiyi çıkarmaya başlıyor. Bu arada Zeki Velidi Togan'da çıkardığı dergi de Türkçülerin boylerine bölünmüş olmasından rahatsızlığını vurguluyor. Vakit kaybetmeden harekete geçiyor. O sıralarda Doğu Türkistan bağımsızlığını ilan ediyor ve Togan bu olayı içerdeki Turancıları birleştirmek için kullanıyor. Atsız ve Türkkan'ın 7-8 kişiyi birlikte evinde tutuyor. Genç Doğu Türkistan'ın desteklemek için Kuran'a ve Türk Bayrağına el basıyor. Bu olay kısa sürede yankılanır. Dönemin savcısından biri olan Kazım Alöç, olayı hükümeti devirmek ve ihtilal hazırlığı yapmak olarak yorumlar. Hepsine dava açar. Nihal Atsız Dergisinde başbakanı iki açık mektup nespreterek, hükümeti, komünistleri himaye etmekle suçlar ve bu yazılarda komünistleri ismen ifşa eder. Bu isimlerden biri de Sabahattin Ali'dir. Ali ise bunu politik angajman olarak değerlendirip isminin kilitlendiği iddiasıyla Atsız'a dava eder. Dava Ankara'da görülür. Ancak Turancılar geri adım atmaz ve davaya yoğun ilgi gösterir. Dava günü bir miting örgütlenir. On binlerce kişi katılır. Yer yer nümayişler baş gösterir. Alparslan Türkeş'in başını çektiği 6 asker de mitinge katılır. Mitingin erken gününde bu 6 asker başta olmak üzere, içlerinde Togan, Atsız ve Türkkan'ın da bulunduğu dönemin önde gelen milliyetçileri tutuklanır. Tutuklanan 23 kişi Turancılık ve ihtilale teşebbüs ile suçlanacak ve bu 23 kişiyi derdest ve ipleken eden dönemin emniyet müdürünün de tutuklanmasına kadar ilerleyecek olan meşhur "tabutluk operasyonu" böylece başlar. Operasyondan sonra, Türkkan'ın ilk dergi Prof. Dr. Rıza Oğuz Türkkan'ın dergisi'dir ve adı Ergenekon'dur.

Önceki paragraftaki tarihsel olayı değil ama yakın, çok yakın tarihteki Ergenekon meselesini bilmemizin pek olası değil. Zira mesele de bu zaten: Bilmek. Sizin yani iktidar nesnelerinin meseleyi etrafılla bilmesi. Bu konuya elbette geri dönmeye gerek. Dedimiz gibiyse önce bu. Ancak evvela bugünden 63 yıl önce yaşanan ve tarafların yıllar sonra birçok

kıta ve arşivde açık gönüllülükle anlatılmaları olayın değerlendirilmesini ele almak gerekiyor. Bir kere o gün olanların ancak bugün doğru olduğu gibi anlatıldığına olan güvenimizi dile getirelim. Çünkü bugünkü duruma, hadi moda tabiriyle belirlenmiş konjonktüre bakıldığında o gün olup bitenlerin yanlış aktarılması bugünden hiç de makul görünmüyor. Çünkü gerçeğin mayası uygun koşullarda ancak ortalama elli yıllık bir zaman aralığında tutulabilir ve bu gerçeğe binsen sorulacak bir sorunun cevabı verilmiyor. Bir cevap verilebilir bile cevabın kıymet-i harbiyesi için sözden ziyade "kalan" yazından öteye gidemiyor. İktidarın ve çetelerin ütopyasına, vicdanından çok ötede mesele koymuş her insan bu korku ütopyasının örgütlenmesine ve gerekçelerine kayıtsız kalmamalı. Görev duygusuyla değil "düşmanımı tanı" konseptiyle tarihe bakmak, yani burada, önceki paragrafta yaptığımız şey, özde iktidarın belirlen bir durumunu genelde ise iktidar olgusunun tamlayan niteliklerinden birini anlamak amacına yöneliktir. Bu hiç de yanlış değil. Birçok bakımdan, iktidarın bilinceye açtığı yaralara, doğada yarattığı boşluğa, tarihte yarattığı çatlaklara bakmak, onları iyileştirmek ve doldurmak için dahi olsa, onun yöntemlerini kullanmak gibi görünür. Yani basitçe iktidarı idğış etmek için onun eline benzer bir eli kullanmak, bir zaman sonra iktidarın sadece eline değil bütün bilincine tebellüs olmak, iktidaraşmak için bile değildir. Bu olasılıktan kaçınmak vicdanın iktidara mesafesine doğru orantılıdır. Ve bu orantı yaşama da konumlanışınızla doğrudan ilgilidir.

Gelelim bitimsiz Ergenekon'a. Tarihsel izleğe göre efsaneyi inayete sürdükçe isteyen mükte-dillerin lisansında vatan aşkına tekabül eden ikinciyak'a yukarıda da anlattığımız gibi, 1944'de başladı. Saffan neleştirirmek için edilen ilk cihan harbinin arkasından, safları sıklaştırmak için ikinci bir cihan harbi gerekmişti. Bu harpte, tıpkı İsviçre gibi bitaraf olan Cumhuriyetin mükte-dilleri Harbin arkasındaki esas savapta, yani masada ya da masanın çevresinde mutlak taraf olmak zorundaydı. Çünkü saflar gerektiği kadar netleşirse milletler ceza ihtiyacı nihai pastayı dağıtmak küçük biraderler ve bitaraflar yanlış yöne baktıkları pastadan hakkıyetti pay alamayacak ve hiç kuşkusuz pastayı da kazanan pay edecek. Bu dönemde sözün eden Ergenekon cereyanını tetikle-yen, Marksist devrime yönelik Sovyetlerin harpte galip gelmekle emsasıydı. O dönemde memleket sahatında Atatürk'ün vesayetine binaen millî şef diye çağrılan İsmet İnönü iktidardaydı. Tek parti hukuku ve temsili demokratik yasalar yeni yeni yerleşiyordu. Parlatanlar değil benzerlerine göre yeknesak işlemlerle görünürde iktidarın yasama yürütme ve yargı organları işlevsel haldeydi. Tarih kurumunu ve dil kurumu çoktan kurmuş olan antiemperyalist Anadolu devriminin hayalini kurduğu ülke elbette demokrasiyle yönetilen cumhuri-yetti ve daha o günden hedeften milim daha sapmalar derhal sistemin mekanik refleksleriyle alaşağı ediliyordu. Bu reflekslerden biri de son derece sentetik dayanıklı, komünist gelecek olasılığıyla memleketi zerk edilmekte olan komünizm zehrine karşı geliştirilen Turancı/Türkçü cephenin canharış muhalefeti'dir. Zaten bu kelimelerden biri, Cumhuriyetin kurucusunun ilkelelerinden biriyle aynı adı taşıyor, diğeri de ilkelereinden bir başkasının anlamda-

sı sayılıyordu. Yani devletin bekasını komünizm zehrine karşı savunmanın dayanakları son derece sağlamdı. Temelleri olabildiğince meşruiyet. Turancı cephenin mücadele ederkenki araçları o günlerde çoğunlukla dernekler ve dergiler yoluyla muhalefet etmekte. Yöntem olarak bu tarzı geliştirmelerinde ki sebep, sefafları olan, gerek doğrudan Kuvvaci gerekse Enverci ya da bir başka açıdan Jöntürklerin, silahlı şiddetle dayalı muhalefet konseptinin devrim tarafından tasfiye edilmiş olmasıydı. Konsept Osmanlı'yı ve içerisindeki ve dışındaki mükte-dillerini alaşağı eden bir tarzı ve artık Cumhuriyet ve demokrasi paradigması başka türlü bir pratik gerektiriyordu. Hem iktidar, hem muhalefet hem de ikisinin birden yönettiği hedef son derece yeniydi ve bütün bu uğuşun köşeleri tarihsel rollerine henüz alışıyordu. Bilhassa muhalefet, yani Türkçü/Turancı cephe yeni kopolarda emekleme aşamasındaydı. Devletin bekasını komünizm karşı müdafaa edenler nezdinde bu yeni pratiği hazır olmadığı bir durumda imtihan ediyordu. Yani devletin bekasını iktidarın çizdiği sınırlar içinde kalarak sürdürüyorlardı. İşte bu durum, tek parti iktidarının Sovyetlere yaranmak için giriştiği temizlik yüzlerine çarpıyordu. İmtihanda sınavta kaldılar. Dava ve tasfiye edildiler. O güne değin bilinen yöntemleri dergiler ve dernekler ve mitinglerle muhalefet etmek olan Türkçü/Turancı cephe, sistemin çarklarına takılıp dönerken evvelden yazılmış kitaplara değil kendi kitaplarını yazıp ona riayet etmeleri gerektiğini öğrendiler. Ergenekon dergisi içinden çıkan milliyetçilerle hesapla-

şan tek parti iktidarı için durum hiç de öngörülmediği gibi olmadı. Her ne kadar doğru atı oynamış olsalar bile Sovyetler savaştan sonra çok güçlendi. Dünya iki kutba savruldu. İktidara ve halka rağmen bekayı müdafaa eden güçler sivil-askeri bürokrasiyi ve ağababaları Amerika'ya arkalarına alarak iktidarı bir satranç tahtasına oturdular. İktidar karmakşık ve çok yönlü bir yapı kazandı. Görünürde aynı mecrayı yani bir bütün olarak iktidarı mutlak öngören bir savunma mekanizması geliyordu. Bütün odakları güçlerini muğlak ve asla görünür kılınamayan bir güce tahvil etti, savundukları yegâne şey, nihayetinde derin ya da yüzeysel olsun bir olgu olarak "devlet" oldu. Korunan unsur böyle-sine yücelim için tanınmış bir güç için kendi açılardan her odayın savunması aynısıydı. Bu karmakşık iktidar mekanizması çok geçmeden, çok partili demokrasi yoluyla toplumsal düzene yansdı. Hızla son derece güçlü ve yoğun bir karşı devrim örgütledi. Bu karşı devrim sistematizinde iktidar katmanlaştı ve birçok boyut kazandı. Durum hiç de iç açıcı değildi. Merkezinde Avrupa'nın olduğu haritaya bakılınca sosyalist ve kapitalist görünen dünya da artık sadece iki nirengi noktası vardı bunlardan biri ve sonraları zaferini ilan edecek Amerika'ydı.

Amerika, bugün bile filmlerde kitaplarla alçak bir içtenlikle yüzgöz edilen bir tarzda ve olabildiğince farklı yollarla bugünkü konumuna ulaştı. Anadolu da darbeler örgütledi. Darbelerle dayanıklı demokrasi de örneklerine sıkça rastlanacak gizli kontrgerilla örgütleri hâsıl edildi. Üçüncü Ergenekon lafzı da tam burada işlevselleşti. Hepimizin derin devlet bahsinde bir şekilde adını duyduğu memleketin derinliğine kanat alıştırılanların birlikte anılmaktan yük-sünmediği Gladio bizzat NATO eliyle kurulan örgütlerin ortak adıdır. Bu örgütler Amerikan çıkarları doğrultusunda faaliyet gösterdikleri ülkelerde o günün koşullarında komünizm karşı eğitildiler ve çoğunlukla perde arkasında kaldılar. Çoğu sonradan kontrolinden çıktı ve Nato kayıtlarına Colateral Damage, yani yan hasar olarak geçirilip Natonun kolektif belleğinden silindi. Türkiye'de ise Herhalde yok olmayacaktı, çünkü soğuk savaşın çözülmesiyle, kürt hareketinin gerilla örgütlenmesinin baş göstermesi aynı tarihsel hat üzerinden geliyordu.

Gladio Latince de kılıç anlamına gelir. Amerikan ve İngiliz kontrgerilla örgütü olan Stay Behind tarafından 1952 yılında, yani birleşmiş milletlerle aynı yıllarda kuruldu. CIA tarafından finanse edilen örgüt için sardunya adasında ve kuzey İtalya'da birer kamp inşa edildi. Sonradan açığa çıkan bilgilerle bu kamplarda eğitilen 622 kişinin aslında ülkelerle dağıtılan lider kadro olduğu ve bu kadronun hükümetlerin yardımıyla 15 000 kişiden sorumlu olduğu açığa çıktı. Örgütün İtalya'da ki adı doğrudan Gladio, Yunanistan'da B-8 Belçika'da SDR-8 Hollanda da Nato Command Batı Almanya da Gehlen Harekatı ve elbette Türkiye'de ERGENEKON oldu.

Örgütün Türkiye ayağı'ndan resmi olarak ilk kez 1996'da söz edildi. Mesut Yılmaz kendi iradesini ayan bir örgütü Cumhurbaşkanına jikâyet ediyordu. Bir dilekçe kaleme aldı. Dilekçede Tansu ve Özer çileri Özel Büro Adında bir örgütlenme yürüttüğü ve örgütün İstanbul, Ankara, Washington ve Tel Aviv'de bürolarının olduğundan bahsediyordu. Asker Sivil, Bilinen birçok ismi defifre etmişti. O dilekçede adı geçenleri Anadolu tarihinde sonraları TIT, Türk Mukavemet Teşkilatı, Vatan-sever Kuvvetler Birliği başlıkların altında Şemdinli, Susurluk, Damıtay saldırısı, Ümraniye baskını ve daha onlarca bombalama ve cinayette gördük.

Ama Ergenekon örgütünün ikinci tasfiye sürecini bağlayan esas olay Hrant Dink cinayeti'dir ve Devlet-ül Derun'un Tarihinde çok kritik bir kırılma noktası eğilmeye başlamıştır. Anadolu'nun meşhur halklar sarmalında payitahtta oturan Türk'ün yan komşuları, kız alıp verdiğini, et-turak misali, mide kasılmalarıyla iç içe geçtiği Kürt Laz Çerkez ve nihayetinde Ermenilerdi. Payitahtın yanına, diz boyuna, ne eklerseniz ekleyin. Kardeşlik masalı ile uyutulan ve tarihini düdüğe saplanmış kalmış birer bıçak gibi, Bir gün çekilip bir sonraki adımda başka bir halka saplanacak bir kardeş elbet bulunacaktır. Yalan tarihin essah nesneleri, değimli ki tarihi kazananları ve değimli ki tarihi onlar yazmıştı... Kaybedenler masalında ancak imla ile oynatabilir ama önünde sonunda varlığını gene o muğlak ve uhrevi güce devrederdi. Anadolu bu masalın milyonlarca kere anlatıldığı

bildiğimiz o yüz

yer değil miydi? İşte masalın, mükte-diller tarafından bitirildiği, payitahtın yanındaki ilmin imlaya niyet bozduğu yer, birçoklarının iddiasına göre, 1912 halaskar-4 Zabitanı belgesidir. Balkan savaşlarından çıkan halklardan payitahta oturanların ordusunun vatanper-ver subayları, kendilerince hem asker hem de şırası iradesinin üstüne çıkararak yeralına çekildiklerini açıkladıkları yerdir. Masala bir şekilde dâhil olanlar bu yere derin devletin müladı diyor... Biz buna günbatımı diyoruz. Vampirlerin şafağa dek kana diş biletikleri yer. Sonrası Ergenekon...

Küçük O.S. beyaz bereli çirk in velet, pis oynadı. Zan fena attı. Aynı anda köpek dişleri uzadı. Vampirlerin şafağı sürüp giderken saatleri vampirlerin hesabına durduruyordu. Bir yerlerde koca vampirlerce ısırılmıştı işte. Çirk in vampirler, kan, ırın, kanser çibani yüzü erkekler. Bitimsiz Ergenekon şafağında sakınmadılar kendilerini. Çıktılar meydana. Çoğumuzun meskeninde demlendiği, bir camın karşısında, hayat tükettiği hayal ürettiği yerde sokaklardaydı. Bir izlerken izlenirken oy verirken seçer ve seçilirken onlar, heybelerinde bombalar, dabançalar, tüfekler, renoların bağında krokiler planlar, sırtlarında, hemen kuyruk sokumlarında kontanlar... Bu satırın yazılarken yürü ve adı çoktan ezberlenmişti. Ülkenin esmer güneyinin kara doğusuna en çok yaklaştığı yerden beslenen üniformalılar, bir halkın kaderini savunmak için dağlarda silah tutan yazır nasırlı ayaklarıyla bekleyen ve gezine görüne arpacısına diğer halkın silah tutan gene yazır gene nasırlı ayaklarıyla soğukta bekleyen erkeklerini koyanlar varken, vampirler tarafından var olmak zorunda bırakılmışken

Şafak görünmüyor. Çünkü iktidar hepi-mizin aklına mih gübrazınımsı vampirleri alıp kelle dolu heybesine koyuyordu. Bir kere sorsalar bin yüz çizeriz her birimiz. Bildiğimiz anonim pis bir yüz. 63 yıl evvel değişen koşullar, bekamin sedası, gene değişti. Şimdi, internet ve global kapitalizm çağında daha siber-matik organizmalara dönüşecek vampirler. Dabılıy dabılıy Ergenekon nokta kom. Sabah sabah velli küçük. Medya manipülasyonu, gözlem-kontrol, önlükçi savas, fourth warfare, sinematik masalısı iktidar kurgusu, 25. kare... yürüyün be! Vampirler durur mu? Değişmezlerse değiştirilmez. Hazır olun gafiller. Tükettiğiniz için bir şeyleri seçtiğiniz ve seçilmeye hevesli olduğunuz, gözle-rinizdeki demir perdeye güvenip öyle yaşadığınız, yaşam ağzının yerine var olma ağzını koyduğunuz için eğim o küçük boynunuzdu. Sizi de emcekler. Oysa, bir ılık ... Özgürlük dışında ta-mamı tefferruattan ibaret bir ılık dışın-da... İspâ izleyen. İnatçı olun... Diğer sayfaya geçin

Abdülkadir Çiçek

Teferruatların Arasından, Hrnt

1. sayfadın devam

Çünkü Hrnt "devleti arkadan bıcaqlayanlar"dandı. Çünkü gerçekler hançer gibi gelir yalana sığmıyorsa, yalana tapana, yalanlar üzerine kurulu, yalandan toplum idare edenlere. Hrnt yalancının mumuna üfleyen bir Ermeniydi üstüne üstlük. Şanlı resmi tarihimize aleyhine nasıl da yerli yersiz konuşuyordu, yapamazdı, izin verilmezdi. Bunlar onu hedef haline getirmek için yeterli nedenlerdi. Daha sonra nefret tohumlarını özenle her yere her fırsatta saçan politikacıların, ağzından şiddet, kan, faşizm düşmeyen tv programcılarının, hemen hemen her sayfasında insanları nefrete sürükleyen, galeyana getiren sokaklara döken, aporetli medyanın da hedefindeydi artık Hrnt. Bu işler hep böyle olmamış mıydı bu topraklarda? Hrnt ne ilkti ne de son olabiliyordu. Devletin, "sözde" sahipleri "sözde" görevlerini yine yerine getirmişlerdi.

Neredeyse cinayet üzerine bir belgeseldi bu. Aylar öncesinden izlemeye başladık göz göre göre gelen cinayeti. 19 Ocakta olacakların ayrıntılı planları yapılmış, tetiği çekecek milliyetçi parmakların sahibi için gerekli cesaret, motivasyon, kaçış planı, yol parası hazır edilmişti. Tatbikatlar, kroki, abiler, narihatler, muhtirler. Her şey olması gerektiği gibi, daha önceden olduğu gibi. Herkes içinin başında, olması gereken yerde. Telefonun diğer ucunda, kameranın arkasında. Canı alınacak olansa, bir ürkek güvercin, Hrnt Dink. Sözünden başka kalkanı olmayan, yıllardan beri süren sistemli asimilasyona, ötekileştirmeye, dışlamaya, tehdide sadece kelimelerle, kaleminin yazdıklarıyla karşı koymuş biri. Onun canını alacak olanlara, aslında ne yaptığını çok da farkında olmayan, rolü kendisine birkaç beden büyük gelen, sırf birileri böyle uygun gördüğü için, kendisini bir gruba kabul ettirmek için yapan bir genç ve azmettiricileri, bu cinayetin kolay olmasına yardım edenler, duyup da bilmeyenler, görmemek ve haber almamak için elinden geleni ve hatta fazlasını yapanlar, medya yaratıcıları, devlet görevlileri. Buna benzer belgeselleri daha önce görmüş olsak da yine gördüklerimize inanamıyoruz, sesimiz boğazımıza düğümleniyor, artik acıyı hüznü bile hissedemeyecek hale geliyoruz.

Göstümüze var toprağında bu vatanın...

Hrnt Dink cinayetiyle ilgili iki kare var en çok aklımızda kalan. Birincisi yüzükoyun yerde yatmakta olan bir adam. Gazete sayfaları var üzerinde. Ayakkabısının altındaki delik belli ediyor belki bazı gerçek-

leri. Ona ajan diyenlerin, misyoner diyenlerin yalanlarını. Hrnt Dink, hem Ermeni soykırımı yoktur diye peşin hüküm dayatan resmiyetin karşısında söz alıyor ve böylelikle dayatmacı tarih anlayışının şiddetini ve kurgusallığını görür kılıyor, hem de "hakikati" açığa çıkarmak ve tarihle hesaplaşmak yerine Türk olan herşeye zalim, suçlu, zorba, katil rolü biçerek tümüyle özcülüğe gömülen, "hakikati" baskı unsuru olmaya indirgeyerek ve mahkûm ederek çözümsüzlüğü katmerlendirilen, uluslararası politik doğruluktan medet uman Ermeni diasporasının karşısına alıyordu. Ermenilerin tarihinin bu memleketin tarihiyle bir ve aynı şey olduğu gerçeğinin önümüze gelir gibi olduğu her seferde bunu inkâr etmek ve unutturmak için birden bire ve sanki çok doğalmışçasına dillere gelen "iç-diş" ikiliği, egemenlerin kafalara işlemek için aralıksız mesai harcadığı milli

bilinç inşasının temel argümanıdır. Oysa Hrnt gücünü bu toprakların kültüründen, cesaretini insanların herşeye rağmen birarada yaşayabileceğine ve vicdana olan inancından alıyordu. Hrnt'in aktardığı bir hikâye vardı Fransa'dan Sivas'a uzanan. Mercan Ana Fransa'da yaşayan 80 yaşında bir Ermenidir. Sık sık Türkiye'ye gelir ata toprağı Sivas'ın Deliliyas köyüne gider, yakınlarıyla buluşur, köyü gezer. Bu ziyaretlerden birinde hayatını kaybeder Mercan Ana. Köylüler Fransa'daki kızına haber verirler gelip alın aneniz cenazesini diye. "Bekletmeyin, toprağına gömün. Su, çatlağına buldu" diye cevap verir kızı. Köyün azala azala 8-10 hane kalan Ermeni aileleri, Deliliyas'ın Türk köylüleriyle birlikte Müslüman âdetince uğurlar Mercan Ana'yı. Herkes kendi duasını etmiş; dualar aynı Tanrı'ya gitmiştir. "Diş"ta bellenen, "iç"te istenmeyen, yaşıtlımayan Ermenilerin son seslerinden biriydi Hrnt Dink. Güzel kelimeleri:

"Evet, gözümüz var toprağında bu vatanın. Ama alıp götürmek için değil, öldüğümüzden derinine gömmek için."

Derin devlet yoktur

Bu cinayetle ilgili ikinci kare ise elinde Türk bayrağı olan bir genç yanında biri polis diğeri jandarma, bu devletin iki görevlisi, görevleri "sözde" asayiş, adaleti sağlamak. Katille sarmaş dolaş fotoğraf çekiyor, ona nasihatle bulunsuyorlar. Arkadaki yazı gözlerden kaçmıyor "Vatan toprağı kutsaldır, kaderine terk edilemez".

Bu topraklarda yıllardan beri sözde olan tek şey devletin adaleti, vaat ettikleri, güvenilirliği, gerçek olansa işlenen faili belirlir(belirsiz) cinayetler, gözaltındaki kayıplar, köy boşaltmalar, zorunlu göç politikaları. Bu cinayet için "bir örgüt bağlantısı yok, milliyetçi duygularla işlenmiş bir cinayet" diyenlerin samimiyetine bir kez daha şahit olduk bu fotoğraf karesinde. Ve en son cinayetten tam bir sene sonra "Hrnt için adalet" isteyenlere, Ergenekon Operasyonu adında göstermelik, bu cinayetin faillerini yakaladık, aldatmacası yapıyor ve "devlet için", "devlet adına çalışan" bir düzine insan çıkartılıyor karışmaya. Bu insanların çoğunun ismine, yüzüne aşına aslında bu cinayetten ve bu ülkede nefret, şiddet kusan ağzılarından, topluma bölücü, parçalayıcı faşizan söylemlerden haberdar olanlar. Devlet tarafından kullanılmış, artık zamanı dolmuş, yüzleri eskimiş kuklaların artik tedavülden kaldırılması bir nevi. Bu cinayetin faili diyerek, insanların önüne atılan bu şahıslar sadece buz dağının görünen küçük bir parçasıdır. Artık işlevlerini tamamladıkları ve yüzleri eskidiği için suçlu ilan edilmişlerdir ve bu memlekette adalet isteyenlerin önüne günah keçisi olarak çıkarılmışlardır. Asıl suçlu bu işleyen düzenin, devlet aygıtının ta kendisidir. Derin devlet diye bir şey yoktur, devlet denilen şey aslında budur.

Umutların birazı toprağına gömüldü bir sene önce. Kimi zaman olanlar karşısında direnci çabuk kırılıyor, ayağı kalkmakta ve mücadele etmekte güçlük çekiyor bu memleket. Ama bir şeyler değiştiğinde, bir toplum YALAN üzerine değil de VİCDAN üzerine kurulduğunda gerçekten yaşamaya başlayacağız. Hrnt'in da bir zamanlar üzerinde yaşadığı bu toprakların insanları yitirilmiş adaleti yeniden hissedilebilmek için ortak vicdanını yaratarak işe başlamak zorunda.

Fırat Ilgaz

Üç kışından üç ay sonra... maral dink

Yıl 2006, aylardan Kasım. Okuldan eve dönerken yüzün geliyor gözlerimin önüne. Seni çok özleyorum. Eve varınca telefonu elime alıp arıyorum seni. Nasıl olduğunu soruyorum önce. "İyiyim canım yavrum sen nasılsın?" diyorsun her zamanki içtenliğiyle. Söylemeyi başarabileceğimden hala emin değilim o an ama birden dökülüveriyor duygularım dilimden: "Seni çok özledim ve sadece sesini duymak istedim amca." Şaşıyorsun. Duygulanıyorsun. Kısa bir sessizlik geliyor ardından. Sarılıyoruz birbirimize o sessizlikte. Vedalaşıyoruz belki bilmeden. Aramızdaki en dolu ve en özel konuşmayı yapıyoruz 5 dakika içerisinde. O akşam Rakel yengeme bunu anlattığından, ne kadar mutlu olduğuna sonradan öğreniyorum. Telefonu kapatırken huzur doluyor içim. Mutlu bir aileydik o zamanlar. Masallarda rastlanabilecek bir mutluluk bizimkisi. Birbirimize olan sevgimiz ise bize özel. Ondan yok hiç biryerde.

Telefonu kapadıktan sonra mırıldanıyorum: "Bir de seni çok seviyordum amca." Duymuyorsun...

Yıl 2007, Ocak 19. Okuldan erken çıkıp Osmanbey'e geçiyorum. Özlemişim seni gene. "Seni görmeye geldim amca" diyeceğim, sarılacağız birbirimize ve uzun uzun sohbet edeceğiz o gün.

Saat 15.30'da telefonum çalıyor. Eve gitmem gerektiğini söylüyor bir arkadaşım. Kapatıp annemi arıyorum. Annem kendinde değil. Çığlıkları geliyor kulağıma. Ne olduğunu söylemesi için yalvarıyorum. "Hrnt amcamı öldürdüler" diye haykırıyor bir ses. Annem değil telefonun diğer ucundaki. Olen benim amcam değil. Ben de ben değilim o an... Bilinçsizce koşuyorum sokaklarda bir süre. Kendimi topladıktan sonra eve gidiyorum doğrucu. Ev kalabalık. Ben bu gibiyim. Televizyonun olduğu odaya geçiyorum. Sen olduğuna söyledikleri adama bakıyorum amca. Bu bir açık oturum değil. Söyleşi değil. Bizim için olağan hale gelen 301 davalarının konu edildiği bir program da değil. Neden televizyonun o halde?

"Hrnt Dink öldürüldü." Yerde kan var... Yüzünü göremiyorum amca... Ellerini görüyorum... Elini tutmak istiyordum sadece... Uzun uzun ve sıkıca...

Ve haykırıyorum: "Gitme amca..." Duymuyorsun...

Nare çıkıp geliveriyor bir Cuma. Sen gittiğinde de günlerden Cuma'ydı. Onunla geri döneceğini, "Nora Nare Hoy Nare"yi sensiz söylememize izin veremeyeceğini düşünüyordum. Sesini arıyorum hastane koridorlarında. Belki de en çok o gün hissediyordum yokluğunu. Giderek artan, artıktıkça ağırlaşan, ağırlaşıkça içimizi yakan yokluğu. Bir kez daha eziliyor yüreklerimiz tarifi olmayan bir eksiklikle, sensizlikle.

Şimdi uzun bir güvercin masamız var Nare'ye anlatacağıız. Bizim gerçekten doğma hikâyemiz yazılırken, birilerinin de gerçekten bozma "sözde" hikâyelerine biryenisi daha ekleniyor. Şimdi 90 yıl önce hastalıktan ölen birkaç bin Ermeni'den bahsedilirken, bundan 90 yıl sonra ayağı kayıp düşmüş ölmüş Ermeni bir gazeteciden söz edebilir de birileri! (Biz arşivimizi yaptık, ne olur ne olmaz.) Dünyanın gözü önünde olması değiştirmiyor bir şeyi çünkü, yıllar önce de dünya izlemiş ve engelleyememişti yaşananları. Beni heyecanlandıran, cenazedeki o kalabalık oluyor asıl. "Hepimiz Hrnt'iz, Hepimiz Ermeni'yiz" diyerek seni anladıklarını gösteren yüzbinlerce kişi (gerçi birilerine göre hepimiz pankartız!) bu ülkede hala bir arada yaşayabileceğimize dair umutlanmamızı besliyor. Bir zamanlar "Ermeni'yim" demenin korkulduğu, karışıkakinin bunu küfür olarak algıladığı bu ülkede, yüzbinlerce kişi ardından "Ermeni'yim" diye bağırıyor! Ah be amca... Duymuyorsun...

Paramparça zamanlarda görüyorum kendimi artık. Geçmişim, bugünüm, geleceğim iç içe. Seninle dolu günlerim canlanıyor şimdi gözümde. Sonra yavaş yavaş uzaklaşıyor sesler, kayboluyor görüntüler. Ve ben üşüyorum artik her mevsim bu ülkede. En çok da güneşin kendini gösterdiği günlerde. Birilerinin bir yerlerde balık tutuyor olması acıtır canımı. Senin büyük bir keyifle tutmadığın balığı da yemek istemiyordum artık. Seni yaşıtmayan bu ülkede, insanların "sözde" öldürüldüğü bu ülkede, ben de "sözde" yaşıyorum bu aralar anlayacağın. Sana elinde haritayla gelenlere asıl zenginliğin bu toprakların üstünde olduğuna hatırlattığın geliyor aklıma. Benim sahip olduğum en değerli hazine artık bu toprakların altında amca. Şimdi yapacak çok işimiz, anlatacak çok şeyimiz var. Yapacağız. Anlatacağıız. Yaşayacağız. Ve bundan böyle bizim için yaşamak, öncelikle seni yaşıtmak... Aklin, kalbin ve hayallerinin ışığında koşmak... Başka türlü ü sadece nefes almak...

Maral Dink

(Hrnt Dink'in katledilmesinin ardından geçen bir yıllık süreçte, gördüklerimiz, izlediklerimiz, duyduklarımız, okuduklarımız içinde bizi en çok etkileyen şeylerden biri de Maral Dink'in amcasının ardından yazmış olduğu yazıydı. Bu yazı o kadar çok içimizi sıslattı ki, yayınımazı takip edip, bu yazıyı hala okumamış olanlar varsa diye, kendinden izin almadan ve onun affına sığınarak bu yazıyı yayınlamak istedik.)

BİR TEHDİT OLARAK 301 ve 318

318'e göre "halkı askerlik hizmetinden soğutacak etkinlikte teşvik veya telkinde bulunanlara veya propaganda yapanlara 6 aydan 2 yıla kadar hapis cezası verilir. Ayrıca fiil basın veya yayın yoluyla işlenirse ceza yarısı oranda artırılır. Barış düşüncesinin yayılmasından korkan bir refleks mi iki katına çıkarıyor acaba bu ceza, ya da ne? Bu cezalar olmasa sadece bir kin, nefret ve intikam duygusuyla mı gidecek insanlar askere?

Ordu radikalizminin kimi sol çevrelerce siyasal proje olarak sunulduğu bu günlerde asker-sivil aydın (zümre) ile ılımlı gözükme çabasında olan kökten dinci akımın karşılıklı diyalogunu izliyoruz. Siyasi gündeme etki edebilen tek konu olarak bu çekimeli ortamı, dozajını artırarak ezberleten niteliksiz medyaya rağmen, içlerinden zincirini koparan birkaçı merceğini biraz olsun kaydırıp insan haklarını ya da temel özgürlüklerini indelediğinde bu diğerlerin de onlarla yakından uzaktan bağlantısı olmayan parti, kurum veya kuruluşlara abuklukaya alındığı gerçeği varıyor yüzümüze. Sanki, bu memlekette ya da sermayenin nüvesini koklamış diğer memleketlerde, adalet rüşvetten daha çok iş yapıyor gibiydi, hukuk denilebiliyordu, deniletilirdi diye hatırlıyor, yerlerin dibine sokuluyor adeta insanlar. Gündem yine bu etatizm bağlamına işledikten sonra boşalan ceplerini adalet dolduracak nasıl olsa. Aynı adalet kaçınılmaz olarak fakir ötekiler yaratacak, biri çıkıp da "ötekilere yaptığınız basıcılık" dediğinde (diyebildiğinde) adalet basıcılık tokatı. Hizmetine çıktığı gürhün cebi boşa (boşaltılmış) bu kez ceza olarak kesecek kendi haksızlığını ve yine girecek cebe adalet. Bugün bu topraklarda herhangi biri "Ermenilere yapılan soykırımdı" dediğinde bir diğeri çıkıp "Eyvah! Türklerim aşığılandı" diyerek yarguya gidebiliyor. O'na kapıda kucaklayanda Türk Ceza Kanununun 2. kitap 4 kısım 3. bölümünün son maddesi: 301

Daha önceki düzenlemede 159 no'lu madde olarak bilinen 301'in içeriği 1889 tarihli İtalyan ceza yasasından tercümesi sonrası 1926 tarihli ceza yasası yazılırken gerçek maddeye sadık kalınmadan çevrilmiştir. İtalyanca aslında "senato, millet meclisini ve devletin anayasal kuruluşları" ifadesi, Türk Ceza Kanununda "Türkiye Büyük Millet Meclisini veya Hükümetin şahsi manevisini veya ordu ve donanmasını yahut Türküğü" olarak belirtilmiştir. İfade özgürlüğünü çokça sınırlandıran bu maddede yapılan bir kelime oyunu işleri bir nebze daha çığırdan çıkarttı aslında. Devletin egemenlik alametlerine ve organların saygınlığına karşı suçlar kapsamına giren 301'de şöyle ibareler yer almaktadır zira: "Türklüğü, Cumhuriyeti veya Türkiye Büyük Millet Meclisini alenen aşığılayan kişi, altı aydan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır." Veya "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti'ni, devletin yargı organlarını, askeri ya da emniyet teşkilatını alenen aşığılayan kişi üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır." Halkı "aşığılama" oldukça göreceli bir kavramdır, zaten bu yönüyle de belki "hakaret" mefhumuyla aynı düşer, ama nasıl oluyor da herkese göre farklılaşan bir kelime daha uygun bulunuyor sormak lazım. Sanki aşığılamanın belli bir standardı varmış gibi, sanki bunu bizlerden iyi biliyorlardı mı? Başka bir ibarede ise "Eleştiri amacıyla yapılan düşünce açıklamaları suç oluşturmaz" denmektedir. Ama görüldü ki her eleştiri aşığılama gibi anlaşılacak isteniyor bu topraklarda. Onlara göre bu, farklı etnik kökenden bir çok insanın yaşadığı bu coğrafyada uygulanabilecek devlet politikalarının "lazım-ı gayri müfariki" zaten.

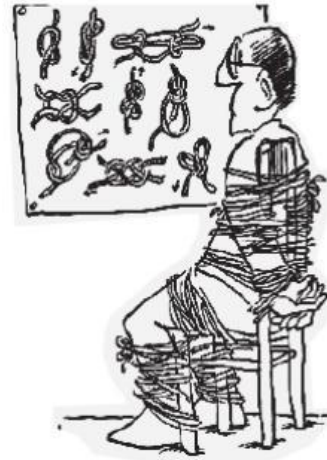
Aydın siyasallaşmasında ifadesini bulan hareketliliklerin önünü tıkayan bir unsur olarak düşünsel üretimin Ezop diliyle aktarılmasına

sebebi olması da cabası. Bütün bunların karşısında mevzilenen bir sosyal hareketin yokluğunu toplumsal içerikli muhalefet geleneğinin olmamasından kaynaklanmaktadır. Bu eksikliğin sonuçları üzerine kısa bir liste: Agos Gazetesi Yayın Yönetmeni Hrant Dink, Yayıncı Fatih Taş, Eğitim-sen Tunceli Şube Başkanı Hanefi Bekmezci ve sendikacı Hüseyin Ser 6'şar ay hapis ile, Yeni Dünya İçin Çağrı ve Güney dergilerinin sorumlu müdürü Öz 3'er ay hapis, davanın 2'sinden 6'şar ay hapis ve 720 YTL para cezası, İHD İstanbul Şube Başkanı Eren Keskin ve Yazar Mustafa Balbal 10 ay, DTP Erzincan İl Başkanı Hüseyin Bektaşoğlu 1 yıl, Gazeteci Zülküf Kızanık ise 5 ay hapis cezası ile cezalandırıldı.

Toplumsal barışın önünde güçlü bir tehdit oluşturan bu madde esasen suçta kanunilik ilkesine de aykırı düşmektedir. Çünkü olabildiğince subjektiftir. Ayrıca 301. maddenin Avrupa ülkelerinin hukukunda da bulunduğu konusundaki yaygın iddialar asılsızdır. Hal böyle olunca bilimsel muhalefeti içselleştiren bireylerin omuzlarına binen yük ağırlaşmaya başlamaktadır. Öyle ki savaş karşısında (evrensel ölçekte) mücadele eden insanlar bile bugün toplum tarafından hedef olarak gösterilebiliyor. Taraf oldukları işleniyor sürekli insanlara. İç tehdit olarak gösteriliyorlar kimi zaman. Türk Ceza Kanunu'nun 318. maddesi vicdani retçiliği "halkı askerlikten soğuma suçu" kapsamında nitelendirir ama aynı zamanda Yeni Terörle Mücadele Kanunu'nun 3. maddesi de bunu bir terör suçu saymaktadır ki bu kanunun 4. maddesine göre bu ceza, üst sınırı aşabilmekte ve öylece de kişilerin, miktarı belirsiz bir cezaya çarptırılma olasılığı doğmaktadır. Kimilerine göre savaşın karşısında durmak düşman safında yer almak. Onlara göre yaşamı savunmak da vatan hainliği, bir avuç toprak uğruna evlatları vazgeçmek büyük bir onur. Yaşamı savunmaları mahkum etmekten öte bir de para cezasına çarptırarak gerçekten bir onur mudur acaba?

318'e göre "halkı askerlik hizmetinden soğutacak etkinlikte teşvik veya telkinde bulunanlara veya propaganda yapanlara 6 aydan 2 yıla kadar hapis cezası verilir. Ayrıca fiil basın veya yayın yoluyla işlenirse ceza yarısı oranda artırılır. Barış düşüncesinin yayılmasından korkan bir refleks mi iki katına çıkarıyor acaba bu ceza, ya da ne? Bu cezalar olmasa sadece bir kin, nefret ve intikam duygusuyla mı gidecek insanlar askere? Akıllar alır mı? Hangi mantığa sığdırılabilir bu? Ne uğruna? Tarih kanlı sayfalarını okurken haz almak başka bir şey katil olmak başka bir şey. Sormak lazım bu fark sadece kişinin eyleme geçmiyor olması mı? Sadece, eline bir tüfek verdiğimiz an yabancısı olduğu bir farkındalıkla bir diğerini öldürecek potansiyelde olup hala öldürmüyor olması mı? Mevcut sistemin sömürü ilişkilerine karşı geliştirilen mücadeleler işte böylesine basit bir yöntemle sıradanlaştırılıyor. Anti-militarist mücadele savaş karşı bir tavır geliştirenken aynı eforu bu kez 318'le yüzleşirken harcamak zorunda. Vicdanın savaşta ortak olmamak, tanımadığı bir bilince zorla hizmet etmek istememek bir bireyin en doğal hakkıdır, hele ki bu onun gözünde tetikçilikten farksızsa hele ki canlıyı, yaşamı, doğayı bütün değerlerin üstünde tutuyorsa o insana sadece saygı duyulabilir. İnsanın hakkıdır çünkü bu, bu hak anarın hiçbir hakka tecavüz edilmeye, özgür bir iradenin ürünüdür, önüne hiçbir engel konamaz bu yüzden. Yeri geldiğinde tüm insanı: maneviyatı gözünü kırpmadan alışıgı edebilen devlet de alamaz bu hakkı insanın elinden. Askerlik hizmetinin zorunlu olduğu bir ülkede kişi soğusa da soğusama da askere gitmek zorunda kalıyor öyleyse neden korkuluyor halkın askerlikten soğumasından? Yaşamı askerin belirlemesi ve halkın bir kez soğusma bir daha askerin siyasete karışmasına engel olacağı korkusu mu yoksa bu? Devlet ve Anarşi'de "bağımsız olmak isteyen her devlet, öyle komşularının lütfi ile fılan da değil, doğrudan doğruya askeri gücüne dayanarak yapıyor bunu" üstelik orta halli bir güçle yetinmeye kalktıysa büyük bir devlet

tarafından yutulması an meselesi olur. Bu yüzden hem büyük olmak, hem de askeri gücünü sürekli geliştirmek zorundadır, saldırmak zorundadır" şeklinde anlatılan "devletin" özürdür hukuk ve asker. Ama gerektiğinde aynı devlet kendi özüne de ters düşebilir, kendi haksızlığını meşrulaştırır böylece. Anayasanın 90/5'inci maddesi, bir uluslararası sözleşme hükümlerinin iç hukuk kurallarıyla çatışması halinde uluslararası sözleşme hükümlerinin esas alınacağını açıkça ifade etmektedir. Türkiye'nin taraf olduğu Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 9. İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinin 18 ve Kişisel ve Siyasal Haklar Sözleşmesi 18'inci maddelerinde herkesin düşünce ve ifade özgürlüğüne hakkı olduğu belirtilmektedir. Türkiye uluslararası düzenlemelere ve AIHM kararlarına vıma yükümlülüğü altında iken, TCK md. 318'i uygulayarak bu anlaşmaları ihlal etmektedir. "İfade özgürlüğü, sadece lehte olduğu kabul edilen ya da zaraarsız ya da ilgililenilmeye değmez görünen bilgi ve düşünceler için değil, aynı zamanda devletin ya da nüfusun bir bölümünün aleyhine olan, çok eden, rahatsız eden düşünceler için de uygulanır. Bunlar demokratik toplumun olmazsa olmaz unsurlarından olan; çoğulculuğun, hoşgörünün ve açık fikirliğin gerekleridir." (Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararı: 'Handyside v. Birleşik Krallık, 1976')

İtalya, Belçika, İrlanda, Jamaika, Lüksemburg, Kanada, Malezya, Kamerun, Hindistan, Hollanda, Yeni Zelanda, Avustralya, Japonya, Pakistan, Kirgizistan, Uruguay, Zambiya gibi ülkelerde bu tartışmaların önüne çokça geçilebilmiştir. Zorunlu askerlik hizmeti "Her Türk asker doğar" zihniyetinin de bir açılımı olmuştur bu memlekette. Toplumun askere yüklediği anlam kutsaldır. Bu kutsama kişileri gerçeklikten de uzaklaştırır. Militarizm karşı olanları demir bir süpürgeyle temizlemeye çalışmış da işte bu gerçek dışı tutumun sonucunda ortaya çıkar. Bir düşüncenin aktarılması önlenemez. Hatta aynı düşüncenin kökünü kurutabilir devlet. Yalnız aynı durumlar zaman içinde kaçınılmaz olarak aynı sonuçları doğuracağından hareketle insanların akıllarında yine aynı sorgulamaları yaratacağıdır. Bu sorgulamaları yine cevap alamaz. Düşünceyi açıklamak ve yayma hürriyeti her yönüyle "demokratik hak ve özgürlükler" kapsamına da girmektedir. Herhangi bir konu üzerinde eleştiri yapmak, görüş belirtmek, o konunun eğrisini doğrusunu sunmak, konunun toplumda nasıl algılandığını araştırmak bireyin ancak bu konu hakkındaki bilgi sahibi olmak ya da kişileri bilgilendirmek adına yaptığı özgün bir çalışmadır. Bunun toplumun nasıl etkilendiğinden yine toplum sorumludur. Aynı toplum, bu sorumluluğun bilincine vardığında bireyler özgürleşmeye başlar. Aynı düşüncelerin biraradalığı, var olan gerçeklerin daha iyi analiz edilmesini sağlar. Bu yönüyle kendi içinde tutarlı, insan doğasını içinde barındıran ve hatta bilimsel temelleri de olan düşünceler bölücülük yaratamaz. Bölücülüğü yapan aslen bu biraradalığın önünü kesmeye çalışan girişimlerdir. Basına uygulanan sansür, kafatasçı düşüncelerin yarattığı demagoji, farklı

düşünen herkesi zan altında tutan yaptırımlar bu bölücülüğü bir program haline getirirler. Program bir ayrımcılığı meşrulaştırır bir keremden toplum huzurundan bahsetmeye hakkı olmaz. Ordu, polis, yargı gibi devlet kurumları ulla korunacaksa yasalarla korumaz. Bunların hepsi ancak yaptıkları işlerin saygınlığıyla, doğruluğuyla korunabilir. Bir insanın Türk, Yunan, Rus, İngiliz olması değil, ortak özelliklerinin farkında olup "insan" olması beklenmelidir. Bu algıya sahip olan bir insan Türküğe ya da farklı bir etnik kökene niye saldırsın? Ancak bu alt kimliklerin ayrılık yarattığını iddia eden bütün eleştirci, bir araya getiren bir düşünce sunabilir. İnsanı insan yapan da günümüzde bu kimliklerden ayrılmak adına fikir geliştirmek, insan mantığının, muhakeme yeteneğinin tüm diğer dogmaların üzerinde olduğunu bilmek, düşünmek değil midir? Bir kavramı koruma altına almak, bu kavramı diğerlerinden daha ayrıcalıklı hale getirir. Eski Türk Ceza Kanununun ifade özgürlüğünün önünde engel teşkil eden yaklaşık 40 kısır maddesi bunlarıydı. Yürürlükteki anayasada neredeyse tüm maddelerde İnsan hak ve özgürlüklerini kısıtlayan yaptırımlar var. Hatta bunlar o denli kontrolden çıkmıştır ki memleketin paçası: "Ben (falanca) partimin adını ağzıma almam" derken, toplumun belli bir kesiminin yasama organında temsilcisi olanları dışlamasında sakınca görülmezken, yapılan bu eylem için "bu bölücüdür" diyen bir vekile Anayasal bir kurum olan Türk Silahlı Kuvvetleri'ni bölücü olmakla suçladığı, eleştirisi sınırlarının dışına çıktığı gerekçesiyle 301. maddenin dava açılmaktadır. Dava açılan vekilin bağlı olduğu siyasal bir parti anayasal bir kurum olmuyor mu? Sormak lazım.

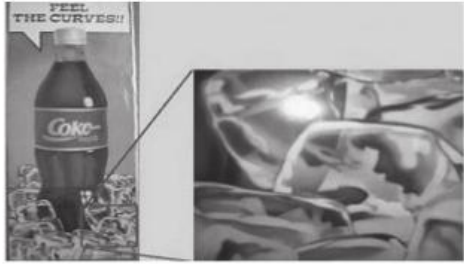
Bu kontrolsüzlüğün fatması bir milletvekilinin kolaylıkla üstesinden gelebileceği bir durumken birey özgürlüğünü, silahsızlanmayı savunma sıradan bir insanın altından kalkamayacağı bir cezaya dönüşmektedir. Bu eşitsiz durumun karşısında kanunların eşitlik vurgusu temelde eşitsiz ve ayrıcalıklı durumlar yaratmaktadır. Toplumun tansiyonu sürekli değişirken bu eşitsizlikler kriz ortamına zemin hazırlamaktadır. Krize başka bir kriz ortamı yaratarak bireyin inisiyatifini paralize eden girişimler toplumların kaderini belirleme misyonu üstlenmişlerse geleceğin karanlık yıllarının hesabını da pekala verebileceklerdir temennimiz. Bu kader üstlenici misyon, etkilerini en sıradan gözlemciye bile hissettirirken, bu etkilerin toplumda yankı bulmasını yanlı gözlerle izler. Kendisine yanısı saklar uymayana ise kendi belirlediği vicdanıyla sorgulay ya da daha dramatik bir sonuca iterken sorgulamaz, sorgulatmaz. Yarattıkları bu kargaşa ortamı ne kadar çok yayıyaylaştırsa o kadar çok tepki bulacaktır. Kanunların insanlar için yapıldığı iddia edenler belirdi bir kesimin aynı tutulduğundan ya da bunun gerekliliğinin altını çiziler. Bu gereklilik ayrıcalıklı azınlıkların bir anlamda suça teşvik eder. Çünkü onlar istediklerinde kanunları da önüne geçebilirler yani mülkiyetin temeli bile onları bağlamayacaktır. Mülkiyete ne denli tapınırlarsa tapınırlar aslında onların yaptıkları icraatlar bu mülkiyeti kendi saflarına çekme çabasından ibarettir. Pragmatik dogmaları gereği, amaçlarına ulaşmak adına yapmayacakları yoktur. Hele bir de arkanalardan aldıkları sonra bu yice temeli kendi haksızlıklarını demokrat bir hak talebine dönüştürürler. Hatta o kadar ki artık kendi yaptıkları onlara verilen yüce bir görev olarak görmeye başlar. Bu anlamda işlerinde gelişen yoğun bir "mitomani" tüm fikirlerine hükmetmeye başlar ve diğerlerinin düşüncelerine de bu yolla hükmetmeye hak bilirler. Bu da hukukun dayatmalarından ayrı bir dayatmanın resmidir. Oysa düşünce insana özgüdür, eleştiri düşüncüyü geliştirir. Eleştiriyi mahkum etmek özgün düşünme yetisinin gelişimini baltalamaktır. Dolayısıyla insanın hiç bitmeyecek düşünsel evrimini!

Muzaffer Mankır

İMAJ VE YANILSAMA: REKLAM

Reklam başarısını toplumu, onun ihtiyaçlarını, düşlediği yaşamı anlamaya çalışmaktan alır. Zaten bunları araştırın bir sosyal bilimciler ordusu mevcut iken yapmaları gereken tek şey bu araştırmaları değerlendirip pratikte kullanmaktır.

Subliminal! 1957 yılında market araştırmacısı James Vicary sinema ekranında çok hızlı bir şekilde parıldayan mesajların insanların gıda üzerinde tercihlerini etkilediğini kanıtlamak amacıyla yaptığı bir araştırmada, teskistokop adı verilen bir cihazla filmlerin arasına 'coacola iç!' 'patlamış mısır ye!' mesajlarını yerleştirdi. Bu mesajlar sanayinin 1/30'u kadar kısa bir sürede görünüyordu ve her 5 saniyede tekrarlanıyordu. Bu filmlerin ardından New Jersey'deki coca cola satışlarının %18 ile %57 arasında arttığı gözlemlendi. Vicary bu tekniğe 'subliminal reklam' adını verdi. Subliminal Türkçe'ye 'eşik altı' olarak çevrildi. Eşik altı çalışmalarının hedefi insanlara fark ettirmeden bilinçaltlarına mesaj göndermekti.

bir eşik altı (subliminal) örneği

Eşik altı çalışmaları Freud'un yapısal modelini referans alarak hareket eder. Bu kurama göre bilinçdışının yöneticisi iddir ve id haz ilkesine göre çalışır. Hareket ettirici dürtülereros ve thanatos ya da daha bilinen şekliyle cinsellik ve saldırganlıktır. Bilinçdışı cinsellik ve şiddet içeren uyarıcıları algılama eğilimindedir. Pazar araştırmacıları ve reklamcılar sektörü geliştikçe bu tekniği de geliştirdiler elbette. Artık basitçe coca cola iç yerine cinsellik, çıplak kadın, penis, oral sex vb. imgeler ve şiddet, (kurukafalar, kesilmiş ayak imgesi vb.) içeren, ilk bakışta algılanamayacak mesajlar yerleştirildi. (ayrıntılar için bak Ahmet Şerif İzgören-Eşik Altı Büyücüler)

Reklam panoları kadın ve erkek bedenlerini açık yüreklilikle nesneleştirir, sergilerken, her ihtimale karşı araya subliminal mesajlar koyma ihmal edilmedi. Reklamın üretim ve sunuluş biçimi, kapitalist üretim-tüketim biçiminin bir özeti gibidir aslında. Reklamlarda subliminal gibi kesinliği net olmayan ancak insanlar üzerindeki etkisi gözlenebilen teknikler sistematik olarak kullanılır. Tekrar yoluyla mesajlar arasında ilişki kurularak, birinin varlığı hissedildiğinde diğeriye yönelim sağlanır. Klasik koşullama, edimsel koşullama model alma gibi öğrenme teknikleri kullanılarak tüketimi insanların iradeleri dışında artırma hedeflenir. Örneğin tepkisel koşullama yoluyla pazarlanan nesnelerle, pazarlanırken kullanılan müzik, oynatılan aktör ya da süper kahraman arasında ilişki kurulur. Solo tvalet kağıdı ve müziği, Cello(Selo) ve Türkcell, WorldCard kredi kartı ile Vadaa kahramanları, Nil Karaibrahimgil ile Penti çorapları* tepkisel koşullama yoluyla ilişkilendirilmiştir. Maskot görüldüğünde ya da müzik duyulduğunda tepkisel olarak o nesneye yönelinir.

Kapitalizm ve iktidarlar da güçlerini sistematik olmaktan alır. Önemsenmeyen bir takım psikolojik, sosyal ve teknolojik yenilikleri sistematik olarak uygulayarak insanları kontrol altında tutmaya çalışır. İnsan zihninin karmaşıklığına, ona dair bilinen ipuçlarını kullanarak manipüle etmeye çalışır. Öte yandan yeterince propagandası yapılmış her şeyin tüketilmesi ve taraftar toplaması, insanın istem dışı öğrenebilen bir varlık olması, insanın edilgen olduğu varsayımına götürür bizi. Ancak edilgen olma fikri neredeyse herkesi rahatsız eder ve yaşamı üzerinde kontrol sahibi olduğu bilgisine sahip olmak ister. Bu bireyin etkinleşme çabasıdır. Kapitalist sistem etkin olma çabasının yönünü belirlemeye çalışır. Tüketim, serbest girişim ve diğer liberal özgürlük alanları bu yönlendirmenin unsurlarıdır.

Reklam başarısını toplumu, onun ihtiyaçlarını, düşlediği yaşamı anlamaya çalışmaktan alır. Zaten bunları araştırın bir sosyal bilimciler ordusu mevcut iken yapmaları gereken tek şey bu araştırmaları değerlendirip pratikte kullanmaktır. Ama asıl hedef insanların düşlerini belirlemektir. Reklamda hedef kitleye imaj ve bir toplumsal kimlik vaat edilir. Güven hissi ve sosyalizasyon mesajı bilinçaltına fısıldanır. Düşlerinin gerçekleşebileceği, tükettiği bir metayla düşlerin bir adım daha yaklaşacağı hissettirilir. Tükettiren özgür olacağı, sınırsız güç ve sosyal çekicilik elde edebileceği vurgulanır.

Televizyon insanları olaylara seyirci kılarak, onları tanık ederek sürece dahil oldukları yanılsaması yaratıp, onları pasifleştirir, aktif olma arzularının tatmini tüketirken gerçekleştirilmeye yönelir. Reklamlar sosyalizasyon vaat eder. Nesneyi tüketimin ilişkisi kurabilirsin. Bir seçilgi bulabilirsin. Sahip olduğun nesneye daha çabuk, daha kolay etkilerisin. Herhangi bir niteliğin olması gerekmez. Sahip olduğun nesne senin yerine ihtiyacın olduğu her şeyi yapar.

'Televizyon bir mit üretme aracıdır.'** Mitler toplumsal standartlar ve davranış kalıplarını oluşturmak, standartları ihlal edenlerin cezalandırılabilceğini gösterme misyonu edinmişlerdir. Belirli davranışları ve yaşam tarzını gelenek haline getirme işlevleri vardı. Bugün televizyon bu misyonu yüklenmiş durumdadır. Görev ve ödev adına hareket edilmesini sağlar. Resmi ideolojinin öngördüğü geleneği oluşturma gibi bir amacı vardır. İş bölümü, aile, çalışma, tüketim ve diğer günlük yaşam faaliyetlerinin günlük yaşama istenilen şekilde yerleşmesini sağlar. Günde beş-altı saat televizyon izleyen herhangi birinin bu davranış kalıplarından kaçabilmesi mümkün değildir.

Kavranılması gereken şey, nesne ya da duruma tüketirken kapitalist kültürü var ettiririz. Mp3 çalar alırken asosyallığı ve aceleciliği de satın almış oluruz. Artık müziği zaman ayırmaya gerek yoktur. Müzik başka bir şeyle yapılabilen ama asla yeterince haz alınamayan bir şeydir bizim için artık. Yürürken, otobüste yanımızda ve karımızda birileri varken, trafımızda insanlarla doluyken yalnızlaşmayı satın almış oluruz. Karşıdakiyle iletişim kurma ya da onlarla göz göze gelmekten vazgeçmiş oluruz. Yani yabancılaşma ve yalnızlaşmaya mahkum ederiz kendimizi. Satın alınan hiçbir nesne masum değildir. Ya da hiçbir alıp satma et-

kinliği...

Bugün insanların birlikte yaptığı tek şey televizyon izlemektir. Birlikte bir şeyler yapmanın verdiği hazzın yerini aynı saatte aynı şeyi izlemek aldı. Öbür gün karşılaşıldığında konuşulacak şey de, o izlenen şey olacaktır kuşkusuz. İnsanlar ilk topluluklardan beri toplu hareket etme ihtiyacı hissediler. Salt ekonomik değildi bu neden. Beraber bir şeyler yapmanın verdiği haz ve sinerjinin doğurduğu enerji insan varlığını pekiştiren öğelerdendir. Şimdi ise herkes kendi yalnızlığında, kendine ve dünyaya

yabancılaşmış bir şekilde hareket etmektedir. Nesneler doğrudan ilişki de söz konusu değildir. Ağaç, toprak ve taşla olan ilişkilenme yerini araba, silah ya da mp3 çalarlara bıraktı. Dayatılan ihtiyaç silsilesi içinde boğulan insan, kendi ihtiyacının ne olduğunu unuttu. İhtiyaca ve hazzla yabancılaşmış tıpkı kendine yabancılaşmış gibi. Ne istediği konusunda bir fikri olmayan insanlar topluluğu için haz, ihtiyaç ve istek durumları birer kavramdan ibarettir. Yanılsamalar dünyası. Öyle ki yanılsamaya bile yabancılaşma söz konusudur. Reklam ve diğer bütün tüketim göstergeleri bombardımanı kavramsal düzeyde ihtiyaç, haz ve sosyalizasyon vaat ederken aslında yaptıkları tek şey bu yanılsamayı gerçekleştirmektir. Her nesneyi bir fetiş haline getirme, toplumsal histeri yaratma derindedir. Bunu bilinçli olarak değil işe yararlığını gördüğü parçalar üretmek yapar. Bu parçalar bütünü bir bilinç yaratır ve sinerji kapitalist bilinç haline gelir. Kapitalist sistemde üretim, tüketim ve yeniden üretim hali birileri tarafından tasarlanaarak değil kendiliğinden bir eyleme dönüşmüştür. Herkes bu bilinç durumunu bir parçasıdır. Üreten, tüketen, pazarlayan ve ihtiyaç olarak sunan herkes yanılsamalar dünyasına bir katkı sağlamıştır. O halde yapılması gereken durumu net bir şekilde analiz etmek ve bu üretim-tüketim ağının bir parçası olmaktan vazgeçmektir. Yine kapitalist tüketim sisteminin bir parçası haline gelmediğin dikkat ederek yeni yaşam alanları oluşturmak. Belki otomolar, konüler ve oluşu gerçekleştirmeye mümkün kılan dar yaşam alanları. Dar yaşam alanları, çünkü metropolde bilinci bölünmüş bireyler ancak dar alanlarda kendileriyle yüzleşme fırsatı bulabilirler. Kendi arzularımız ve haz kaynaklarımızın yeniden keşfi için...

*Örneklerin bazıları Doç. Dr. Müge Elden'nin, Hedef Kitle Davranışlarını Etkileyen Psikolojik Bir Faktör Olarak Öğrenme: Öğrenme ve Reklam İlişkisi isimli makalesinden alınmıştır.

**Ayşın Önem Alptekinöğlü - Televizyon ve Televizyon Reklamcılığı

Hinder Nesazi

ranısına ihtiyaç duyan sistemin normalleştirme için kullandığı araçların birindeki etkisi.

İki

"Bırakın anlayışına göre 'özgür'

bir insan, sosyal bir makinenin önemli bir parçasıdır ve yalnızca tembellik ve sınırlanmış bir dize özgürlüğü sahiptir; bu özgürlükler bireyin ihtiyaçlarından çok sosyal makinenin ihtiyaçlarına hizmet etmek üzere tasarlanmıştır (Kaczynski)". Davranışa suça dönüştüren bir dilin kodlarını üreten caza sistemi ve ihtiyaçları, bireye sınırlı bir özgürlük alanı sunar. Bu alanı hukuki örne doldurur. Oysa hukuki örne, o alandaki iktidara tabi oluşuyla belirlenir. Ceza sistemi bir taraftan güvenlik ve denetleme sistemlerini, bir taraftan enformasyon ağına bir taraftan da yasal düzenlemelere kaynaklık etmektedir. Örneğin, sokakların daha tehlikeli olduğu var sayılmakta, kapkaççılık, gasp ve hırsızlığın arttığı iddia edilmektedir. Evet, bu durumda sokaklara daha çok gözetleme kamerası yerleştirilecek, daha çok polis sokak-

lardaki "tehlikeli kişileri" saptayıp etkisiz hale getirmek için sokağa salınacaktır. Böyle bir durumda gaspa ağır cezalar veren yasal düzenlemelerle süreç ilerleyecek ve medya da enformasyon ağına taşıyacaktır. Ancak tüm bunlar yapıldığında dahi ceza sistemi ve ihtiyaçları karışmış olmayacaktır. Ceza sistemi bireyden bu enformasyon ağı karşısında hukuki özneliğini kullanmasını ve davranışla suç arasındaki ilişkiyi üretmesini beklemektedir. Böylelikle denetimi içselleştirmesi beklenen birey, suçlu örneğin yaratılmasına katkıda bulunur. Suç tarafından içlenen davranış, bireyin kendi davranışlarıyla suç arasındaki ilişkiden ne kadar uzaklaştırmışsa ceza sisteminin ihtiyacı o kadar karışmış olur. Çünkü suç bir kere davranışla ilişkilendirildiğinde bireyin etki edemeyeceği kadar yüksek bir iktidar alanına dâhil edilmiştir. Birey, suçu üreten bu mekanizma karşısında kendi davranışlarını uyma yönlenir. Bu yüzden suçu üreten sistem, bireyle ve onun davranışlarıyla doğrudan bir ilişki kurarak, kendi ihtiyacı için içerdikleri davranışları suç olarak kodlar. Bu bir tehdit, uyum ve itaat ilişkisidir. Hukuki örne işte bu ilişkilere olanak tanıyan, sisteme belirlenmiş bir özgürlük alanı olarak, ceza sisteminin ihtiyacı tarafından yönlendirilir.

Sercan

Ceza Ve Uyum

Bir Hukukun öznesi olduğumuz fikri bir yanılsama olmasına rağmen cezalandırma aygıtlarının nesnesi olduğumuz gerçektir. Bir davranışa suça dönüştüren ve onu tanımlayan şey yasa olsa da suç denen şeyi üreten ceza aygıtlarıdır. Kleslowski'nin "Öldürme üstüne kısa bir film"inde sözü edilen ceza teorisi göre cezanın etkileri "suçlu"nun bedenini açar. Cezalandırma sadece suçluyu hedef almaz, suçlu olmayanlara yönelik tehdit yeni bir denetim türü oluşturur. Demek ki suç işlememiş olmanın bedeli olan yasaya itaat, suçluyu ıslah etmeye çalışan cezalandırma aygıtlarının yan etkisi değil ana hedefidir. Suçu oluşturan şey cezadır, cezayı olumlayan şey ise yasadır.

"Öldürme üstüne kısa bir film" de iki cinayet vardır. Birincisi bir taksit şoförünün genç bir adam tarafından öldürülmesidir. İkincisi ise genç adamın devlet tarafından öldürülmesidir; idamdır. Devlet, tahakküm araçlarıyla şiddeti ve öldürmeyi kendi tekeline almıştır. Yaşadığımız bu düzenin devamlılığı için, itaatı toplumlaştırmak için birtakım suç kategorileri ve suçlu özneler icat eder. Okullar, fabrikalar, hapishaneler bu iktidar deneyi için

veriler sunan, bir yandan da üretimi, ıslahı ve pedagojiyi örgütleyen laboratuvarlardır. Belki tüm gerçekliğe izole edilirken, odalarımızda patlayan bombalarla savuşa hazırlanan beyinlerimiz, dağıtılan iktidarı paylaşmak için kılıçlarını kuşanan vicdanımız, göğsündeki kanı gizlemek için zırlarımızı giyen bedenimiz hiç sanmadığımız kadar bu deneyin içerisinde. Davranışları kayıt altına alınan, gözetçileri tarafından gözetlenmekle kalmayan birbirini gözetleyen bizler, bu sosyalliğe ait oluşumuzla iktidarın üretimine nasıl demokratik bir yoldan katıldığımızı ortaya koyuyoruz. Kuşatılmış olmanın yarattığı baskıyı modern duyarlılık-lamımızla hafifletiyoruz. Hukukun öznesi olma fikri nasıl cezalandırmanın yarattığı baskıyı gizliyorsak, tahakkümün yıkıcı etkilerini de iktidarı odalarımızda, beynimizde, kendi etimizde üreterek gizliyoruz. Tüm bunlar daha çok uyum dav-

MEDYATİK ZORBALIK VE KİTLESEL HİPNOZ

Bir gün, mazi ağacı, meşe ağacına 'dikkat et balta seni kesiyor' der. Meşe ağacı, mazi ağacına dönüp: 'merak etme o baltanın sapı da benden yapılmıştı' der. Özal'ın 'bana iki yüz adam verin; bu ülkeyi rahatlıkla yöneteyim' dediği prenslerin yönettiği Türkiye medyası, arada bir sistemin gövdesine yumuşak balta darbeleri indirir. Bu ülkeye kuşbakışı baktığınızda neredeyse dönemler cennetinin ayrımsızlığı sınıfları temsil eden, soldan devşirme, maaşları dolar üzerinden ödenen ve bu aralar '68 ruhunun çok daha gerici ve içi boşaltılmış tasvirlerini çizen ve anti-emperyalist modadan sapmayan medya yorumcularımız! Öbür tarafta abartılı makyajlarıyla 'vitrine çıkıncıy ahali' diye bağırarak, fazlasıyla yakışıklı ve güzel ama bir o kadar cahil ve pervasız spikerler gürül! Patronlarının verdiği icazetle arada bir sistemin incinmeyen nasırlı bölgelerine yumuşak balta darbeleri indirirler. Onların o yumuşak koltuklara oturmaları için milyonlarca insanın alın terini çalmalarına göz yuman sistem 'olsun sizin sapınız benden yapıldı' der. Siz hiç haber bültenlerinde, onların dışında bir yere odaklanmamızı neredeyse imkânsız hale getiren ve bunun için kafaları tüm ekranı kaplayan haber spikerlerine dikkat ettiniz mi? Mimikleriyle, jestleriyle ve alabildiğince içtenlikli ve yapay tepkileriyle yetmiş milyon insanın yerine olaylar karşısında nasıl tavır belirlediklerine, 'siz zahmet etmeyin bir zaten düşündük' derken ki meydanı boş bulan sahte küllan tavırlarına, büyük kitlelere adına karar verirken içerisi allak bllak olmuş toplumsal reflekslerimize nasıl ortaklık ettiklerine dikkat edin. Haber bültenlerimiz artık, bir cellâdın kendi kurbanının kafasını uçururken yaşadığı duygusal bir acınma ritüeli gibi komik ve aynı zamanda trajik; alabildiğince sahte ve sonsuz derecede samimiyetsiz. 'Bu ülkeye komünizmin gelmesi gerekiyorsa onu da biz getiririz; siz hiç zahmet etmeyin' diyen büyüklerinin sözünden kaçmayan uslu ama aynı zamanda sinsî, pervasız, şaka yaparken bile birilerinin yaşamını incitmeden bunu beceremeyen çocuklar gibi çen çakrak ve cadı kazanı medyamız!

Yıllardır bu ülkede neredeyse bütün her yerde medyanın etiği tartışılır. Kendi varoluşunu, sistemin varoluşuna koşulundan alan, sahiplerinin fazlasıyla kabarcık hırsızlık sicillerini kapatmak için kendilerini müstesna milliyetçiler olan tanıtan, iktidarın kendi içindeki güç ilişkisinin tepe noktasında konumlanmış, neredeyse toplumsal bir hipnoza dönen tüketim çılgınlığının en iyi pompalama aygıtı olmuş -ki her satışta bir yalan vardır gerçeğini örtbas etmenin de en iyi aracıdır- medya, kendini bu ülkenin mutlak sahibi olarak görmeye başlamış, sanal ve görsel bir diktatörlüğü toplumsal bir gerçeklik olarak sunmuş ve maalesef

kitleler nezdinde fazlasıyla itibar sağlamış olan bir medyanın etik oluşturma gibi bir sorunu olamaz. Çünkü çıkış noktası ve vardığı noktaya itibarıyla neredeyse kendi tarihi tepeden tırnağa manipülasyonu, gerçeğin yanlış temsilinin, rıyanın, yalanın ve sahteliğin tarihidir. Arada bir sisteme ufak dokundurmalar yapması ve bizim hayretle 'bu kez doğru bir şeyler söylediler' dememiz, durmuş bir duvar saatinin günde en az bir kere de olsa doğru saati göstermesine benzer.

Devlet bakanlarından biri ilçe ziyaretlerinden birinde, insanları toplayıp 'ey ahali belediye başkanınız sizce iyi mi' diye sormuş. Kalabalığın içinde muhalif, yağlı bir adam 'evet kendisine çok iyi davranıyor' demiş. Yardakçılardan biri yağlı adama karşı çıkıp 'Ne diyorsun amca sen? Sadece kendine mi iyi davranıyor?' Yağlı adam yardakçıya dönüp 'Aslında haklısın; sana da çok iyi davranıyor' demiş. Bu ülkenin medya ve iktidar ilişkisi insana cinnet geçirtirince düzeyde bir alttan almacılık, idare etmecilik ve yardakçılık hikâyesidir. Tarihte kavga ederken bile birbirini bu denli meşrulaştırmaya çalışan ikinci bir sosyalistik hikâyesi var mıdır bilinmez ama günün birinde birkaç namuslu insanın çıkıp, 'be eski oyunu terk edin artık; yeni bir şeyler izlemek istiyoruz' demesi gerekiyor; fakat alabildiğince kalabalık ve gür bir sesle.

Herhangi bir insanın, oluşumun ya da kurumun ahlaksal pozisyonu sorgulanırken belki de ölçü alınması gereken en önemli nokta, kimlere hizmet ettiği ve niçin hizmet ettiğidir. 'Ölene kadar bol miktarda tüketin!' sloganı modern kapitalizmin kutsal emirlerinden biridir. İnsan pratik karşılığı şudur: Hiçbir insan kimlik ve vicdani tavır sizi kredi kartlarınızın banklık limitleri kadar insan yapamaz. Çünkü insan tüketikçe insan olur; öyle ki sadece Amerika'da bir yılda köpek ve kedi mamasına harcanan para, Afrika'da yaşayan bütün insanların ihtiyacını karşılayacak içme suyunun alt yapısı için harcanacak paraya denk gelsin! 'Toplumsalcı ideolojiler ve toplumsalcı tarih bittir! Öznecî ve bireyselci yaşayın' bir başka emirdir. Bunun pratik karşılığı şudur: Dünyanın her hangi bir yerinde insanların tepesine tonlarca bomba yağarken ve dünyanın en büyük silah tüccarları barış elçiliği yaparken bu durumu sakın sorgulamayın! Siz sadece televizyonun karşısına oturup bir bira açın ve bu bombalama olayını seyirlik bir eylem olarak seyre dalın; çünkü sizlere bir şey olmayacaktır; çünkü yüce devletiniz sizi dünyanın en güvenli evlerinde ve şehirlerinde yaşıyor! 'Başarıya götüren bütün yöntemler doğrudur' bir başka emirdir. Bunun pratik sonucu çok daha korkutur: 'Ardınızda binlerce insan ölüsü ve altüst olmuş binlerce yaşam

bıraksanız bile sakın geri dönmeyi düşünmeyin; çünkü başarı ve zafer dost düşman tanımaz, çıkar en büyük dostumuzdur; hayatı ve hayatın içindeki her şeyi kullanabildiğiniz ölçüde hayat anlamlıdır! Modern teknik iktidarlar iyi donanımlı ordularının başkumandanlığını medya patronlarına vermişlerdir. Medyaya rağmen hırsıza gelmeyenler için zulalarında sakladıkları gerçek askerlerden oluşan gerçek ordular vardır. Ordu-millet diyalektiği yerine çoğu kez ordu- medya diyalektiği devreye girer. Nasılsa milletin büyük bir çoğunluğu doğuştan ordu mensubu ve milletin büyük bir kısmı medyanın ne kadar güçlü ve vatanperver olduğuna öğrenmiştir. Hizaya gelmeyenlerin ıslahı devletin ve kutsal iktidarın bekası için en büyük şarttır. Bütün bu büyük emirlerin kutsandığı, kitlelere

'Kapitalizm en büyük günahını, kahramanların kafasını bir ün üzip başkaldırıyı imkânsız hale getirmekle işlenmiştir; asıl büyük günahını güçlü ve haksız olanın yanında yer almanın sorgulanması gereken en önemli ahlak sorunu olduğunu insanlara unutturmakla işlemiştir.'

sunulduğu ve durmadan meşrulaştırıldığı yer, iktidarların en büyük nefes borusu olan medyadır.

Nietzsche, 'modern dönem, artık kahramanlığın bittiği ve en yeni olduğuna iddia eden şeyin bile sıkıcı bir tekrara dönüştüğü bir dönemdir' derken günümüzün medyatik imparatorluklarını sezmişti neredeyse! Ekran karşısında kafası iyice bulandırılmış kitlelerin kahramanlarını da medya yaratır. Kahramanları büysel bir tarzda belirleyen medya, kendini yeniden üretmek ve büyüye bozmamak için kahramanlarını sürekli ve hızlı bir biçimde yeniler. Miroğlu olur; Polat Alemdar dirilir! Çünkü tüketim kültüründe pazara sunulmuş kahramanın ya da nesnenin tilsimi bozulmamalıdır. İnsan gereksinimi üzerine oturmış söz konusu sanal diktatörlük, tüketicinin kalabalık ama çoğunlukla gereksiz bilgilerden oluşmuş zihnini kapsamlı bir papazsı sunumuyla iyice süsler. Bunu, toplumsal gerçekliğin bire bir yansıması veya tam bir gerçeklik olanakları sunan ve süratlandıran. Her akşam birkaç dizi izleyen bir insanın dünyada ya da kendi çevresindeki olaylar dizgesine takılıp kalması beklemek abartılı bir iyimserlik olur. Başka ülkelerde boş zaman etkinliği olan bir durum ya da olay bir de kolektif bir kimlik problemi ne her an dönüşebilir. Müslümcüler ve Orhancılar gibi.

Haberler, çoğunlukla bir unutturma aracıdır. Normal ve gerçekten önemli bir haberin bile dört ya da beş defa üst üste yayınlanması, az sonra diye yankılanan ve neredeyse toplumsal bir felaket öncesini anımsatan o tok ses, dünyanın başlıklarını izleyicinin kafasından silip atar. Üst üste yapılan haber bombardı-

manı insanları belleksiz bırakır. Zaman algısı parçalanmış bireylerin geçmişle bağları iyice kopmaya başlar. Çünkü her şey anlıktır ve bu meazzam değişimin hızına yetişebilecek hiçbir zihinsel kalıp yoktur henüz.

Bir dönemler neredeyse ekvatorun aşağısında kalmış bütün dünyayı eme eme çoraklaştırıp yoksullaştıran, öbür taraftan kendisinin dışında kalan dünyanın reddiyesi üzerinden yükselmiş, kendine benzemeyenleri benzeştiren, benzemekte direnenleri bir bir kendi tarihsel mezbahasına çeken Batı Avrupa ve Amerika merkezli emperyalist proje özellikle reel sosyalizmin çöküşüyle birlikte başlayan yapısal bir karakter değişimi yaşıyor. Son dönemlerde fena halde zedelenmeye başlayan, cılası dökülen,

eski barbarlık günlerine geri dönen ve kitleler nezdinde meşruluğunu yitirmeye başlayan büyük global kuşatma, hijyen değildir diye asla kendi sınırlarından içeriye almadığı, ötekiye ait her şeyi (farklı kültürlerin müziklerini, danslarını, inanç kalıplarını, giyimlerini, yemeklerini, tutsuyu, büysüy, gizemi, totemi, kilimi vs) kendi pazına endeksleyip satmaya başlamıştır. Amerikan sinema endüstrisi ve görsel imparatorluğa, katlettiği Kızılderililerin ve Latin Amerika halklarının filmlerini o insanlardan tarihsel bir özür dilemek için yapmazlar. Daha çok kahramanlık öyküsü, daha çok erkeklik, daha çok devlet, daha çok sahtelik, daha çok reyting ve çuvalar dolusu dolar! Bir dönemler yamyam diye adlandırdıkları ve kafa derilerinin koleksiyon yaptıkları yerliler onların dijital ekranlarında, milyonlarca izleyicinin sempatik ama biraz vahşi pazar nesnelerinden biri olmuşlardır. Aynı şekilde bu ülkede aşağılama ve hor görmeyi gelenek haline getirmiş olan ırkçı ve milliyetçi söylem ve onun kulakları sağır edecek kadar gür sesli çığırtkan medya, bir yandan Kürtlerin seçtiği yirmi küser milletlerinin meşruluğunu sorgularken, neredeyse 'ben sizden değilim' diyen herkesi katıksız bir vatan haini ilan edebilecek kadar pervasızlaşırken öbür taraftan büyük bir ikiyüzlülük ve kurnazlıkla bütün kameralarını Haran ve Mardin'e çevirmişlerdir. Bu ülkenin film endüstrisi ve medya diziciliği, Kürtleri sadece bu ülkenin geri kalmışlığına ve cehaletine gönderme yapan en iyi alegorik özne olarak tanımlar. Kökleri bin yıllara dayanan kadim bir kavmi, fazlasıyla laubali ve sulu Kemal Sunal ve Şener Şen filmlerinden ve Doğuda görev yapmış tanıklarından bilen,

Mezopotamya coğrafyasının, tarihsel, etnik, sosyolojik, siyasal, dini ve kültürel hiç bir boyutunu bilmeyen, birçok konuda olduğu gibi bu konuda da fazlasıyla cahil ve işine gelmeyen es geçen senaristlerin ve yönetmenlerin pazarına dönmüştür Otantik Doğu. İstanbul, Ankara ve İzmir merkezli orijinini ve kültürel kaynaklarını hoyratça tüketen medya, çoğunlukla ülke coğrafyasının doğusunda gerçekleşmiş, fazlasıyla çarpıtılmış ve abartılmış, feodal kapışmanın dışında hiçbir sosyolojik gerçekliği içermeyen içinde bol miktarda cinnet, cinayet ve cehalet olan filmleri kendi pazarına çoktan eklememiştir.

Neredeyse bütün tarihi savaşların ve kıyımların tarihi olan, 'her tarafımız düşmanlar tarafından kuşatılmıştı ve hala kuşatma altında'yız' paranoyasıyla korkutulan, ürkütülen ve içine kapanmaya zorlanan insanların ülkesidir Türkiye. Dışardan bakan birinin rahatlıkla 'Düşmansız bir gün yaşayamazlar' diye bildiği, şaşkın ve koordinatlarını yitirmiş kitleleri daha da aykırı ve hantal yapmanın en iyi ve en zahmetsiz yöntemi, en sıra dışı şeyi bile sıradanlaştırılmış seyirlik alemere dönüştürmek; sıradan olanı abartılı bir tarzda sunup bilinci şoka uğratmak ve bütün bendenlerden sonra kafası iyice bulandırılmış genç kitleleri, hiçbir soru sormadan bakan boş bakışların topluma haline getirmekti. Bu ülkede medya kıskırtıcı, provokator, ötekileştiren, insanları tahaf bir hipnozun içinde benzeştirip yok edebilen, pervasız ve savurgan bir zorbanın işlevini üstlenmiştir. Bu zorbaya karşı durmanın en iyi yolu alternatif, özerk medya odakları yaratıp her birini toplumsal bir direniş noktası haline getirmektir. Çağla Şikel' in geçirdiği estetik bir operasyonun, bu ülkede sadece bir hükümet döneminde yapılmış iki bin operasyondan çok daha önemsi olduğunu insanlara anlatabilecek, Polat Alemdar'ın bu ülke tarihindeki yerinin herhangi bir köyde öğretmenlik yapan idealist bir Anadolu çoğununun yerinden çok daha düşük bir yerde olduğunu, hatta bunların asla kıyaslanamayacak durumlar olduğunu insanlara anlatacak, alabildiğince gür sesli bir ahlak! Bu ülkenin tikanan zihinsel kanallarını açabilecek bir çığlık!... Devlet primleriyle, sonsuz sayıda yalan dolan ve alabildiğince malzemenlen çalarak diktiği büyük apartmanları küçük bir depreme yüzlerce insana mezar olan patronların değil, bu büyük ve total saldırıya rağmen, insani malzemesinden çaldırılmamış namuslu insanların yönettiği bir alternatif toplumsal ve demokratik bir yayını anlayış! Yoksa bu cinnet arenasından çıkış yok!

Selahattin GEZER

Radyoaktif Ölüme Değil, Aktif Eyleme

1. Sayfadan Devam

Üstüne kuruldukları endüstriyel hegemonyayı devam ettirmeleri için tek çıkar yolları enerji ihtiyaçlarının giderilmesi... Onların "enerji" bizim "doğa ve yaşam" dediğimiz şey.

Endüstriyel sistemin yoğun üretimi, küresel dağılımı artırırken ve gittikçe "ucuzlaştırdığı" teknoloji beraberinde, dengeleyemediği enerji ihtiyacını, var olmak dışında hiçbir kaygı gütmeden pervasızca karşılamaya çalışıyor. Teknolojik ürünlerin küresel çapta sokulmadığı delik kalmazken, tüketim toplumu iletilmektedir. Enerjinin kıymetinin (Sanayi Devrimi dediğimiz kritik eşikten bu yana hiç düşmeden) artması iktidarların stratejik savaşımalarının odağına gelmesine kaçınılmaz olmaktadır. Enerjiyi elde edecek kaynakların kullanımı gerekse tüketim alanının oluşması küresel gaspın savaşımalarını meydana getirmektedir. Enerjinin (termik, nükleer ya da hidrolik) üretim maliyetinin hesapları üzerinden; binlerce insanın ölümüne, milyonlarca insanın ölüme mahkûm edilmesine, eko-dengenin geri dönüşü olmayan biçimde tahrip edilmesine aldırmaşızın; maliyetin "ucuz-pahalı" hesaplanmasına girilmektedir. Yaşamı hiçe sayarak ve hatta dalga geçercesine: "radyoaktif çay daha lezzetlidir." (Turgut Özal), "biraz radyasyon iyidir" (1986, toprağı bol, H. Cahit Aral) diyenlerin. Dünyanın içine tükürülenlerin ve tükürüklerini yalayanların bol olduğu zat-ı muhteremler, binlerce insanın ölümünü ve ölüme mahkûm edilmesini hiçe sayarak iktidar rahatlığıyla bunları dile getirebilmişlerdir. Alishık olduğumuz bu, "soğuk kanlı", "gönül" ferahlatıcı, ikiyezül ifadeler, tam da barışçıl ve "kalkındırıcı" diye estirdikleri ılık cehennem rüzgarını arkasına alıp tekneyi yürütüyor.

Tüm barışçıl ve "kalkındırıcı" niyetlerle 1938'de nükleer fizyonun keşfi, aynı barışçılıklarıyla ABD' de ilk deneysel nükleer kâbus reaktörünün çalıştırılması ve hemen akabinde, en barışçıl eylemsellikleri: 6 ağustos 1945 'de Hiroşima'ya "Kuşuk Çocuk" nükleer ölümünü atmıştı. Bir kaç dakika içerisinde şehrin yarısı yok olmuştu. 60 ila 70 bin kişinin ölümüne, 140 bin kişinin radyasyonla ölüme mahkûm edilmesine neden oldu. "Barış hareketi" her zaman ki gibi sürmekte kararlıydı; 9 ağustos 1945 'de Nagazaki' ye "Şişman Adam" nükleer ölümü atıldı. 42 bin kişinin ölümüne, 40 binin üzerinde kişinin radyasyonlu ölüme mahkûm edilmesine neden oldu. İktidarların nükleer hegemonyasını, militarist inşasında bir tehdit unsuru olarak göstererek üstünü örtmeye çalıştığı yüz, tam da toplum üzerinde egemenliğini güçlendirmek ve nükleer teknolojiyi 'yaşamın olmazsa olmazı' paranoyasını yaşatmaktadır. İktidarların tüm "iyi niyetli" rakamlarına göre, ABD'de sadece 1945-1992 yılları arasında bilinen 1080 nükleer silah testi yapıldı. Silahlanmaya 900 milyar dolar ayrılan bir dünyada ABD sadece nükleer silahlara 35 milyar dolar harcıyor. Nükleer silah üretimine 1950'lerde başlayan Çin şu ana kadar 46 silah testi yaptı. Türkiye'de de İncirlik üssünde de 90 nükleer bomba var. Nükleer silahların 95'i ABD ve Rusya'nın askeri üslerinde bulunmaktadır. Dünyada mevcut otuz binin nükleer silah birbirlerine karşı donuk olarak durmakta olup yaşam üzerindeki tahakkümünü korumaya çalışmaktadır. Böylesine dehşet dolu bir silahlanma yarışının, sizi korumaya ve korumaya yönelik olduğunu düşünmeyin. İktidarlar'ın var olmakla yükümlüdürler. Her ne pahasına olursa olsun var olmakla... Bu sizin de bir gün, tüm bedeninizin yanarak, kızarak yok olmasına, iç organlarınızın eriyerek içinizden akmasına ya da kanser olup uzun acılı bir ölümlü yok olabileceğiniz anlamına geliyor. Pek ala şu anda nükleer ölümden payına mezar düşenler de okuyor olabildi bu satırları. Sizin kanınız onlarınkinden kırmızı değil.

İktidarların yaşama saldırıları, bu kez kapitalizmle savaşım söylemiyle, daha fazla tahribatlarla yol açan 1986 Çernobil faciasıyla devam etti. Kendilerinden emin dünya kurtuluşunun adımlarını atmaya, soğuk savaşın ısıtıcı etkileri bu nükleer faciaya yine tüm barışçıl kalkındırıcı, eşitlikçi ölümler ve çok ciddi eko tahribatlarla sonuçlandı. Uzun bir süre üstü örtülmeye çalışılan bu facia, patlamanın olduğu bölgeye gönderilen binlerce (yaklaşık 600.000) asker, itfaiyecinin, temizlik işçisinin temizleyemeyeceği bir facia olması, zor da olsa anlaşılabilir. Yaşamaya çalıştığımız coğrafyanın hemen yanı başında olan bu facia, tüm iktidarlar tarafından yine "soğuk kanlı", "gönül rahatlatıcı" açıklamalarla üstü örtülmeye çalışılmıştır. Savaşımalarının o kadar derinden gösteren iktidarlar dünyada mevcut 440 nükleer santralin korumasına geçmişlerdi, tüm bir ağzından hemen. Gizlemeye çalıştıkları bir faciadın tarihe düşen notlar:

- 3 milyon çocuğun tedavi görmesi gerekiyor
- Kazanın sonuçlarıyla başa çıkılması, "temizlik" ve patlayan reaktörün üzerine örtülen lahdin inşa edilmesi işlerini çalışan 600 bin insanın "radyasyona maruz kalmamanın etkileri açısından sürekli olarak izlenmeleri gerekmektedir".
- Yetişkinlerde tiroit kanserine rastlanma oranı kazadan sonra on kat artış gösterdi.
- 1986 - 2000 yılları arasında, kaza sırasında henüz çocuk olan 1400 gencin ameliyatla tiroit bezleri alınmak zorunda kaldı.
- 3 milyondan fazla insan faciadan doğrudan etkilenen Çernobil kurbanları statüsünde kayıtlı bulunmaktadır.
- 2,5 milyon hektarı aşkın zengin tarım toprağında artık kullanılamamaktadır.
- Şu anda bir milyonu çocuk olmak üzere 3,5 milyon insan, Ukrayna'nın radyasyonla kirlenmiş topraklarında yaşamaktadır.
- Sakat doğumlar ve büyüme bozuklukları Ukrayna'da %230, Beyaz Rusya'da ise %180 artmıştır.
- Şiddetli bağışıklık sistemi bozuklukları görülen çocuklara, 2 ile 3,5 kat daha fazla rastlanmaktadır.
- "Temizlik" çalışmaları yer alanlarda, bir kontrol grubuna oranla, 15 kat daha fazla gen ya da kromozom bozuklukları görülmüştür.
- 380 bin kadar çocukta kan kanserleri, tiroid sorunları ve anemiler saptanmıştır.
- Çöken bağışıklık sistemleri nedeniyle, genelde ölümcül olmayan hastalıklardan yol açtığı, ölümler o kadar artmıştır ki bugün Ukrayna'da ölüm oranları, doğum oranlarını aşmış durumdadır.
- 7,1 milyon insanın gelecekte ciddi sağlık sorunları yaşaması beklenmektedir.
- Çernobil nükleer reaktöründe meydana gelen kaza 3 milyon çocuğun tedavi görmesine yol açtı; Birleşmiş Milletler İnsani

İşler Ofisi'nin raporuna göre 7 milyon 100 bin kişinin gelecekte ciddi sağlık sorunları yaşaması bekleniyor.

Yukarıda belirtilen Çernobil faciasının eksik ama fazla olmayan rakamları, küresel iktidarların yaşadığımız coğrafyanın yanı başında meydana getirdiği felaketin ve yaydığı radyasyonun sınır tanımaz etkisiyle ne kadar ciddi sorunlara yol açtığına gösteriyor. Araştırmalarda okuduğumuz rakamların işaret ettiği ve çok geniş bir bölgeye yayılan radyoaktifitenin, tamir edilmesi zor zararlar verdiği çok açık. Özellikle Karadeniz, Trakya ve İçanadolu bölgelerinde radyoaktif etki alanı çok daha yoğunlaşmıştır. Gün geçtikçe kanser vakalarının daha da arttığı, binlerce insanın ölümü ve kansere mahkûmiyeti artmaktadır. Özellikle Karadeniz bölgesinde insanlar kanserle yaşıyor ve kanserli ölümleri bekliyor. Ordu Sağlık Müdürlüğü'nün açıklamasına göre 1986 da bölgede 16 kanser hastası varken, aradan geçen 18 yılda 1763 kişinin kansere yakalandığı, bunlardan 1637'si ise ölmüştür. En çok kanser hastası ise 2001, 2002, 2003'te ortaya çıkmış. Birçok kanser vakası ise hastaneye başvurmamış için istatistiklerde yer almıyor. Kanserlin ne redese uğramadığı aile yok denemek kadar az. Kanser ve sonunda ki ölüm, o coğrafyaya da artık sıradanlaşmış hatta bir tür gelenek gibi algılanıp üzerine türküler yapılmıştır. Hastaneye gitmekten kaçınan insanlar, doktordan duyacakları muhtemel "kansersiniz" gerçeğini yadsıyarak yaşamaya çalışıyorlar. Bütün bunların üstüne, tüm pişkinlikleriyle iktidarın nükleer ölüm koruyucusu TAEK, açıklama yapıyor: "Çernobil kazasının sonucu alınan radyasyon dozu, doğal radyasyon dozuna nazaran oldukça düşük." Yitirdiğimiz binlerce insanla

sundukları radyoaktifleri canlı yaşamının üzerindeki etkisini tüm dehşetiyle gördük. Yaşamı bu kadar değersizleştiren ve iğrenç büyüklerin altından sırtarak, televizyonların karşısında: "radyasyonlu çay iyi gelir" diyen bu zihniyet "dinine, imanına, inanan radyasyon var demez" fetvasında bulunarak iki yüzlülüklerini bir kez daha gösteriyorlar. Malum iktidarın kalkınması için, bizim neyizmiş eksik diyerek milyonlarca insanın ölmesine, sofralarımıza radyoaktif taşıyan, yaşadığımız coğrafyaya iktidarı, yaşamlarımız üzerinde ne planladığı ortadadır. Sizler hissetmeden biz her şeyi hallederiz diye yola çıkanlar, Toros dağlarında nükleer gömerek yok edeceklerini sandıkları, nedense bir türlü yok edemedikleri nükleer atıkları gözlerden kaçıramadılar. Oysa ne kadar kolay tanımlıyorlardı: bilimsel yalanlarıyla nükleer atıkların kolay muhafaza edilebileceğini. Nedense iktidarlar radyoaktif çöplüklerini, bu çöplükler, çalışan bir reaktörden daha fazla radyoaktif özelliğe yani milyonlarca kat daha fazla tahribat gücüne sahipken, gizlemeye çalışıyor. İngiltere atom enerji kurumunun kaçınılmaz olarak eksik olduğunu düşündüğümüz rakamlarına göre: Körfez savaşı olarak bilinen müdahalesinde, yaklaşık 40 bin ton radyoaktif madde, Irak ve Kuveyt topraklarına bırakılmıştır. Son Irak işgalinde ise binlerce ton radyoaktif madde yaşadığımız coğrafyada tutulmaktadır.

Yüce TAEK bunları bir yana bırakıp, 2020 yılına kadar Akkuyu ve Sinop'da nükleer ölüm santralleri kuracaklarını açıkladılar. Orta vadede 4 uzun vadede 14 nükleer santral projesinin olduğunu açıklayan TAEK endüstriyel sistemin çıkmazlarından dolayı, santral yapım etkinliğini hızlandırmaya çalışıyor. Nükleer katillerin sözcüsü TAEK tüm bilimsel yalanlarıyla 21 Şubat'ta nükleer ihalesini yapacaklarını açıkladı.

Nükleer ölümün, pazarlama toplantısı, pek de çetin geçmeyeceği benziyor. Pazarlıkların ayarlandığı ortadayken, öldürme sertifikasının %60'ını yerel sermayeye kalanını da küresel ağalara verecekler. Bu gazla giderlerse, nükleerli ölümler şehadet mertebesi sayılıp, ölümler ulusalcı feramanlarla defnedilecek. Santral model olarak teknolojik açıdan sınamış olan ikinci ya da üçüncü nesil santraller kurtacak. Yani, defalarca tahrip olduğu gözle nizamla ya da miskalle değil, ölüm listeleriyle ayan edilmiş teknolojiler kullanacaklar. Görünen o ki, kapımızın önüne koydukları felaketin hesapları çoktan yapılmış. Şimdi zillimize basıp kaçacaklar. Radyasyondan kaçarak kaçmaya çalışan temizlik işçisine acıyıp gülerken, katiller kendisini yine temiz kalkanın bir yolunu bulacaklar. Kapıdayız. Bekliyoruz. Yarattığımız ihtiyaçlarını, kefen soyucular ve akbaba gibi üzerimizde dolaş, yok edecekleri yaşamların peşindeler. Yok edilen yaşam kadar zenginler çünkü. Dünyayla, güzel olan ne varsa aralarına koydukları mesafe ne kadar uzaksa o kadar büyükler çünkü. Ölümle beslenen bir Arzail değil çünkü. Bugün de bundan sonra da milyon kere yazmaktan anlamaktan bıkmayacağımız bir şey var. Bunlar böyle. Bunlar iktidarlar. Başka türlü olmaları zaten beklemiyoruz. Onlar bizim için ne düşünüyorlar? Ezilecek başka canlılar olduğumuzu mu? Bütün canlılar gibi biz insanların da, ömrüne paha biçemeyiz. Size gelecekler. Elektrikleriniz kesecekler. Suyunuz kısıp evinizi kamatacaklar. Sonra size dönüp dehşet bir fısıltıyla nükleer diyecekler.

Biz verecek cevabımızı şimdiden belledik.

Radyoaktif ölüme karşı, aktif direniş!

Hasan Ali

Duyup da inanamadıklarımız

Türkler 15,000 yıldır Anadolu'da

Usta gazeteci Halki'nin Ceviz Kabağı programında tarihe ışık tutuldu. Konuk Halki Tarkan günışığına çıkardığı şu bilgileri paylaştı: (1) Yazın ilk Türkler buldu; (2) İlk alfabe Latin alfabesi değil Türk abecesidir; (3) Türkler 15,000 yıldır Anadolu'dadır; (4) İlk tarihçi Herodot değil, Bilge Atung Ukuk adlı bir Türk komutanıdır; (5) Roma ve Pekin'i Türkler kurdu; (6) Okulu ve üniversiteyi ilk Türkler kurdu; (7) İstanbul Bizans ile başlamadı, binlerce yıl önce Türkler kurdu; (8) 1071 tarihi Türklerin Anadolu'ya ilk değil, son geliş tarihidir; (9) Pontuslulardan 1,300 yıl önce Karadeniz'de Türkler vardı; (10) Türkler, Batıya demokrasiye seçimi götürdüler. Kendini bununla sınırlı tutmayan Tarkan hız kesmedi, 'Kürtler, Türk'tür. 'Kürt' kelimesi, 'yönetim müsaadesi' anlamına gelen Öztürkçe bir kelimedir' dedi. Atatürk'ün 'tarihi yazmak yapmak kadar önemlidir' sözünü hatırlatan Tarkan, batılı güçlerin Türkiye'yi gücünden düşürmek için Türkleri tarihten silmeleri gerektiğini anladıklarını iddia etti. Tarkan'a göre Batılı Mısırologlar, hiyerogliflerin Öntürklerden bahseden kısımlarının özellikle okunmadığını iddia etti.

Gendini der ki:

Tarkan kardeşim, unuttuğumuz milli bilincimizi güneş dil teorisini aratmaz şekilde yeniden hatırlattığın için Bilge Tonyukuk senden razı olsun. Ben ki isminizi ilk gördüğümde, 'Tarkan'ı İngilizce telaffuzu ile 'Tarkan' olarak okumuş ıktan uzaklaşmış bir gariptim. Bu güzide bilgilerle beni şerefliendirdiğin için izin ver sana bir tavsiyede bulunayım: git Türk Tarih Kurumu başkanlığı ile tanış ol. Ne de olsa aynı kaba ediyorsunuz. Bu sağlam bilgilerinle onlarla bir halef-selef ilişkisine girebilirsin, sen de yolunu bulursun, o da...

Eyvah yağmur yağıyor, öldürülebilirim!

Karadeniz insanın suç işleme eğiliminin iklim şartlarına göre değişkenlik gösterdiği tespit edildi. Rize valisi Kasım Esen, yaptırdığı araştırmanın sonuçlarını şöyle duyurdu: "Kasten yaralamalar ve cinayetle sonuçlanan şahsa karşı suçlar incelendiğinde, kendi başına coğrafya önemli bir etkidir. Yeryüzü şekli, toprak ve bitki örtüsü, akarsu, göl ve denizler, tarım ve ekonomi de etkilendirir. Suçların dağılımında iklim önemli rol oynar." Vali'ye göre basınç arttığında, insanların sinirlilikleri artmakta bu da suç işleme-yen neden olmaktadır. Vali basın toplantısını sunuları diyerek sonlandırdı: "Rize Valiliği, Doğu Karadeniz coğrafi şartlarında görülen sorunların çözümü konusu ile suçluluk oranlarının düşebileceğini değerlendirilmektedir."

Gendini der ki:

Sayın Vali'm, affınıza sığınarak, dediklerinizden bir bok anlamadığımı söylemek zorundayım. Araştırmayı suç oranındaki artış üzerinde temellendirip işi nasıl meteorolojik şartlara bağladınız anlamış değilim. Doğu Karadeniz bölgemizdeki iklim şartları 10 sene öncesinden daha mı farklıdır şimdi? Yoksa bu artışın nedeni de mi küresel ısınmadır? Basınç artışı diğer coğrafi bölgelerde de gözlenmekte ve hatta bu değişim nispi olarak o bölgelerde daha fazla olmaktadır. Oralarda suç oranlarının o denli artmaması ne demektir? Sizi de 'Karadeniz insanı delikanlıdır, tez canlıdır, çabuk sinirlenir' diyen Nihat Genç'e havale ediyorum...

Ben Enver'i tanyom. Yukarı mahallede. Top oynamak için yukarı mahalleye giderdik. Beton sahaya. Bu geldi yanıma 'abi bende oynuyum' diye. Oynattık. Bi kere. Hilekar, muzıkçı bi insandı. Babası zengin. Topu vardı bi tane. Benim topum yoksa bile her oyunun badisiydim. Bunun Topu varsa bile oynama almadık. Gevşek çünkü. Artis'in tekiydi. Cebinde hep parayla gezirdi. Millete gazoz ısmarlardı. Gene kimse sevmezdi. Ben de sevmezdim. Onun için böyle oldu. Büyüyünce bakan olcam dendi. ne bakani lan derdim. Işık bakani dendi. Karnı tok ya. Nerde gereksiz bi iş var. Bu gider onu yapar.

Gereksiz bi çocuk ya, kimse bunla oynamazdı. Şimdi artis oldu. Biliyom. Kiskanırdı beni. Çenemde bi tane sakal çıktı diye bana abi dendi. Sakalı çıksın diye ne yapcanı sordu bana. Bende sarımsak sür dedim. Çıkar sakalın. Geçen gastede baktım daha köse. Enerji verimliliği konusunun maskotu olmuş. Olur tabi. Ondan salağını bulamazlar. Hem de verimli bi insan gibi duruyo. Verir. Benden alır onlara verir. Yemiş yemiş suçlamış ya. Verir anca. Beni böyle traş bi mevzuyla maskot yapacaklar var ya döverim hepsini. Buradan Enver'e sesleniyom. Olum bak devlet seni kullanıyo. Maşa yapıyo. Çünkü, Dünyanın her yerinde savaş var. Dev gibi fabrikalar var. Bok üretiliyorlar. Eşek kadar bacalardan ejderha gibi dumanlar çıkıyo. Misal babamın çalıştığı fabrika. Sahibi çocukken Enver gibi birymiş işte. Fabrika Plastik üretiliyor. Plastik dediğin ne ki. Bi sürü bok pürür sarıyolar o plastiğe. Bana plastik kağıtta şeker lazım değil abi. Şekeri plastiğe saracam diye hayvanları ağaçları zehirliyorlar. Millet kanserden veremden kırılıyo. Lazım değil. Eski sevgilim Ayşe kanser ya! Karadenizden göçmüşler. Niye. Of of.

Canım yanyıyo aklıma gelince. Dumanıdan. Hem de plastik yapmak için çıkan dumanıdan. Ben mesela plastiğe sarılı şeker çukulata yemiyom. Anam akide yapıyo. Kahke yapıyo. Onu yiyom. Adilere bak ya. Yemem. Zaten sade çukulata da değil. Enver millete enerjiyi verimli kullanın falan diyo. Enerji kömür falan değil bence. Evi ısıtmak için kullandığımız zavallı kömür odun

falan değil. Cumhurbaşkanı, komutanlar falan tank yapıyo, silah yapıyo. Odunu kömürü onlar bitiriyor. Bizim yakığımız kömürden ne olcak. Kendilerine baksınlar. Bizim evde birkaç çval kömürle bi kıy geçiyo. Komutanlar, bi tank yapmak için bin araba ağacı kesiyorlar. Sonrada o tanklarla silah sıkıyorlar. Bu Enver hyarı gibi olmayan kardeşlerim ölüyo. Enver gibiler maymayla sütle besleniyo. Diğerleri Afrikanya da, Irakta filan mesela zavallı kara kuru çocuklar aç. Bizim ev-

Chavez de Top Model sever

Fransa başbakanı Sarkozy ile uzun süre gözlerden uzak tuttuğu sevgilisi Carla Bruni, geçen hafta medyanın gözlerinden ırak bir yerde evlendiler. Kamuyu uzun süre meşgul eden bu ilişkinin başkan-top model birlikteliklerinin ilk aşaması olduğu ortaya çıktı. Venezuela'ya gezmeye giden Naomi Campbell'in Chavez'e gönül kaydırdığı, Chavez'in de buna karşı kayıtsız kalmadığı magazin basınına bomba gibi düştü. Çiftin çevresindekiler, bu ilişkinin her an daha ciddi bir boyuta taşınabileceğini konusunda hemfikir.

Gendini der ki: Yahu bu iktidar ne menem bir şey ki yeryüzünün en fevkalade güzelliklerini kendine çekebiliyor? Valla ben de talibim iktidara. En yakın seçimlerde Kadıköy'de Ufuk'la beraber meclise adayım. Sloganımı bile buldum; Meclise Ufuk, bana top model gerek! Her neyse Chavez birader, kimsenin ilişkisinde gözümüz yok: Yakışıklım, çok çekicisin, Naomi Abla tostunu yesin. Alemden seksin, değişilmezsin, Chavez sen bizim her şeyimizsin! Maraba televoleh...

Muz isteyen polise taş atsin

DTP'nin çağrısı ile Adana'da toplanan 'Edi Bese' adlı yürüyüşe 750 kişi katıldı. Yaklaşık 300 gevik kuvvet ve özel hareket polisinin geniş güvenlik önlemleri aldığı yürüyüş Dağlıoğlu Polis Merkezi'ne ulaşmadan durduruldu. Polisin dağılmasını yönündeki uyarılarına karşı grup polise karşı direniş geçti. Bu sırada polisler ve panzerler taşlandı. Yürüyüşe katılan çocukların bir seyyar muz satıcısının etrafını sarması üzerine Çevik Kuvvet amiri 10 kilo muz alıp çocuklara dağıttı. Eylemin dağıtılmasında bu muz dağıtılma olayının etkisi olduğu konusunda birçok kişinin hemfikir olduğu gözlemlendi. Olay sırasında bir çok çocuk ezilme tehlikesi geçirdi.

Gendini der ki:

Eylemin muz talebiyle ilgili olup olmadığını bilmiyorum ama yüce Türk polisinin bu insani davranış karşısında benim iki gıdım aklım ancak şu sonucu çıkarabiliyor: Köllük güçleri strateji değiştirmiş herhalde, eskiden taş atana bomba atıyorlardı; şimdi muz veriyorlar. Oyleyse aha da bu benim tepsimdir; 'Canımız muz istiyorsa, polisi taşlayın!'

Enerji Bakanlığında En-Ver kampanyası

Enerji Bakanı Hilmi Güler, topluma enerji verimliliğini anlatabilmek için, En-Ver adlı bir çizgi karakter yarattı. Yakın zamanda En-Ver'in rol aldığı çizgi filmler TVlerde dönme başlayacak. Güler, En-Ver için "oğlum gibidir" dedi.

Gendini der ki:

Hilmi Bey, evlat hasreti çekiyor onu anladık. Şu günlerde iki gıdım su varken böyle idare ederler. Yarın ne olacak Hilmi bey? O zamanda film mi çekeceksiniz holivutta? Siz başlamadan söyleyelim. O iş yapıldı. Zaten Dilaver'in dediği gibi, bu hızla tüketmeye devam ederseniz, bir dünya kalmayacak! Hem senin En-Ver'in varsa bizim de Dilaver'imiz var. Dilaver mahallemin çocuğu, ona soracak olursanız En-Ver'i de tanyom. Tam aşağıda. Anlattı. Susmak bilmedi. Görseniz yerinde duramıyor. Yerseniz! Biz yemedik sizin veledi söyleyelim.

cak ya! Bak daatma abi, bi de ateş böceği koymuşlar Enverin yanına. Işıklı ışıklı. Bi onun yüzü parlıyo bi böcek. Hastayım ben o böceğe. Böceklerle sorun onu da. Hayvanat alemini de Enver gibi kullanıyolar. Bulursanız böceklerle sorun. Sıcaklık yayıyo sözde. Ama benim evde götüm donuyo. O ısık saçıyo. Yalanç! Abi yazma bunu bak. Babam kızıyo pis konuşunca. Böyle dedim diye içlenir. Oğlumu sıcak tutamadım diye saçları beyazlar. Ben biliyom babamın suçunun olmadığını, hep bu Enverin babası... ha? Girmiyimmi o meseleye. Hehe. Pekli! O zaman, son olarak eskik arkadaşım parıldak Envere bi mesaj gönderecem. Enver olum adilık yapma, yemezler. Ben biliyom senin gibileri. Gördüğüm yerde kıracam çeneni. Bırak bu işleri lan.

Bir Mülteci'nin Laneti

İlk sayımızda, kapitalizmin vebali olarak, sınırların arasında sıkışan ve bu halleriyle iktidarları tehdit eden mültecileri, onların lanetini, genişçe ele almıştık. Bu sayımızda ise, onlardan biriyle konuştuk. İsmi vermek istemediğimiz için X diyoruz ona ama belki de isminin yerine X kullanırken farkında olmadan bir tercih yapıyoruz. Hikâyeleri birbirinden farklı olsa da kimi yerlerde kesişen, dünya üzerindeki milyonlarca meçhul mülteci-den biri o. Fakat asıl önemli olan, biz her ne kadar ona X demiş olsak da onun kendisini var etme mücadelesi. X, Kerkük'ten kaçıp Türkiye'ye sığınmış ve üçüncü bir ülkeye gönderilmek için BM'ye başvurmuş, yıllardır da başvurusunun sonuçlanmasını bekleyen bir mülteci. Bizi karşılaştıran onun mülteci oluşu olsa da konuştukça fark ettik ki o hem bir Iraklı Türkmen, hem iktidarları ve sınırları var oluşuyla lanetlemiş bir mülteci, bunlardan öte, müzisyen ve inatla kendisini arzuladığı gibi var etmeye çalışan, çabalayan biri.

Aşağıdaki satırlarda okuyacaklarınız bir söyleşi havasında olsa da asıl istediğimiz onun kendisinin hikâyesini kendi istediği gibi anlatmasıydı. Umarız bunu başarabilmişizdir...

Hikâyeyi kısaca da olsa anlatabilir misin?
Hani ben gözümlü açtım savaşı, savaşa doğmuşum zaten... İlkokula gittiğimde savaş başladı. '91 Körfez savaşı. Sokakta vurulmuş, ölmüş insanları gördüm. Saddam'ın zulmünden dağa kaçtık. Süleymaniye'ye geldik. Süleymaniye'de binlerce insan bir ilkokulda kalmıştı. Sonra kimyasal tehlikesi. Saddam oraya kimyasal atacak diye dağlara çıktık. İran'da bir kampta kaldık. Sene 91, 92. Sonra tekrar Kerkük'e döndük. Orda okulumu devam ettim. Okulda öğretmenler dövüyorlardı öğrencileri. Bende onlardan biri idim. Sinirli adam, mesela dersimi çalışmıyorum, kafam almıyordu artık. Baas Partili idi müdür. Küçük yaşta bir insandan ne beklersin savaşa karşı. Korku içindeydim. Annemi kaybedeceğim, babamı kaybedeceğim, akrabalarımın birisi ölecek, ailemden birisi ölecek korkusundaydım. O yastaki psikoloji yani. Sonra dağlara, hep böyle kaçak, nasıl söyleyeyim, Irak'tan İran'a geldik dağlardan. Kaçakçılara para verdik zamanında. İran'da yakalandık, tekrar Irak'a sınır dışı edildik. Sonra tekrar İran'a gittik. İran'dan bu sefer Van'a geldik. Bir keresinde Van'dan da sınır dışı olmuştuk. Bu '96 senesi idi. Bak onu hatırlama-

Orada Van'da ağabeyim çalışıyordu. Ben de bir mağazaya girdim. Mağazada çalışmıştım.

Kaçak mı çalışıyordun yoksa yasal olarak çalışma iznin var mıydı?
Hayır, o zaman Van Emniyet Müdürlüğü'ne gidip imza atıyorduk. Kaçak değildik o zamanlar. Bu anlattığım olay '98 de oluyor. Orada bir mağazada çalışmıştım. Otelde kalıyorduk, kendi paramızı kendimiz veriyorduk. Van'da yedi, sekiz ay kaldık sonra kabul gelmeyince İstanbul'a geldik. İstanbul'da çalışmaya başladım. Sonra da annemler Van'a geldi. Annemle babam iki seneye yakın Van'da kaldılar. BM'ye başvurdular. Bir sene, bir buçuk sene bekledik. Annem hasta idi, yani acil gitmesi gerekiyordu, beklettiler. Annem orada vefat etti. Şu anda mezarı yok, çünkü yapmadılar, yapılmadı işte toprak olarak kaldı sadece, kayboldu. Yani bunların hesabını kim verecek. BM mi, Türkiye Devleti mi?

Ailen şu anda nerede yaşıyor, neler yapıyorlar?

Babam şu anda Irak'ta, geri döndü ikinci evliliğini yaptı. Şu anda orada yaşıyor. O da hasta. Hastalandı, şeker hastası. Felç oldu. Biz altı kardeşiz. Bir tane ağabeyim Almanya'da, bir tane ağabeyim İsveç'te, bir tane ablam İstanbul'da. İstanbul'daki ablamın kabulü geldi. Amerika'ya gidecekler. O da çocukları sayesinde. Ablam ikiz doğurdu. Bir tanesi spastik; o çocuk hasta olduğu için kabulleri

kadar yapabilirsin, imkân yok.

Daha sonra İstanbul'a geldin galiba. İstanbul'da neler yaptın, nasıl yaşıyorsun? Bir de BM'ye yaptığın başvurun var sanırım.
İstanbul'da Arapça tercümanlık yaptım. Sonra isten ayrıldım. Sokak müzisyenliği yapıyordum, Beyoğlu'nda. Polislerden baya bir şiddet gördüm; 'Kaldır' diyorlar, kılıfına tek me attılar. Araba ile kılıfının üstünden geçiyorlar. Dönüşte tekrar 'Ben demin buradan arabaya ile geçerken, kılıfına bastım, şimdi niye kaldırıyorsunuz?' diyor. Coplarla saldırdılar bana, dövdüler. Ayrıca duruyorum böyle, aldılar benikarakola götürdüler, karakolda beklettiler. 'Senin niye kimliğin yok, niye böyledir...' bir sürü böyle olaylar oluyor polislerle. Önceden oturma iznim vardı.

Van'dan giriş yaptığında mı aldın oturma izni?

Hayır, İstanbul'da. Üç aylık aldım ilk önce (belgelerine bakarak), 2004'te vermişler, onikinci ayda. Ondan sonra altı aylık verdiler; 2005'in onikinci ayından 2006'nın beşinci ayına kadar.

Irak Türkmen Derneği'nden 100 milyon para istiyorlardı oturma izni için. Irak Türkmen Derneği bizi emniyete gönderiyordu. Oradan da ayrı bir para alıyorlar, 70 milyon küsur. Param olmadığı için gitmedim ben derneğe, almadım da oturma iznini. Zaten pasaportum da yoktu. Pasaport istiyorlardı ilk başta; oturma iznini pasaportsuz

değiştirip X [Kendi seçtiği ad, E.N.] yapmıştım. Emniyete gittiğimde bana 'Ankara'ya gideceksin' dediler üstünden baya bir zaman geçmiş çünkü 'Ankara'ya gidip Dikmen'de Emniyet Müdürlüğü'nün Yabancılar Şube Daire Başkanlığı'na dilekçe yazacaksın, oradan emniyete mektup gelecek, emniyetten işini halledeceğiz biz' dediler. Tabi ben Ankara'ya geldim. İlk önce Birleşmiş Milletlere başvurdum, Dikmen'e gitmedim. Aklıma böyle bir şey geldi. Herkes mesela Iraklılar o sınırlar BM'ye gidiyordu. Türkmen arkadaşlar bana gidebilirsin, başvurabilirsin demişlerdi. Ben buraya geldim Birleşmiş Milletlere başvurdum. İçeri girdim bana bakıyorlar, bakıyorlar kimlikte isim farklı, pasaportta farklı. 'Niye' diyorlar 'Böyle farklı. Sen kimsin? Iraklı değil misin yoksa?'. Sorguya aldılar beni, Birleşmiş Milletlerden iki kişi. Her neyse ben anlattım olayı. Dosya açtılar bana. Bir kâğıt yazdılar, Van'a gönderceklerdi. 'Zamanında kaçak gelmişsin Türkiye'ye, geldiğin şehir hangisi ise oraya gitmen gerekiyor, orada kampta kalacaksın' dediler ama ben 'zamanında geldim ben Birleşmiş Milletlere başvurdum. Kabulüm gelmedi. İstanbul'a geldim. İstanbul'da oturma izni aldım. Şimdi de süresi geçmiş, süre almam lazım' dedim, o zaman avukat bana 'Alabiliyorsun süreyi İstanbul'da kalabilirsin' demişti. Hem benim ablamlar da İstanbul'da. Kanunda, birinci dereceden yakın akrabam, mesela ablam ağabeyim, birileri varsa kaldığın şehirde onlarla beraber kalabilirsin yazıyor. Sonuçta Ankara'dan bana bir kâğıt verdiler. Dikmen'e gittim, emniyete, dilekçemi yazdım. Durumu anlattım, isim soyadı değişecek, doğum tarihi değişecek, oturma izni almam gerekiyor dedim. 'Bekle' dediler. 'İstanbul'a mektup göndereceğiz. Bekliyoruz. Üç ay dediler. İşte bak şu kâğıt. 5 Haziran'da Ankara'da Birleşmiş Milletlere başvurmuşum. 5 Haziran'dan itibaren hala bekliyorum. Aradım birkaç kere, 'Bu numaraya' dediler. Yok, üç ay dediler, üç ay bekledim. Üç aydan sonra yılbaşına kadar dediler, hala bekliyorum. Şu anda ne oturma iznim var, ne Birleşmiş Milletlerden bir cevap geliyor. BM çalışıyor. Çalışma iznim yok, oturma iznim yok. Barakada kalıyorum. Vakfa ait bir yerde kalıyorum. Harabe idi ben kendim yaptım, düzelttim. Şu yok, elektrik yok içinde.

Bu senin ilk başvurun mu BM'ye?

Bu benim ikinci başvuru BM'ye.

Peki, bu başvuru süreci nasıl işliyor?

Şimdi BM dilekçede her şeyi doğru söyleyeceksin, yani tarihleri falan yanlış söylemeyeceksin diyor. Ben ilk geldiğimimde, Van'da BM'ye her şeyi doğru söylemişim. O dilekçem neden kabul olmadı? Ben her şeyi doğru söylerken, savaktan kaçtığımı söylerken niye kabul olmadı! Yalan söyledikleri gönderiyorlar, mesela hiçbir siyasetle ilgisi yok, maddi sıkıntıdan Irak'tan kaçmış, gelip burada ben savaktan kaçtım diyor, onları gönderiyorlar. Ben kaldım. Şimdi bir de şu var, aradan bayağı bir zaman geçmiş, ben de küçük-tüm hatırlamıyorum tam seneleri. Dilekçeme yazdım ama hep eksik yazmışım tarihleri. İkinci dilekçede tarihleri eksik söyledim hatırlamadığım için. Şimdi mülakata çağırılıyor belki hatırlamayacağım. Tamam, 98'de giriş yapıp mı hatırlıyorum. Mesela okulu hangi tarihte, hangi sebeple bıraktın diye sormuşlar. Yazdım ben de onları. Önceden ismini... [İsminin verdiği ad, E.N.] olarak kullanıyordum. Ama 'İsmi uzun diye değiştirebilirsin, zorlanmazsın' demişlerdi Irak Türkmen Derneğinden. Her neyse. Uzun diye ben

mişim. Şimdi hatırladım. Sıraya dizilince düşünceler insanın aklına geliyor. Van'dan sınır dışı edilmıştik o senelerde. Sonra tekrar İran'a geldik. İran'dan dayımın oğlu ile tekrar Van'a geldik. '98 senesinde, annemler İran'da kaldılar. O zamandan beri hep böyle, doğduğum günden beri kaçak. Daha doğru dürüst bir sigortam yok, kimliğim yok, bir güvencem yok.

Van'da nasıl bir hayatın oldu?

Van'da ağabeylerim vardı. Onlar da BM'ye başvurmuştu, mültecilerdi. Dayımın oğlu vardı.

geldi. Bir tane ablam da Irak'ta şu anda. Ağabeylerim kendi istekleri ile gitmişlerdi yurtdışına, ablam gitmedi. İkinci tane ağabeyim kaçak yollardan gitmişlerdi. Yunanistan üzerinden. BM falan göndermemişti onları.

Onların yanına gitme gibi bir şansın var mı?

Ya işte onu söylüyorum ben. Benim bu Türkiye'de yapabileceğim hiçbir şey yok, yani kalmadı. Yurtdışına gitmek istiyorum zaten. Gidip orada müziğimi yapmak istiyorum. Müzikle uğraşıyorum. Türkiye'de yapamıyorum. Yapsan da ne

Bir Mülteci'nin Laneti

10. sayfadan devam

Daha ikinci mülakata çağırmadılar, sekiz ay geçti üstünden. Bir kez girdim, formu doldurdum. Arayacağız dediler sekiz ay geçti üstünden hala aramadılar. Yani ben onları aramasam hani zenci çocuk vardı ya neydi ismi? Festus Okey. Festus Okey gibi ölebilirdim de. Ki Taksim'de öyle şeyler atlattım. Polisler durduk yere dayak atıyorlar, baskın yapıyorlar. Ama sokaktan geçiyorum arkadaşlarımla beraber, çeviriyorlar, pataklıyorlar. Tipten do-la-yı sırt. Beni de diğer şeylere benzetiyorlar, bana torbacı diyorlar, uyuşturucu kullanıyorsun diyorlar. Polisin bana söylediği şey, 'torbacı', ki söylemiştim de yani ben zamanında uyuşturucu da kullandım düleğinde de yazmıştım, kullandım, bıraktım.

BM'den kabul geldiği zaman seni belli bir ülkeye mi gönderiyorlar yoksa kendin gideceğin ülkeyi seçebiliyor musun?
Üç tane ülke var: Amerika, Kanada, Avustralya. Bu üç ülkeden birisine gönderecekler, ama Kanada'ya gitmek istiyorum. Çünkü dayılar var orada. Onlar BM sayesinde gittiler. Dayılar, dayımın oğlu var, akrabalar var. Oraya gidersem daha iyi olur. Amerika'ya gitsem zorduk çekeceğimi biliyorum. **Başvurunun kabul edilir ve üçüncü bir ülkeye yerleştirilirden ne yapmayı düşünüyorsunuz?**
Beklentim dil öğrenmek, orada zaten okula gönderecekler. İngilizceyi öğrenip... Pek bir şey yapmak istemiyorum. Müzik yapmak istiyorum. Müziğiyle artık bunları sakın kafayla yazmayı, eğer maddi durumunda olursa bir karavan alıp, doğada müzik yapmayı planlıyorum kafamda. Hayatımı ne bileyim savaşları anlatarak, barışı çağırstırarak şarkılar söyleyerek geçirmek istiyorum.

rum. Kafamda bu var yani planım.

Başvuru sürecinde ya da maddi olarak destek sağlayan kuruluşlar var mı?
Helsinki Yurttaşlar Derneği'ne gittim. Beni yardım alabileceğim bir yere gönderdiler. O yerde kapıda bir amca 'yardım vermiyoruz, açık çıkmış. Orda çalışanlar, Irak'tan ya da artık nereden geliyorsa, gelen yardımları cebine indir-miş' dedi. Caritas'tı yerin adı. İtalyanlar el koyacakmış olaya. Sonra ben bunu Helsinki Yurttaşlar Derneği'ne söyledim. Güldüler.

Türkiye'de mülteci dahi olsalar Türkmenlerin farklı bir statüsü var gibi. Senin hiç ilişkin olmadı mı diğer Türkmenlerle?
Var evet, Ankara'da bayağı var. Yer de veriyorlar, okulda, üniversitede, kanalları da var Türkmenli TV. Ben hiç girmek istemedim. Bir kere bana dermekte 'gel albüm çıkaralım, sana müzik yapalım' demişlerdi. Şarkılarda hep faşist şarkılar olacaktı. Tamam, gelirim dedim. Gidiş o gidiş. Bir daha da isim olmadı. İlk geldiğinden beri onlara karşı tepkim bu şekildeydi. Çünkü sahtecilik, yalan gördüm onlarda. Ama tabii belki ben o zaman sezilerimle düşünüyordum. Belki bende bir sorun vardı onlara karşı. Ama bir albüm yaparsam Kerkük'ün Zindanını okurum, bir şarkı söylerim Kerkük için. **İstanbul'da diğer mültecilerle ilişkilerin var mı?**
Var şu anda İstanbul'da ama onlar çalışıyorlar, belli sisteme geçmiş çalışıyorlar. Uyum sağlıyorlar. Ben sağlayamıyorum uyum. Bir de tipimden dolayı çalışamıyorum. Ben müzisyen olduğum için kendime öz bir tipim var. Buna da işverenler çok karşıyor. Sakallıma

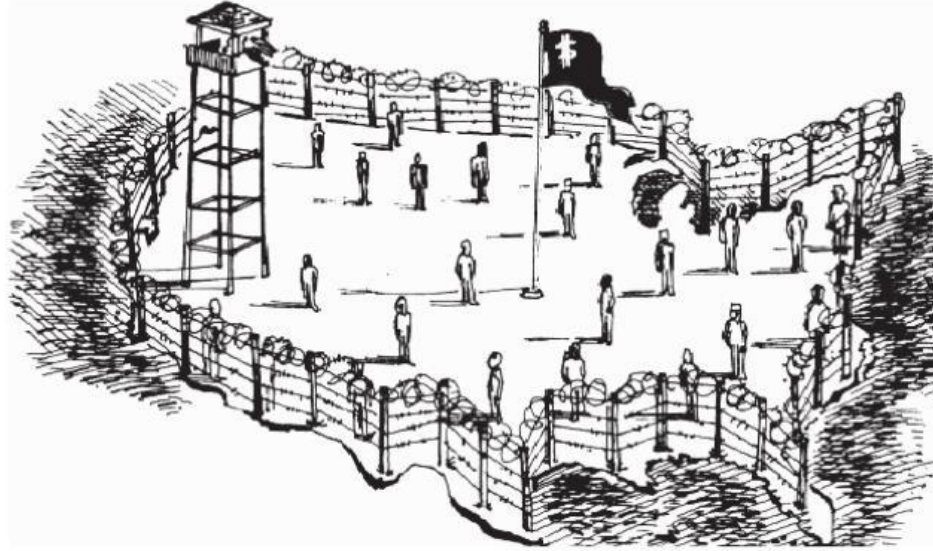
saçıma... Polis de karşıyor, işverenler de istemiyorlar böyle bir şey. Şu anda mesela hayatım burada daha da tehlikede. Irak'tan kaçmışım, oradan savastan kaçmışım. Bir sürü tehlikeler atlattıyorum burada da. Kafamıza silah da dayandı mesela gitar çalarken Beyoğlu'nda, Oda kule'de. Adamın biri geldi kafama silahı dayadı, hiçbir şey yok ortada. 'Kalkın lan!' falan diyor, silahı dayıyor kafama.

Mülteci olarak müzikle uğraşmak yerine başka işlerde çalışsaydın hayatının daha farklı olacağını, sana daha farklı davranılacağını düşünüyor musun?
Yok, zannetmiyorum, ya benim bir kere zaten kalbimde bir yara var. O hiçbir zaman iyileşmeyecek. Sadece ne bileyim kendim i avutacağım herhalde.

Ben daha çok insanların, polisin, devletin ya da BM'nin yaklaşımının değişeceğini düşünüyorum musun diye sormak istemişim?
Çalışma açısından biraz rahat olabileceğine inanıyorum. Tabii gözetim altında kalacağım, zaten herhangi bir örgüte katılma masını orada. Kapitalist sistemin içinde kalacağım, mahkûm kalacağım. Ama dediğim gibi pasaportu alınca o sistemin içinde değil de gidip müzik yaparım falan diye düşünüyorum. Yani belli bir şey istemiyorum, gidip orda çalışmak gibi... Yapabileceğim tek bir şey var o da müzik. Müzikle anlatabilirim. Mesela Iraklı bir heavy metal grubu var, onlar da yeni geldiler, başvurdular BM'ye. Bekliyorlar. Tabii ben onlardan önce başvurmuştum. Belki onların kabul olur, gönderirler. Ama benim bir grubum yok, olmadı.

İçin de saygı duyulabilecek müziğe. Tabii arkadaşlarım aynı zamanda bunlar benim...
Muhafat olmadığın bir savaştan kaçmışsın. Karşına sürekli sınırlar çıkmış. Şu anda sınır senin için ne ifade ediyor?
Benim için artık sınır öyle bir şey oldu ki sınır tanınamaya başladım. Sınır olmasın diye düşünüyorum. Geldim böyle hep, ne bileyim hep başka ülkelerde yaşadım. İran'da olsun Türkiye'de olsun. Mesela Bulgaristan'a kaçtım. Bulgaristan'da yakalandım. Sonra işte attılar bizi Türkiye'ye. Başka ülkelerde, tanımadığım yabancı ülkelerde...

Röportaj: İLKAY

Profesyonel Savaş
Ve Global Vicdan

Şirket adlarını ve cürümlerini sayıp dökmekten ve küfür saydırmaktan daha fazlasını istiyorsak, üstelik Ortadoğu'daki işgal vesilesiyle 'orantısız savaş'ın uluslararası politikadaki lavabo açıcı işlevini irdelleyeceksek 'dayıurucu' davranışından olabildiğince uzak durmak gerekiyor.

Geçen yazımda paralı asker timlerinin orantısız güç kullanımı performansına Bağdat'tan iki örnek vermiştim. Yayılar, otomobiller, otobüsler yani hareket halindeki canlı cansız her şeyi taranmış ve malumun ilanı olacak biçimde, silahlı 'teröristler' e niyet edilmemiş silahsız siviller 'ölü ele geçirilmiş'ti.

Özel güvenlik şirketlerinin üç hafta arayla medyaya gündem olan bu iki sansasyonel vakatına yakından bir bakış kendi başına çok şey açıklamaz. Zira sansasyonel görsel malzeme, ağaca bakarken ormanın gözden kaçmasına da sebep oluyor. Güvenliğin küresel pazarını son yirmi yılda yüzde 800 genişlerken, sanıyorum her yatırımcısının 'yüzünü güldürmüştür'.

Eğer ortam, 'huzur ve barış ortamı' ise mağazalarda, marketlerde, kampüslerde, otogarda ve her nevi gişede, turnikede yalnızca küçük tabancalara ve caydırıcı hafif ekipmanlara sahip ciddi ve mesafeli elemanlarına rastlanırsa güvenlik sektörünün. Irak'ın işgal sonrası aldığı hali sıyaseten ve diplomatik olarak kısaca tarif etmekte kullanılan yaygın terimse 'belirsizlik ortamı'dır. Böyle bir 'belirsizlik ortamı'ndaysa kontrol daha 'ciddi' bir iştir. İşgalin sürdüğü, silahlı çatışmaların bitmediği Irak gibi ülkelerde, güvenlik şirketleri, 'özel risk yönetimi' yaptıklarını söylerler.

Saddam dönemini kapatan ve onun neredeyse tüm kurumlarını dağıtan işgal jimdii, Irak ordusunu yeniden kuruyor. Kurulan yeni Irak ordusunun ve Amerikan ordusunun her yeni jenerasyonunun bölgedeki eğitimini bu özel askeri şirketler üstleniyor. Operasyonel destek sağlanması, askeri eğitim ve güvenlik hatları oluşturulması gibi ihaleler aldıkları diğer ül-

keler de hesaba katıldığında kimilerinin aylık geliri 1 milyar doları aşıyor. Farklı şirketlerin geçen yılki toplam geliri 135 milyar dolardı. Güvenlik pazarının kurulduğu 'belirsizlik ortamları'nda şirketler askeri malzeme ve ekipmanı rahatça sınırdan içeri sokabilirler. Özel bir izne ihtiyaçları yoktur. Uluslararası savaş hukukunun her nevi yaptırımından özenle muaf tutulan, korunup kollanan bu bebeğin aşırlıklarının soruşturulması bugüne kadar hiç kolay olmadı. Burada diplomatik ya da siyasi anlamdaki teknik sorun suçlayabileceğiniz herhangi bir hükümetin bulunmaması.

Batı demokrasisi işgal çanağından beslenmeye ara vermez, ama bu sırada ellerini ve ağızını da kirletmez. Blackwater ve mualili profesyoneller, Batı demokrasisi global vicdanını ferah tutabilen işyeri kirlenen kirallık elleridir, bu yüzden bu kadar ortaklıktadırlar. Milyar dolarlık aylık maliyetlerinin karşılanması için yapılması gereken, sol cepten tağan birkaç kalın destenin aynı pantolonun sağ cebine sığdırılmasından ibaret, her ay yinelenen basit bir ritüeldir.

Bu noktaya kadar savaş çetesini anlattığımız işgalin diğer cephesinde, 3 bölgesel özerk yönetimle idare edilen Irak'ın yeniden inşa edilmesi projesi var. Petrol gelirlerini büyük ölçüde ve 35 yıllığına uluslararası petrol devlerinin vesayetine bırakacak yeni petrol ve doğalgaz yasalı ile petrol üretim sınırlarını kendisi belirleyemeyecek hale getirilecek Irak'ın OPEC üyeliğinden çıkarılması ve bölgesel yönetimlerin petrol politikalarını bölgeler arası rekabeti yükseltecek biçimde kurarak üçe bölünmeyi tamamlayacakları öngörüldü.

Kürdistan Bölgesel Yönetimi, Bağdat'ta bağımsız iş yapabilme özgürlüğünü kazandığı günlerde Barzani için, Bekne ve Zaho'daki rezervleri kastedilerek 'Türkiye olmadan o petrol-leri satamaz' deniyordu. Kimi Türk girişimcileri 'Türkiye'ye göbekten bağlı bir Kürt Devleti' fantezilerini kamuoyuna lanse ederken, kimi Türk milliyetçileri, Türkmenlerin 'bir boru hattı'na, 'ış tane ihale'ye satılmayacağını haykırırdı. Onların fantezisi, iktisadi aklın pozitif hümanizmacı inceliğinden yoksundu. Sonuna kadar militerdi. "Ordu Kerkük'e".

Tuhaf Şeyler Ülkesiyiz. KTV olarak bilinen, Barzani'ye ait kürt televizyonunu kuran Türk işadamları, CIA, MIT ve Bar-

zani arası ilişkilerin odağındaki baş casus olmakla suçlandı. Roj TV'nin etkisini kırmaya umulduğundan Genelkurmayca da onaylandığını açıklayarak kendini aklamaya çalıştı. Şizofrenik düşünme, en büyük belalımız haline aldı. Bana kalırsa cevval medyamızın manipülatif manevralarının kesintisizliği hepimizi adım adım şizofreniye yaklaşıyor. K. Irak'taki PKK kamplarına yönelik son hava operasyonlarının kafa-lara çakıldığı televizyon seanslarındaki porno üslup, bir bilinç, bir bilinçaltı bıraktı mı? bekleyip görelim.

İki yaz önce, İsrail'in önce Filistin'de sonra Lübnan'da yaptıklarını, PKK kamplarının bulunduğu K. Irak'ta yapmayı öneren birdiş politika fantezisine az kaldı: tav oluyordur memleketim, kendisinin İsrail olmadığını unutarak. Bu sırada, K. Irak'ın o tür bir lokma değil, başka tür bir lokma olduğunu bilen yerli sermaye, şantiyelerini yakın Irak'a taşımıştı çoktan.

Köln güzel Sanatlar Akademisi mezunu "Sanatçı-mimar-müteahhit" bir Türk, Barzani'nin Başkanlık Sarayı'nı inşa etti. Tayip Erdoğan ve Mesut Yılmaz'ın ortak bir dostları da Orta Doğu'nun en büyüğü olan Erbil Havalimanı ve Özel Üs-sünü. Bir başkası benzer bir havalimanının Süleymaniye'de olanını. Doğramacı da Bilkent'in Talabani için olanını. "yatırım" cazibesini yaratan villalar, müstakil evler, lüks dairele-rin olduğu çok katlı bloklar, toprak konutlar, yollar, bakanlık binaları, parlamento binası, bankalar, kapalı spor salonları ve dahi cezavleri...

Kuzey Irak'ın geleceğini tuğla tuğla, ilmek ilmek inşa eden Türk işçiler. İngilizcenin ortak dil olduğu lobiler, Karadenizli aileler, iş bağlantıları, milyar dolarlar ve milyar dolarlar, eski MHP'liler, mal bulmuş mağribiler...

Türk iş dünyasının da, askeri ya da sivil millici-militer cephe-de de durmaksızın politikasızlıkla eleştiriler AKP hükümeti kıyısında durduğu şizofreninin sesini, 'kervan yolda düzülür, kervan yolda düzülür...' diye kendi kendine durmadan fısıldayarak bastırmaya çalışıyor.

Batının pozitif hümanizmi karşısında Türk'ün atadan kalma hümanizminin elinden gelip gelebilecek budur.

Cemil Cahit Selimoğlu

Alexander Berkman
(Komünist Anarşizmin ABC'si,
21. Bölüm)

Hükümetin sizin varoluşunuzdaki rolü nedir? Yaşamınıza mı yardım ediyor? Sizi besliyor, giydirtiyor, ve barındırıyor mu? Çalışmak veya oynamak için onun yardım etmesine mi ihtiyacınız var? Sizi hastatırken, doktor mu çağırırsınız yoksa polis mi? Hükümet size doğanın bahşettiğinden daha çok mu yetenek veriyor? Sizi hastalıktan, yaşlılıktan veya ölümden mi koruyor?

Gündelik yaşamınızı düşünün, göreceğiniz şey gerçekte sizin işlerinize karışmaya başladığı, sizi bazı şeyleri yapmaya zorladığı ve diğer şeyleri yapmanızı men ettiği zamanlar hariç, hükümetin gündelik yaşamınızda bir faktörü olmadığı olacaktır. Mesela, sizi vergiler ödeyerek kendisini desteklemeye zorlar, siz istesiniz de istemeseniz de. Size bir üniforma giydirtir ve orduya katılmaya zorlar. Kişisel yaşamınızı işgal eder, davranışlarınız konusunda size emreder, sizi zorlar ve size buyurur, ve genellikle size canının istediği gibi davranır. Hatta size neye inanmanız gerektiğini söyler ve aksi şekilde düşünür ve davranırsanız sizi cezalandırır. Ne yapıp içeceğinizi konusunda sizi yönlendirir, bir itaatsizlik gösterdiğinizde sizi hapiseshaneye tıkar veya vurur. Size emreder ve yaşamınızın her safhasında size baskı kurar. Size kötü bir çocuk veya gaddarın güçlü tokatını isteyen sorumsuz bir çocukmuşsunuz gibi davranır; öte yandan eğer itaat etmezseniz, sizi sorumlu tutar.

Anarşi altındaki yaşamın ayrıntılarını daha sonra düşünelim ve bu biçimdeki bir toplumda hangi koşulların ve kurumların var olacağını, bunların nasıl işleyeceğini ve bunların insan üzerindeki etkilerinin ne olacağını görelim.

Şimdilik ilk önce böylesi bir durumun mümkün olduğundan emin olmak istiyoruz, Anarşi deneyimlenebilir.

Bugünün ortalama bir insanının varoluşu nedir? Neredeyse tüm zamanınızı geçiminizi kazanmaya verirsiniz. Hayatta kalmakla o kadar meşgulünüz ki yaşamaya, yaşamdan zevk almaya neredeyse hiç zamanınız kalmaz. Ne zamanınız kalır ne de paranız. Bir destek kaynağı, bir iş bulabilirsiniz şanslısınız. Şimdi ve ardından gelen aylak/boş-zaman: işsizlik ve işlerinden atılan binlerce insan vardır, her yıl ve her ülkede.

Bu boş zaman gelir ve maaş yokluğu anlamına gelir. Üzüntüyle, yoksullukla, felaketle, çaresizlikle ve intiharla sonuçlanır. Yoksulluk ve suç anlamına gelir bu. Yoksulluğun şerhinden gelmek için dayanışma evleri, düşkünlereverler, ücretsiz hastaneler inşa ederiz, tüm bunlar bizim vergilerimizle desteklenir. Suçu engellemek ve suçluyu cezalandırmak için ise polis, dedektifler, Devlet güçlerini, yargıçları, avukatları, hapisaneleri ve gardiyanları beslemek zorunda kalan yine sizsinizdir. Bunlardan daha anlamsız ve gereksiz başka bir şey hayal edebiliyor musunuz? Yaşa koyucular yasaları geçirir, yargıçlar bu yasaları yorumlar, çeşitli resmi görevliler bunu

Anarşizm Mümkün müdür?

uygular, polis takip eder ve suçluyu yakalar, ve nihayet onu hapiseshaneye kapatır. Sayısız kişi ve kurum işsiz adamı çalmaktan korumakla ve eğer çalmaya teşebbüs ederse onu cezalandırmakla meşguldür. Sonra ona ilk olarak, onun yasaları çiğnemesine neden olan o eksiklikleri, o varoluş araçları bahşedilir. Kısa veya uzun vadede o salıverilir. Eğer bir iş bulamazsa aynı çalma, tutuklanma, yargılanma ve hapsedilme çemberine tekrar ve tekrar girer.

İşte bu düzenimizin aptal karakterinin kaba ama tipik bir göstergesidir, kaba ve işe yaramaz. Yasa ve hükümet o düzeni destekler. Aslında gerçek yaşamın hükümetle hiç bir bağlantısı yokken, yaşamın ona ihtiyacı yokken ve de yasa ve hükümetin sızdıkları yerde yaşama engel olduğu halde, birçok insanın

girdirir. Bilim insanı, yazar, sanatçı ve mucit kendi ilhamını ve karışıklık çalışmasını arar. İhtilaf ve ihtilafların onların en yüksek saikleridir: herhangi bir hükümetin veya otoritenin müdahaleleri onların çabalarına köstek olur.

Tüm yaşamınız boyunca insanların işbirliği yapma, karışıklık korema ve yardım etme ihtiyaçlarına ve heveslerine rastlayacaksınız. Bu, şeyleri idare etmek ve insanların yönetmek arasındaki farktır; özgür seçim ile bir şeyler yapmak ile mecbur edilmek arasındaki farktır. Bu, özgürlük ile baskı, Anarşizm ile hükümet arasındaki farktır, çünkü Anarşizm zorla katılım yerine gönüllü işbirliği anlamına gelir. Müdahale veya düzensizlik değil ahenk ve düzen demektir Anarşizm.

mek demektir. Hükümetlerin, onların baskılarının ve adaletsizliklerinin, eğitsizliklerin ve yoksulluğun sonucu olan suçlar Anarşi altında yok olacaktırlar. Tüm bunlar suçların çok büyük bir bölümünün nedenleridir.

Belli bazı suçlar, mesela kıskançlıktan, tutkudan ve şimdiki dünyada egemen olan baskı ve şiddet ruhundan kaynaklanırlar gibi, bir süre daha var olacaktır. Fakat bunlar, otorite ve mülkiyetin çocukları, onları besleyip büyüyen atmosferin geçip gitmesiyle oluşacak sağlıklı koşullar altında gitgide yok olacaktırlar.

Anarşi, bu yüzden, ne suç besler ne de onun gelişip serpilmesini öne sürer. Nadiyen gerçekleşen anti-sosyal eylemler, önceki hastalıklı koşullar-

Orta sınıfların varoluşları da neredeyse işçinkiler kadar belirsizdir. Fabrikatörün ve toptancının, endüstri ve sermayenin büyük birliklerinin iyi niyetlerine bağlılırlar, ve sürekli olarak iflas tehlikesi altındadırlar.

Büyük kapitalistlerin bile şimdiki düzenden Anarşiyeye doğru bir değişimden kaybedecekleri çok az şey vardır, çünkü Anarşi altında herkeşe yaşam ve konfor garanti edilir; rekabetten korku özel mülkiyetin ortadan kaldırılmasıyla bertaraf edilecektir. Herkes en son kapasitesine dek, eksiksiz ve kısıtlanmamış, yaşama ve hayattan zevk alma olanağına sahip olacaktır.

[Buna] bu huzur ve ahenk bilincini ekleyin; mali ve maddi dertlerden özgürleşme ile gelecek duyguları ekleyin; zihninizi harap eden kıskançlığın ve iş rekabetinin olmadığı dostane bir dünyada, bir kardeşler dünyasında, özgürlük ve genel refah atmosferinde [kendini] gerçekleştirmeyi ekleyin.

Komünist Anarşist bir toplumun insana açacağı muhteşem olanakları kavramak neredeyse imkansızdır. Bilim insanı, günlük ekmeği hakkında endişelenmeden kendisini tamamen sevdiği işlere adayabilecektir. Mucit, keşifleri ve icatları ile insanlığa yararlı olabilecek, her türlü olanağı emrine amade bulabilecektir. Yazar, şair, sanatçı –hepsi özgürlüğün ve toplumsal ahenğin kanatlarında yükselecek ve hünelerinin zirvesine ulaşabilecekler.

Sadece bundan sonra adalet ve hak onların olacaktır. İnsan veya ulus yaşamındaki bu dayarlığın rolünü hafife almayın. Sadece ekmeğe ile yaşıyor değiliz. Doğru, fiziksel ihtiyaçlarımızı karşılamak olanağı olmadan varoluş mümkün değildir. Fakat bunların tatmin edilmesi hiçbir şekilde tüm hayatı kurtmaz. Şimdiki uygarlık sistemimiz, tabiri caizse, milyonlarca insanı mirastan mahrum bırakarak, evrenin oynak merkezini oluşturuyor. Ancak, dayarlı bir toplumda, herkes için boluluk ile, katıksız varlık konusu, gelişimin güvenliği apaçık düşünülecek ve özgürlük hava gibi herkes için olacak. Devamı 13. sayfa 12. Sayfadan devam...

İnsan sempatisi, adaleti ve hakkı hissiyatı gelişme, tatmin olma, genişleme ve büyüme şansına sahip olacaktır. Bugün bile adalet ve dürüst muamele, yüzyıllardır süren baskı ve tahfiraat rağmen, insanların kalplerinde hala yaşıyor.

Kökü kazınmadı, kökü kazınmadı çünkü o doğuştan gelir, insanın içindedir, kendini koruma kadar güçlü bir içgüdüdür, ve mutlu olamaz için de hayattır. Dünyada şimdi sahip olduğumuz tüm sefalet maddi refahın olmamasından kaynaklanır. İnsan, açlığı, adaletsizlik bilincinden daha iyi anlayabilir. Haksızlık ettiğiniz bilincini sizi protesto ettirir, isyan ettirir, açlık kadar hızlı, bazen daha da hızlı. Açlık belki her isyanın ve ayaklanmanın dolaysız nedeni olabilir ama bunun ardında sakın sakın pinekleyen bir antagonizm ve adaletsizlikleri ve yanlışları ellerinde taşıyanlara karşı kitlelerin kını vardır. Gerçek şu ki hak ve adalet hayatlarımızda birçok insanın farkında olduklarından çok

hükümet olmadan yapamayacağı mızı düşünmesi garip değil midir? 'Ama yasa ve hükümet olmadan güvenliğe ve kamu düzenine sahip olabilir miyiz? Kim bizi suçluya karşı koruyacak?' diye sorarak itiraz ederiz.

'Yasa ve hükümet' denilen şey gerçekte en kötü düzensizliktir. [...] sahip olduğumuz küçük düzen ve barış/huzur, çoğunlukla hükümete rağmen, insanların ortak iyi duygularından ve birleşik çabalarından ötürüdür. Hareket halindeki bir otomobilin önüne adım atmanızın söylemesi için bir hükümete mi ihtiyacınız var? Brooklyn Köprüsü'nden veya Eyfel Kulesi'nden atlamamanızı emretmesi için mi hükümete ihtiyacınız var?

İnsan toplumsal bir varlıktır: tek başına var olamaz; topluluklarda veya toplumlarda yaşar. Karşılıklı ihtiyaç ve ortak çıkar bize güvenlik ve konfor sağlamak üzere belli düzenlemelere neden olur. Böylesi bir birlikte-çalışma özgürdür ve gönüllülüğe dayanır; hiçbir hükümetin baskısına ihtiyacı yoktur. Bir spor klübüne veya bir dans topluluğuna katılırsınız çünkü hevesiniz o yöndedir, ve hiç kimsenin zorlaması olmadan diğer üyelerle işbirliğine

"Peki bizi suça ve suçluya karşı kim koruyacak" dersiniz.

Bunun yerine kendinize hükümetin sizi onlara karşı gerçekten koruyup korumadığını sorun. Suçu oluşturan koşulları yaratan ve destekleyen hükümetin kendisi değil mi? Bütün hükümetlerin dayandığı işgal ve şiddet, hoşgörüsüzüğün ve zulmün ruhunu, kin ve daha fazla şiddetin ruhunu yetiştirip büyütüyor mu? Suç, hükümet tarafından beslenen yoksulluğun ve adaletsizliğin büyümesi ile artıyor mu? Hükümetin kendisi en büyük adaletsizlik ve suç değil mi?

Suç, ebeveynliğini hükümetin ve tekelin yaptığı ekonomik koşulların, toplumsal eşitsizliğin, yanlışların ve kötülüklerin bir sonucudur. Hükümet ve yasa sadece suçluyu cezalandırabilir. Suçu ne iyileştirebilir ne de önleyebilir. Suç için gerçek tek şifa onun nedenlerini ortadan kaldırmaktır, ve bu hükümet bunu asla yapamaz çünkü tam da bu nedenleri korumak için oradadır. Suç sadece onu yaratan koşulların bertaraf edilmesi ile saf dışı bırakılabilir. Hükümet bunu yapamaz.

Anarşizm bu koşulları sona erdir-

dan ve davranışlardan hayatta kalanlar olarak düşünülmeli ve suçtan ziyade sağlıklı olmayan bir ruh hali olarak kavranmalıdır.

Anarşi, 'suçluyu' önce izlemek, tutuklamak, yargılamak ve hapsedmek, sonra onu ve onu izlemek ve beslemek zorunda olanları beslemek yerine, "suçlu"ya besleyerek ve onun işini güvence altına alarak işel başlayacaktır. Şüphesiz bu örnek bile Anarşizm altındaki yaşamın şimdiye göre ne kadar makul ve basit olduğunu gösterir.

Gerçekte, şimdiki yaşam beceriksiz, karmaşık ve çapraşıktır, ve herhangi bir bakış açısına göre uygun değildir. İşte bu nedenle, bu denli sefalet ve hoşnutsuzluk var. İşçi hoşnut değildir; mülkiyetini ve iktidarını kaybetmeyi de içeren "kötü zamanlar" konusunda sürekli endişeli olan efendi de mutlu değildir. Ertesi gün korkusu hayaleti, birbirine benzeyen fakirin ve zenginın adınımlarını takip eder.

Hükümet ve kapitalizmden bir hükümetizlik durumuna, yani Anarşiyeye, doğru bir değişiklikte işçinin kesinlikle kaybedecek hiçbir şeyi yoktur.

daha önemli bir rol oynuyor. Bunu reddedenler tarihi ne kadar az biliyorlarsa insan doğasını da o kadar az biliyorlar.

Gündelik yaşamda sürekli olarak adaletsiz olarak düşündükleri şeylere karşı ofekli insanların artışı görürsünüz. "Bu doğru değil", yanlış bir şey yapıldığını hisseden adamın içsel bir protestosudur. Tabi ki, herkesin doğru ve yanlış kavramları onun geleneklerine, çevresine ve yetiştirilmesine bağlıdır. Fakat, algısı ne olursa olsun, onun doğal itikisi yanlış ve adaletsiz olduğuna düşündüğü şeye kızmıştır.

Tarihsel olarak aynıysa geçerlidir. Doğru ve yanlış fikirleri için maddi nedenler için yapılanlardan daha çok ıskan ve savaş çıkmıştır. Marksistler bizim doğru ve yanlış görüşlerimizin ekonomik koşullar tarafından şekillendiğini söyleyerek bize karşı çıkabilirler, fakat adalet ve hak hissiyatının her daim insanlara kahrmanlığı ve idealler uğruna kendini feda etmeyi esinlediği gerçeğini hiçbir şey değiştirmez.

[.....]

Yani, tüm tarih boyunca, geçmiş ve

modern, doğru ve adalet hissiyatı insanlara, bireysel ve kolektif olarak, kendini feda etme ve [kendini] adama eylemlerini esinlemiş ve onları gündelik yaşam varoluşunun ortalama zarafetsizliğinin üzerine yükseltmiştir. Kendisini zulüm, şiddet ve katliam eylemlerinde ifa-

hadur. Bütün geçmiş deneyimler, bu ruhun hala hayatta olduğunu, bunun insan yaşamının tüm boyutlarında güçlü ve baskın bir faktör olduğunu kanıtlar.

Gündelik yaşamdaki varoluşumuzun koşulları, bu soylu insan özelli-

ğimizin ve sınıf antagonizminden çıktığında, onun içsel doğruluk ve adalet ruhu yeni ifade biçimlerini, daha büyük bir kardeşliğe, güzel bir arzuya, bireysel huzura ve toplumsal ahenge yönelen biçimleri bulacaktır.

şizme yönelir. Şimdiki gündelik yaşamımızın yanlışlığından ve adaletsizliğinden, kötülüğünden, çürümüşlüğünden ve çirkinliğinden şikayetçi olan herkes içgüdüsel olarak Anarşiye taraftardır. Kalbi iyiliğe, sefakate ve toplumsal duygudaşlığa yabancı olmayan herkes onu büyütmele ilgilenmelidir. Yoksulluğa ve sefalete, tiranlığa ve baskıya dayanmak zorunda olan herkes Anarşinin gelişini kutlamalıdır. Her özgürlük ve adalet aşığı kadın ve erkek onun gerçekleştirilmesine yardım etmelidir.

Dünyanın tüm maruz kalanları ve bastırılanları buna ilgi göstermek zorundadır. Sarayları yapan ama iş seyahatlerinde yaşayanlar; yaşamın kanallarını döşeyenler ama öğüne katılmalarına izin verilmeyenler; dünyanın zenginliğini üreten ama bundan pay alamayanlar; hayatı neşe ve güneşle ile doldurup kendileri karanlığın diplerinde küçümsemiş kalanlar; korkunun ve cahilliğin elleriyle yaşam güçleri ellerinden alınan Herkül'ler; beyin ve kas proleterleri, endüstri ve tarım kitleleri- Anarşiyi en çok isteklice bağırarak basacak olanlar onlar.

Onları için Anarizm en güçlü cazibe merkezidir; hak ettiklerini geri alacakları, özgürlüğü, refahı, neşeyi ve güneşini tüm insanlığına getirecek yeni günler için ilk ve en başta çalışmak zorunda olanlar onlardır.

Çeviri: Mustafa Erata

de eden bu idealizm tabi ki trajiktir. Bu kötü niyetlidir, kralın, rahibin ve efendinin kendi çıkarını gözetmesidir, bu biçimleri belirleyen cahillik ve fanatikliktir. Ama onları dolduran ruh adaletin ve doğruluğun ru-

ğini zayıflatıyor ve kirletiyor, onun gösterimini tahrip ediyor, ve onu hoşgörüsüzlük, zulüm, kin ve çekim kanalları haline getiriyor. Ama bir insan bir kez maddi çıkarların yıkıcı etkilerinden kurtulduğunda,

Her kadın ve erkek, bu yüzden, Anarşiyi geliştirmeye esaslı surette yardım etmekle ilgilenmelidir. Böylesi yeni bir yaşamın güzelliğini ve adillğini anlamlarında mutlaka buna yapacaklardır. Hissetmekten ve sağduyudan mahrum olmayan her insan Anar-

Tarihten Şubat'a Düşenler

Şubat
(Gözümüzden kaçan olduysa, affola)
6 Şubat 1935: Kimin malıdır? "Monoploy" icat edildi.

7 Şubat 1848 Fransa: Proudhon ilk anarşist dergiyi çıkardı, "Le Representant du Peuple". İleri sürülen görüş şuydu: işçi sınıfının kurtuluşuna ancak kendisi gerçekleştirebilir - hiç bir hükümet olmadan. İlk sayı 40.000 sattı.

8 Şubat 1921 Rusya: "Anarşist Prens", coğrafyacı, teorisyen, militan Peter Kropotkin öldü. Lenin'in resmi cenaze töreni ve Kremlin Duvarına gömülme önerisi (Sovyetlerdeki önemli komünist figürlerin gömüldüğü anıt mezar) reddedildi. Onun yerine 13 Şubat'ta, Osmanlı'da yaşayan Ermeni anarşisti Alexandre Atabekian ve arkadaşları tarafından düzenlenen ve Sovyetler'de devlet tarafından düzenlenmeyen son büyük gösteri olan bir cenazeye toprağa verildi. Özgürlükçülerin baskıları sayesinde anarşist tutuklular cenazeye katılmaları için serbest bırakıldılar. 100.000 kişilik kalabalık kara bayrakları ile tabuta mezarına kadar eşlik ettiler. Pantolonlarında şunlar yazıyordu:
"Nerede otorite varsa, orada özgürlük yoktur"
"Anarşistler sosyalizmin hapşanesinden çıkmayı talep ediyorlar"
"Yüzyılımızın en önemli iki hareketi - bireysel özgürlük ve toplumsal işbirliği - Anarşist-Komünizm'de özetlenebilir."
P. Kropotkin

10 Şubat 1932 İspanya: Anarko-Sendikalist CNT genel grev çağrısında bulunur. İsyanlar bu çağrıyı izler. Bir hafta içerisinde, Terrassa Bölgesinin, Catalan Kenti alınır ve anarşist komünizm hayata geçirilmeye başlanır.

13 Şubat 1963: Ankara valiliği taksilerde plak çalınmasını yasakladı; taksilerdeki pikaplar söküldü.

15 Şubat 1971: Ankara'da Orta Doğu Teknik Üniversitesi'ndeki Kennedy anıtı havaya uçuruldu.

19 Şubat 1942 ABD: Amerikan başkanı Roosevelt'in imzasıyla 120.000 Amerikalı "özgürlükler ülkesinde" toplama kamplarına yollandı. 2. Dünya Savaşı dolayısıyla etnik ayrımcılık uygulayan Amerikan Hükümeti Japon akrabası olan pek çok insanı toplama kamplarına yollayıp, sahip olduklarına el koydu. Savaştan sonra bırakıldıklarında ne işleri, ne evleri kalmıştı tutuklanılanların.

22 Şubat 1927: Aralarında Peter Arshinov ve Nestor Makhno'nun da bulunduğu "The Dielo Trouda" grubu tüm anarşist gruplara, 20 Nisan'da kendi "platform prensipleri" ekseninde uluslararası bir konferans düzenlenmesi çağrısı yaptı.

22 Şubat 1886 Almanya: Hugo Ball doğdu. Dadaizm akımının kurucularından ve önemli figürlerinden biriydi. Dada Manifestosuna yazdı.

22 Şubat 1979 İsviçre: "Revolte" (İsyan, P. Kropotkin, Elisee Reclus, Jean Grave ve yoldaşları tarafından çıkarıldı. 1887'de Fransa'ya taşınan derginin adı hafifçe değiştirilip "La Revolte" oldu.

23 Şubat 1917 Rusya: Şubat Devrimi, Ekim devrimini hazırladı ve Çar 2. Nicolas'ın tahttan indirilmesi ve Rus imparatorluğunun yıkılmasıyla sonuçlandı. Rusyada birinci dünya savaşı yüzünden açlık başlamıştı ve kıış yaklaşıyordu. Durum başkent dahil olmak üzere bütün Rusyada ayaklanmaların başlamasına yol açtı. Polis etkisiz kalınca ordu devreye girdi ama askerlerinde isyancıların yanında saf tutmasıyla isyan iyice büyüdü. Geçici Hükümet ilan edildi.

24 Şubat 1917 Rusya: Petrograd'da ki bir eklemek ayaklanması askerlerin göstericilerin üzerine ateş açmayı ve kıışlarına geri dönmeyi reddetmesi üzerine bir devrime dönüştü. Cephane ele geçirildi, 20.000 otomatik silah halka dağıtıldı, polis karakolları basıldı ve bütün mahkûmlar serbest bırakıldı.

24 Şubat 2001 Meksika: Zapatistalar Meksikaya doğru yürüyüş geçtiler.

25 Şubat 1920 ABD: Bir yıl önce gerçekleşen ve devam etmekte olan bombalamalar nedeniyle tutuklanan Andrea Salsedo ve Roberto Elia "sorgu"ya çekildiler. Andrea Salsedo 3 Mayıs 1920'de sorguya çekildiği 14. kattan atlayarak "İntihar" etti. Bir anarşistin kaza sonucu ölümü.

26 Şubat 1848 İngiltere: 29 yaşındaki Karl Marx Komünist Manifesto'yu Londra'da yayınladı.

28 Şubat 1877 ABD: Amerikan hükümeti, sıradan bir hırsız gibi, Lakota Sioux Kızılderililerinin yurdu olan "Kara Tepeleri" gasp etti.

28 Şubat 1921 Rusya: Bolşeviklere karşı Kronştad ayaklanması başladı.

The funeral of Kropotkin, 13 February 1921.

Aktivist gözle toplumun tasavvur edilmesi üstüne

Anarşistler ve aktivistler açısından toplum nasıl tasavvur edilebilir? Toplum dediğimizde bizler de ulus-devlet içinde kalan nüfusu ve nüfusun tümünü biçimlendirdiği varsayılan bütünsel "toplumsal yapıları" ve "toplumsal ilişkileri" mi anlıyoruz?

Biz anarşistler genellikle, bütün diğer radikal toplumsal devrimci felsefelere bağlanırlar gibi, toplumu değiştirmek için mücadele ettiğimizi söyleriz. Ama toplum dediğimiz şeyin bir önkabul olduğunu ve bu önkabulün devletin hâkimiyetini sağlamak için gereken ideolojik bir inşa olup sosyal bilimlerden tarafından üretildiğini ve eğitim sürecinde kafalarımıza sokulmuş olduğunu pek sorgulamayız. Toplum denilen şeyin tam da modernliğin belirli bir aşamasında, modern bürokratik devletin oluşumuyla birlikte doğduğunu genellikle gözardı ederiz. Toplumun doğasının ne olduğu meselesinin ayrı bir araştırma konusu haline gelişi, toplumun kendisinin bizzatlı modern ulus devletin meselesi olmaya başladığı 19. yüzyıl başlarından itibaren, felsefeden ayrılan yeni bir bilgi disiplini olarak sosyolojinin doğmasıyla ilk kez bu kapsamda gündeme gelir. Sosyolojinin, Fransız devriminin ardından, bu ilk ulus-devletin bağrında doğuşu (üçü de Fransız olan Saint-Simon, Comte, Durkheim, "sosyoloji"nin ve sosyolojik pozitivistimin üç büyük kurucu teorisyeni) bu bakımdan rastlantı değildi. Bu ilk evresinden itibaren sosyolojinin meselesi özünde, ulus-devletin sınırlarla belirlenmiş coğrafyası içinde kalan o heterojen nüfusun nasıl toplum haline geldiği ve getirileceği meselesidir. Jon Türk ideoloğu ve resmi Türk milliyetçiliğinin mimarlarından Ziya Gökalp'in de Durkheim çizgisinde bir sosyolog olması rastlantı değildi. Toplumun nasıl dönüştürüleceği ve bütünleştirileceği, dönemin milliyetçilerinin önde temel mesele olarak duruyordu.

Bu nedenle, toplumu değiştirmeyi ulus-devlet ölçeğinde düşünen radikal toplum felsefeler açısından toplumun bir bütün olarak tasavvur edilmesinde sorun yok. Çünkü devleti başka bir formda da olsa sürdürdüğü için bütünsel bir toplum kurgusuna ihtiyaç duyar. Ulus-devlet düzeyinde bir toplumsal dönüşüm tasarlayan siyasal ideolojiler, meseleyi o zamana kadar topluma dahil olmayan her unsuru ve toplumun genel normlarına uymayan her ilişki tarzını "yeni toplum"un genel çerçevesi içine çekecek bir düzenleme konusu olarak ele alır.

Peki, anarşistler ve aktivistler açısından toplum nasıl tasavvur edilebilir? Toplum dediğimizde bizler de ulus-devlet içinde kalan nüfusu ve nüfusun tümünü biçimlendirdiği varsayılan bütünsel "toplumsal yapıları" ve "toplumsal ilişkileri" mi anlıyoruz?

Günümüz kapitalist toplumlarının, insanın hareket alanını imkânsızlaştıran bürokratik bir "demir kafes" ya da "kitle toplumu", her türden sosyalliğin "hâkim ideolojisi" ve "kontrol teknolojilerinin" belirleyiciliğine mahkûm olduğu bir totaliter tahakküm sistemi olarak tasavvur edersek, onun karşısında yer alan insan tekini ise edilgin, tabi kılınmış, bireyselleşme imkânları olmayan, topluma bir başına karşı karşıya kalan güçsüz bir varlık olarak görmeye başlarız. Burada her ne kadar eleştirel, yıkıcı bir bakış açısıyla bireylerin iktidar yapıları karşısındaki güçsüzlüğünden ve iktidarı kötülüklerinden dem vurulsa da, bu bakış bizi birey-toplum ikiliğine götürür, her birey-toplum ikiliği de kusa yoldan bireyciliğe ve nihilizme. Saf liberalizmin, bireyciliğin, nihilizmin, toplum ve siyaset karşısı düşüncelerinin ortak noktası, toplumu, devletin yekpare ve geçit vermez tahakkümü altında ezilen tâbi bireyler toplamı olarak görmeleridir.

Toplumdaki çatışmaları sadece birey ile devlet arasındaki çatışma olarak görmeyen anarşistler açısından toplumun bütünlüğü ve düzenli bir sistem olduğu düşüncesi sorgulanmalıdır.

Eğer her yerde var olan, farklı tahakküm biçimlerini ortadan kaldırmayı hedefleyen bir anarşizmi benimsiyorsak, o zaman toplumu, bir bütün olmaktan ziyade, modern devlet ve iktidar aygıtı tarafından sürekli bütünleştirilmeye çalışılan parçacı, uyumsuz, iç içe geçmiş ağlarla birbirine bağlanan, katmanlaşmış, heterojen sosyallikler olarak düşünebiliriz.

Toplumu sınıflar, tabakalar, cinsiyet, yaş, etnisite, hiyerarşiler, meslekler, yerel kültürler ve sosyalleşme ağlarından teşekkül eden, çatışmalarla örülü, sürekli ve geçici mekânların ancak devlet zoruyla birbiriyle ilişkiye sokulan ve milliyetçi ideoloji sayesinde bir bütün olarak tasavvur edilen bir şebekesi olarak görmeye başlamak, gözümüzü soyut bir bütünden somut sosyalliklere doğru çevirmemizi sağlar. Böylelikle bu yerel çatışmalarındaki her bir ezilen unsur, tahakkümcü ilişkiler karşısında kolektifleşerek kendi direniş mekânlarını kurabilecek potansiyeller olarak görülebilir.

Daha büyük bütünselliklerle toplumu düşlemek, kontrol ve gözetim teknolojileriyle donanmış ve şiddet araçlarının en güçlülerine sahip hegemonik iktidar karşısında, örgütlenmenin ne kadar zor ve toplumsal dönüşümüne neredeyse imkânsız olduğu vehmine götürür insanı. Çünkü karşınızda dönüştürülecek koca bir bütün vardır! Onu kontrol eden iktidar aygıtları ile başa çıkabilmek için, güçlüye boy oluşabilecek bir örgütlenme yaratmak gerekiyor demektir! Buna karşın toplumu bütünleştirmeyen dinamik unsurların parçacı ve karmakık ilişkileri eklemlere ele almak, farklı mekânlarda yürüyen farklı yerel direnişlerin doğrudan ve dolaylı bağları yoluyla ilişkiye girecek direniş ağlarını, sistem karşısı genel devrimci hareket olarak yeniden kavramamıza imkân tanır.

Gündelik hayatın geçtiği her yerde: ev içinde, okulda, üniversitelerde, her türlü işyerlerinde, özel ve kamuya ait işletmelerde, sağlık kuruluşlarında, spor, eğlence, kültür ve sanat gibi alanlarda, kırsal ya da kentsel mekânın akla gelebilecek her yerinde çatışmalı, bölünmüş sosyal ilişkiler vardır. Hatta bazı mekânlardaki sosyal ilişkilere alternatifler üretmemizin önünde o kadar da etkili engellerin olmadığı bir gerçekdir. İradî müdahaleler ve bilinç yükseltme yoluyla başka türlü sosyalleşebileceğimiz alanlar da mevcuttur. Cinsiyetler arası ilişkiler, ebeveyn çocuk ilişkileri, arkadaşlık ve dostluk ilişkileri, ortak ilgileri olan insanların bir araya gelerek oluşturdukları sosyal faaliyetler böyle alanlardır. Tüm bu sosyal ilişkilerin geçtiği mekânların hepsinde, değerleriyle bağlantı kurabilecek yerel direnişler oluşturulabilir.

Benenla da kalmayıp tüm bu mekânlarda mücadelenin katılımcılarının ortak karar alma süreçleriyle alternatif yaşam pratikleri geliştirmelerini sağlayacak yatay örgütlenmeler oluşturmak mümkün görünüyör. Bu tür mekânlarda var olan dirençler böylesi örgütlenmelere adaydırlar. Bu baskıcı mekânlarda, hem gündelik hayatı dönüştürecek hem de eş zamanlı olarak sisteme karşı devrimci propaganda yapabilecek açıklıklar, boşluklar, gedikler, çatlaklar her zaman mevcuttur. Modern siyasal sistemlerin ağır krize girdikleri geçici totalitarizm ve faşizm dönemleri dışında, hiçbir siyasal sistem, hiçbir zaman bu açıklıkların, boşlukların, gediklerin ve çatlakların tümünü birden dolduramaz, sıvıyamaz.

Bu çatlakları, boşlukları, gedikleri hem hâlihazırda dirençleri bilinçli direnişlere

dönüştürecek hem de farklı projeleri olan faillerin girip içine yerleşecekleri mekânlar olarak düşünebiliriz. Sistem bu mekânların sahip olduğu direniş potansiyellerini farketmediğinde belki bunların bazılarını doldurmayla, sıvıyama, görünmezleştirmeyle marjinalleştirilmeye veya kendine alternatifini üretmeye çalışabilir. Ayrıca buralar çoğu zaman da daha iyi bir alternatif yaratılmadığı için sıradan insanların günlük sosyal pratikleri tarafından doldurulmuş olan kodlanmamış ve

devrimci açıdan yeniden kodlanmaya müsait mekânlardır. Bu mekânları devrimci deneylerin yaşantılanacağı imkânlar olarak değerlendirmek için, politika yapmanın çoğunlukla sadece iletişim kurma amaçlı olan protesto, propaganda ve ajitasyona dayalı soyut, genel ve reddiyeci dilinden biraz olsun uzaklaşmak icap eder: daha tikel meselelere doğru daha somut bir kavrayış, daha uzun erimli odaklanmış bir pratik çalışma, o yerlere özgü daha pozitif, kurucu, dönüştürücü üsluplar ve oranın kendi yerelliğine has özelleşmiş bilgi ve deneyim.

Siyasal açıdan boş olan bu mekânları alternatif sosyalleşmelerle dolu mekânlara dönüştürmeye odaklanmış somut kurucu pratik, tahayyül edilen toplumun içindeki bir unsuru oluşturmaya yönelik bir kurucu faaliyet olarak düşünülebilir ve benzer minvaldeki yerel direnişler böylesi bir tasavvurla radikalleştirilebilirler. Burada kastettiğimiz anlamıyla devrimci bir partiküler siyaset olarak aktivizm, devrimci siyasetin parçalanması ve etkisini kaybedecek şekilde faillerin bölünmesi anlamına gelmez. Siyasetin merkezini ya da merkezi sorununu kaybetmesi olarak da düşünülmemelidir. Parçacı olarak tasavvur ettiğimiz toplumun içinde parçacı olarak mücadele etmek ve farklı mücadeleler sürdüren parçaların ilişkide olması demektir. Bugüne kadar devrimci siyasetlerin boşa bıraktığı ve sistemin doldurduğu gündelik yaşamın gerçekleştiği mekânlarda alternatifler yaratmak yoluyla toplumu aktivistlerin hafriyat ve şantiye sahasına çevirmek. Bu yüzden bütüne dair soyut politikalar yerine yerelle yönelik somut politikalarla başlamamız daha sonuç alıcı görünüyör. (Burada yerel derken fiziki bir yerelliği kastetmiyoruz). Kendi gündemlerine göre yola çıkan aktivizm biçimlerinin, toplumun bütünsel tasavvuruna denk düşen, dev büyüklüğe ulaşmış ve tek işlevi ajitasyon propaganda yapmak olan tek bir profesyonel hantal siyaset örgütü yaratmak tan farklı olarak oldukça yoğun bir şekilde kendi gündemini yaratarak güncelliği etki yapabileceğini söylemek abartı olmaz sanırım.

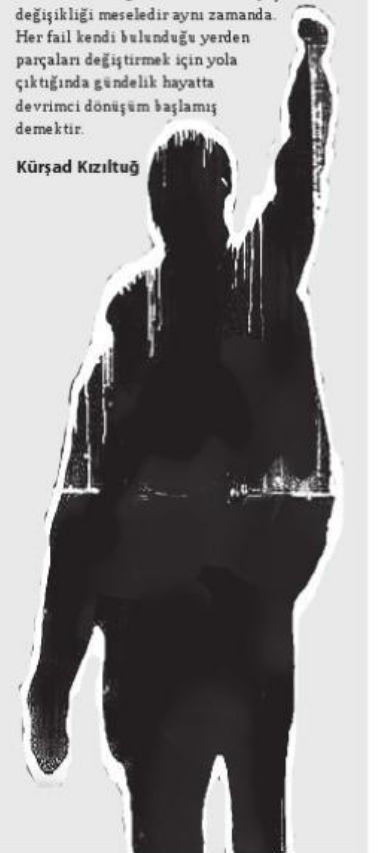
Bu açıdan bakınca devrim, hegemonik iktidarın baskısıyla sürekli birleştirilmeye ve bütünleştirilmeye çalışılan toplumun içinde birer köstebek gibi çalışan faillerin oluşturdukları şebekelerin toprağın büyük bölümünü alt üst edecek tüm örtüyü değiştirmesi veya yok etmesiyle gelecek olan hakiki toplumsal dönüşümdür. Devrimci hareket, bu devrimci partiküler hareketlerin yayılması, birbirlerini etkilemesi, birbirlerinden moral destek, takviye, deneyim ve taktik alması gibi yollarla gelişen dönüştürücü, kurucu etkililerdir. Devrim tüm toplumsal ilişkileri altüst eden, yerel iktidar ilişkilerini, ta ki iktidarın son kalesi olan zor kuvveti de dahil olmak üzere zayıflatmak ve silahsızlandırmak suretiyle devleti de çökerten bir süreçtir. Toplumsal ilişkiler ağının görünür mekânlarında, tüm görünmez mikro iktidar ilişkilerini, baskı ve kontrol mekanizmalarını çözüp yatay ilişkileri daim kılarak bir alternatif toplumsal hareket (hareketler hareketi), alternatif toplumsallıkları mevcut toplumun gözenerlerinde inşa edebilir. Bilinçli siyasal failler, alternatif toplumsallıklarla

paralel olabilecek tüm reformcu, dönüşümcü pratikleri de etkileyerek devrimcileştirebilir. Devlet iktidarı tüm toplumu merkezileştirerek kontrol etmeye çalışıyor, o halde alternatif toplumsallıklar üreten aktivist hareketler, mücadeleyi merkezileştirip yayarak iktidarı güçsüzleştirir ve üzerine güç uygulayacağı toplumsallıkları iktidarın altından çekip alır ve başka yerlerde o toplumsallıkları iktidarsız olarak yeniden kurar.

Kapitalizm ve devletler dünyayı tektipleştirme ve farklılıklarını silme eğilimi gösterir. Birbirinden farklılaşabilen alternatif toplumsallıkların yanyanalığı esaslı üzerine kurulu bir özgürlüğü bir toplum tahayyülü ise bugünkü toplumun, -onu devletin hayal ettiği gibi- bir bütün olmadığını kabul etmekten geçer. Toplumun parçacı, geçici, esnek unsurların devlet zoruyla bütünleştirildiğine dair tasavvur bizi yekpare bir toplumun Kafkaesk dünyasının doğduğu siyasal karamsarlıktan da uzaklaştırır. Alternatif toplumsal hareket kendi önünü tıkamak ve kendini imkânsızlaştırmak istemiyorsa, siyasal ilişkiler ağının, zor kuvvetinin, ideolojik düzenlemelerin, iletişim aygıtlarının etki gücünü abartarak, toplumu başka hiçbir failin nüfuz edemeyeceği derecede kontrol ettiği ve onu bir bütün olarak ürettiği düşüncesine itibar etmemelidir. Bu düşünce önce muhalif aktivistin faaliyetini anlamsızlaştırır, ardından da onu gayri meşru hale getirir. Devrimci tahayyülleri olan aktivistlerin yok yere istikrar bozan, huzur kaçırıcı, hayalperest unsurlar gibi görülmesinde, muhafazakârlar kadar, bizzat kendilerinin de düzenin gücünü ve istikrarını aşırı derecede abartması bir sebeptir.

İnsanların tahayyülleri, eyleme kudretlerinin ölçülemezliği, cesaret ve inanç gibi sosyal koşulların ötesindeki faktörler, eyleyişi mümkün kılan ve toplumsal alanda bir farklılaşma yaratan şeydir. İnsan eylemi, her iki kutupta da karar veren inadesini dış etkenlere bağlayan, kendiliğindenliğin ve zorunluluğun diyalektiği içinde salınan bir şey değildi. İnsanların eyleyişlerinin bilinçli bir siyasal eylem haline gelmesi ve toplumsal alanda alternatifler oluşturmaya başlaması toplumun nasıl tasavvur edildiğine dair bir kavrayış değişikliği meseledir aynı zamanda. Her fail kendi bulunduğu yerden parçaları değiştirmek için yola çıktığında gündelik hayatta devrimci dönüşüm başlamış demektir.

Kürşad Kızıltuğ

Kent ve Anarşizm - I

Anarşistlerin "Çember A"'sı ya da Anarşistin Gösterisi Üzerine:

Sokaklarda görüyoruz: Kırmızı ya da siyah sprey boyayla çembere alınmış bir A harfi. Bu ne demek? Nasıl okumalıyım o harfi? İtaat tanımayan kötü çocukların, "itaat tanımayan kötü çocuk", olduklarını halka böyle bir reklam yoluyla iletmek istemeleri mi? Yoksa özgür olmanın önünde engel olan otorite gücü bertaraf etmek isteyen bazı kişilerin bir tür propagandası veya kendisinin de yaşadığını orada (sokakta) olanlara hatırlattığı bir simge mi?

Kendi kişisel yaşamımda her iki nedenle de Çember A'yı çizen, seven kişiler tanıdım. İlk nedenle hareket edenler, itaat edenlerdi. İkinci nedenle hareket edenlerse, yaşamlarında karşılaştıkları engellemelerden, baskılardan acı çekmiş olanlar...

Çember A = Anarşi = Otoriteye hayır!

Anarşizm, bir yönelim ya da teori olarak siyasal ideolojilerden de (Marksizm, milliyetçilik vb.) daha fazla, yozlaşmaya, bireyselliğe ve tutarsız bir "etik" ahlakına yönelmeye uygun bir yapı.

"Etik ahlak" da neyin nesini diye sorabilirsiniz? O zaman ben de, onun; "iyi ve kötü üzerine düşünmenin, soru sormanın ve bir son yargıya bulunmanın keyfi olduğuna" söyleyen kişilerin ahlakı olduğunu söylerim.

Liberalizmin 80'lerdeki iktisadi başarısından sonra, liberal burjuva bir yaşam için endüstri ve enformasyon düzenli bir işbirliği sürdürdü ve sonuç olarak o hissiz topluma yarattı. Bu hissiz toplumun (post-modern) günümüz çocukları arasında kendisine "anarşist" diyen birileri de var. Ne istiyorlar?

Bana şimdiki, daha giriş cümlesi yazarken karşı çıkanlar olacaktır, anarşizm bir kişiler (kitle) istenci değil, her şeyden önce bütünlüklü bir teoridir, bu nedenle de "ne istiyorlar" gibi kişiye göre açıklanması ve düşünlmesi gereken bir soru, bizi gerçek odaktan (anarşi'nin otoritenin alaşağı edilmesi için bir teori olduğu fikrinden) uzaklaştırdığı yönünde olabilir. Fakat ben, anarşizmin tamamen kişisel bir anlayışla ıralandığı ölçüde kendi yaratıcı şimdisini oluşturacağı kanısındayım: anarşist olmanın belli başlı etik, estetik veya ereksel bir yönelimi kavullenmeyi şart koştuğuna iddia edebilir miyiz? Anarşi, "bir" teori değil, teorilerdir. Baskı, şiddet ve engellenme pratiğini yaşayanlar, yine de bu pratiği farklı niteliklerde ve farklı biçimlerde buna maruz kalyorlarsa, bir "karşı pratik" in teorisi de aynı olamaz. Öte yandan ise, otoriteye yol açan edim ve düşüncelerden, onları fazlaca deneyimleyip bu durumları ve anımsamaları estetik dışı bulan, bu durumların karşısında farklı durumlar yaratabilen, bunun için de bazı (gelenek oluşturabilen) davranışlar, pratikler ve teoriler geliştirmiş bir anarşist kişiyi ancak dikte alırım... Bundan anladığım şey ise; "aynılaşmama" üzerinden

uygulan, savanulan tutarsızca edim, teori ve pratiklerin haklı çıkarılmayacağıdır.

Oyleyse şu ortak sloganlar da neyin nesini? Estetik beğeni, etik tutum ve yaşama amacı aynı olmayanların, otorite karşısı olarak bir tek ortak noktası olması, onları iktidara karşı mücadelede güçsüz mü kılar? Ne istiyorlar? Otoritesiz bir yaşam nasıl mümkün olabilir ki, açıkça otorite kullanmak isteyen insanlar, toplumun ezici çoğunluğuyken! Otoriteye maruz kalan kişilerin, ancak kendisinin de otorite uygulayarak ezilen varlığını kurtarabileceği fikrini oluşturan şey, burjuva ideolojileri değil, Kapitalist üretim biçimi pratiğidir en başta. Adorno, niteliksel kişilik incelemelerinden sonra şu kanıya varmıştı: "kişi, ancak, boyun eğmeden ve itaatten haz alarak kendi toplumsal konumuna kavayabilir" İktidar ve direniş, otorite ve ona maruz kalanlar, "beğeri-tarih" adlı bilimin biricik ana konusudur. Otorite bilinen tarihin her döneminde vardı: demek ki otorite, kapitalist üretimin yönlendirdiği günümüz enformasyonu ile her ne kadar nesnelerini daha detaylı bir kontrol-denetim altında tutuyorsa da o, tüm zamanlarda "güçlü" olanın ve "güç"ün paylaşılmayan-paylaşılmamış niteliğinin adı olarak "iktidar"dır. İktidar olan kimdi peki? İktidar ve güç üzerine teorik ve felsefi yargılara bulun teorisyenlerin temel zaaflarından biri de, "iktidar" kavramını somutlaştırmış biçimleriyle değil de, soyut olarak düşünen akademikanalari olmalarındandır. Ve bu soyut algılamaların adı da ideoloji (çarpık bilinç) dir. Yeri gelmişken söylemeliyiz; bir "akademik dili"nin, ideolojisinin içinden konuşan kişi, düşünmeyi de oranın içinden gerçekleştireyordur: "dili/ülubu değiştirmek, bu, düşüncüyü değiştirmek, bundan öte hiçbir şeyi değil..." (Nietzsche).

Şimdi yeniden aynı soruya gelelim: iktidar olan kim? Demokrasisi öncesi batı toplumunda din adamları, kral, imparator gibi, bizzat güç(e) iktidar olana) gönderme yapan bir hiyerarşi ve gelenek vardı. Demokratik düşüncenin antik-yunan sonrasında, yeniden güçlü bir biçimde ortaya çıktığı dönemle eş zamanlı anılan 1789 Fransız devriminden sonra, artık iktidar (egemenlik), kayıtsız şartsız halk'a devredildiği için, halkı temsil ettiği için siyasetchiler, kar hısı pejinde koşan kapitalistler, cennete gitmek isteyen din adamları vb. arasındaki ilişkinin adı "modern demokrasi" olmuştur ki bu acı gerçekliğin en beyhude yanısıdır: güç hiçbir zaman belirli bir merkeze yerleşerek oradan konuşmaz; her güç (iktidar), ancak geleneğe sinerek, orada yaşayarak varlığını devam ettirir. Oyleyse iktidar halktır... iç içe olduğumuz iktidara anlaşılmıyor, uzlaşmıyoruz, iktidara kaşıyız hatta, alternatif durumları yaratmak zorundayız. Otorite olan, sokaktaki amca, attaki komşu, babamın oğlu, mahalle sakinleri, öğretmen, işçi, esnaf, sanatçı vb. demek ki

onlar aslında bizimle doğrudan savaşıyor, biz de onlarla doğrudan savaşıyoruz: "iktidar" kavramı etrafında toplayıp lanet yağdırdığımız bir "anti-otorite sloganı veya düşüncesi(idea'sı)" ikincil bir etki olur. Devrime ve onun olanaklarına materyalist yaklaşım, doğrudan bir savaşım gerektirir; ikincil ve yani idealist yaklaşım olan düşünsel (tinsel) ve soyut iktidar karşısı müdahalenin ancak yine reklam yöntemiyle karşı sunuludur. Böyle ikincil müdahaleleri yapanlar, halkı ya da hakim iktisadi temsil ettiğini söyleyen plastik karakterlerin dezenformasyon aygıtlarıyla (kitle iletişim araçlarıyla) yaratıkları sahte etkiyi, yine aynı yolları kullanarak (TV, radyo, gazete vb.) bertaraf etme çabasıdır. Bu tür bir ilişkimsel yöntemin katkısını hiçe saymıyorum, fakat doğrudan savaşım yoluna oranla çok daha dolaylı bir ilişkidir; dolayısıyla daha etkisiz ve belirsiz de. Post-modern bir durumda biliyoruz ki, "öz" "görünüş"e, "gerçek"se "temsil"e tercih edilmiyor da, zaten onların yerini almış durumda. Çoğu zaman da görünüş, temsili kendisi de demek oluyor: bu tür konularda soyutlama yaparken yapılan aynı hatalardan dolayı "yanlış dil kullanımları"na da sapılmıyor değil, mesela, "beden ruhanı metaforudur" gibi yargıya bulunan J. Boudrillard örneğinde olduğu gibi. Ruhan ilineğinin beden olduğu fikri, batı-Hıristiyan düşüncesinin bir parçasıdır, bunun adı da teslis'dir. Eğer "ruh" kavramı, bizden önceki kullanımlarında kutsal bir dış güç olarak anlaşılmış, ama bugün bizim için manevi

O zaman geriye sadece elimizdeki eski slogan kalır: "kahrolsun devlet". Pekiyi belirli bir ritimle söylenen bu iki sözcüğün anlamı ne? İşlevi ne? Gösteri...!

Otoritesiz bir yaşama inandığı için mücadele edenler, en az buna inanmayıp, ama yine de teslim olmayı aklından bile geçirmeyenler gibi mücadele ediyorlar! Otoritesiz bir yaşamı düşlemek değil, yaşamak...

Kimse dönüp: "sen neyi seçtin hayatında" anlamına gelen bir şeyler sormuyor; herkes kendisinin neyi seçtiğinden bahsediyor daha çok: Anarşist örgütlenmede de, algının yönü, gündelik hayatın, "gerçeklik hissidir yoksun" pasif nihilizmandan payını almış durumdadır. Kişiyi yalnız olmaktan kurtaran bir kolektivite ile gündelik hayatta devrimin olanaklarını aratıran bir aktif teori arasındaki fark, kent ve tinsel durum arasındaki ilişkide aranmalıdır. Metropol'un zihinsel ve duygusal yaşam üzerindeki etkisi doğrudandır.

Sokak, cadde, mimari yapılanma: kent planlaması:

Modern sosyolojinin temel unsurlarından biri olan kent insan yaşamını dönüştürücü niteliği, burjuvazinin kentsoyluluk olarak anılmasının tarihi olan 1007'li yılların kale-kentlerinden günümüze dek artarak süregelmiştir. Kentin büyümesi, sayının büyümesi ile olur. Ekonomik gelişme, kültürel zenginlik ve siyasal koşullar kent nüfusunun artışıında önemli etkenlerdir. Ortaçağ kentlerinin güvenlik ve niteliklerinin sebebi, tüccarların güvenliği ve istemleri içindir.

Kentsoyluluk (burjuva) sözcüğü, ilk defa 1007 yılında Fransa'da kullanılmıştır. Bu kişiler tüccar kale-kentleridir. Ticaret için okuma-yazma gerekli olduğundan artık eğitim de din adamlarının tekelinden çıktı (H. Pirenne). Tüccar çocukları soylu çocuklarından önce bu din okullarına gittiler. Bu arkaik laik düşünce Rönesans'ı, dinsel gizemcilik ise Reformu doğurmuştur. İktidar ve direnişin geo-coğrafyası ayrılaştığı ölçüde, ona karşı yürütülen savaş alanı da ayrılaştığı demektir. Bir Biyo-coğrafya olarak insan bedeni de, kapitalist üretimin, adına meta üretilebilmesi için "simgesel, estetik ve ahlakı" bir değere sahip olarak kodlanmasını gerektirmiş, bu tutum ise 18. yüzyıl aydınlanmasıyla beraber eşitliğe dayanan bir hümanizmanın adaleti sağladığı inancı ve yanlılığı olmuştur. 19. yüzyıl sonunda Nietzsche: "insanlar eşit değildir, böyle der adalet" dediğinde, insanın sadece biyolojik bir tür, organik bir beden (hayvan) olmasının eşit olmak için yeterli olmayacağını belirtmiş oldu. Geriye tinselliğin, ancak geleneği yazıyarak aşmış deneysel davranan ist-insanını diğer sürden ayırmak olmuştur ve bu ayırım tamamen soyettte.

Fakat bir de konuya materyalist bir açıdan yaklaşıp şu soruyu sormalı: içinde varoluşumuza sürdürdüğümüz zaman (kapitalizmin her yanına sindiği boş zaman) ve mekânın (kent) üstümüzdeki belirleyici etkisinden nasıl olur da kurtulabiliriz? Kişi bir çağın, dö-

nemin aşkınlık düzleminde nasıl kurtulabilir? İçinde bulunduğumuz gündelik yaşam imajları, bizim bütün ilişkiseliliğimizi ve algı seçeneği ve yönelimlerimizi yüksek oranda belirlemiyor mu? Şüphesiz bundan arınmanın yolu, zaman ve mekânı tekbiçimlilikten kurtararak onu daha çoğul göstergeler alanına kavuşturmak. Kenti çok iyi tanımak ve ona dönüştürmek. Bu uzun zaman alabilir, fakat çok kısa sürede moda olmak gibi bir işlev de taşıyacağı için kolay olacaktır. Çizimler, yazılar, farklı zaman ve mekânlardan göstergeler, anımsatmalar bırakarak kenti bir bellek olmaya doğru yazmak... Ve bu "oluş" sürecini hızlandırmak... Fakat bunu başarmak için polis, sosyocoğrafik uzmanlar tarafından, kent yönetimi ile kent coğrafyasının kullanımı biçimlerinin (özel ve ya kamusal olsun fark etmez) nasıl belirlendiğini kavramak gerekir. Sokak anlamak, pratik bir süreç ister. Orası üzerine düşünmek, orada yaşamaktan çok farklıdır; biz orada yaşadıkça orayı alternatif alanlarımıza (geçici otomom bölgelere) çevirebiliriz. İktidar ile karşıtı arasındaki temel ayrımı oluşturan şey, iktidardan kendisi erk'i lehinde yapılandığı üst-yapı kuruluşlarını, teori ve pratiği eş-zamanlı kullanması yönünde donatmış olmasıdır. Hakim erk, bugün duvarlar arkasından aldığı bir kararın, ertesi gün uygulamasına geçer; karşı teorilerin golgesinde ise, salt kültürel bir karşı cepheyi oluşturmak için daha çok utopya gereksinmek ve hareket geçmek yerine hayal kurmak durumunda kalan, (yaşamı oluşturan değil, değilleyen, aktif değil, pasif ve Boudrillard gibi pesimist olmanın iyi bir sepiit olmanın örneği olarak anılacağı) sanan kişiler biriktirmektedir. Bu kişiler bir o kadar, idealizmin tuzağına saplanmış, mistifikasyona düşmeye hazır, konformist kişilerdir. Bunların devrimden anladığı şey de sefilce bir konfor Tarzanlığıdır.

• Gelecek sayılarda da "kent ve anarşizm" başlığıyla anarşizmin tarihi deneyimleri ve yeni olanaklar üstüne çeşitli alt-başlıklarla yazımı sürdüreceğim. Bu konuda fikir belirtmek isteyen okurların da katılım sağlamaları konuyu daha bütünlüklü düşünmemizi sağlayacaktır.

Resul Gırrasoy

Korkunun Çemberini Yıkalım; Doğrudan, İsyancı Özgürlük Mücadelesine!

Kapitalist iktidarların; muktedirlerin kendi sırça köşklerini yaratmakta zorla kullandığı ezilenler; iktidarların kendilerine reva gördüğü kaderciliğe; sessizlik ve çaresizliğe karşın kurucu yanlılarını üretiyorlar; bir araya gelip örgütleniyorlar. Doğrudan çok boyutlu tahakkümü ve ölümün örgütleniş biçimi olan kapitalizmi yıkacak olan, örgütlü mücadele yolunda üretimin gelen güçlerini kullanmanın farkındalığında, direnişin ve dayanışmanın şenlikli çemberinde ilerliyorlar.

Davutpaşa Katliamına Tersanelerden Öfke

"Davut paşa katliamının sorumlusu çürümüş düzendir." Davutpaşa'daki iş cinayetinde yaşamını yitiren çoğu işçi 20 kişi'yi anmak ve "işçi sağlığı ve iş güvenliği tedbirleri'nin alınmasını talep etmek için, Tuzla Gemi tersanesi önündeydik. Burada "Artık Yeter! İş cinayetlerine son - TIB/DER" Yazılı pankartı açarak ajitasyon konuşmaları eşliğinde işçileri toparladık. İşçilerin toparlanmasından sonra basın açıklamasına geçildi. Açıklamayı TIB-DER Başkanı Zeynel Nihadioglu okudu. Açıklamada "Bu katliamın sorumluluğu tek başına atölye sahiplerine yüklenemez. Asli sorumlular, yıllardır Davutpaşa'da kaçak işçiliğe, sigortasız ve güvencesiz çalışma ile işçi sağlığı ve iş güvenliği tedbirlerinin alınmamasına göz yumanlardır. Yani bu kokuşmuş düzenin sahipleridir. Bu çürümüş ve kokuşmuş sermaye egemenliği altında yaşamı köleleştirilmiş milyonlarca işçi ve emekçi sefalet koşullarına mahkûm edilirken, gerekli güvenlik tedbirleri alınmayarak ölüme mahkûm ediliyor. Dünya'da her gün 5 Bin işçi iş cinayetine kurban gidiyor. Bu korkunç tabloyu yaratanlar, sırça köşklere yaşıyor, saltanat sürüyorlar. Saltanatlarını işçi kanı üzerine kurarak katliamlarının hesabını vereceklerdir. Davutpaşa'da yaşanan patlama ilk patlama değildi. İş güvenliği tedbirlerinin alınmaması sonucu gerçekleşen sayısız iş cinayetinden sadece biridir. Tersane işçileri olarak bizler bu katliamlara hiçte yabancı değiliz. Biz bunu en iyi kendimizden biliriz. İş güvenliği tedbirleri için masraf yapmayan tersane patronları sayesinde 1983 yılından bu güne kadar 100'ü aşkın işçi kardeşimizi iş cinayetlerine kurban verdik. Dün Davutpaşa'da yaşanan iş cinayeti bu cinayetlerin en ağır bedelli olanıdır. Bu ağır bedeli ödemek zorunda bırakanlar, halen utanmazca hiçbir şey olmamış gibi davranıyor. Davutpaşa'da işçi kardeşimizin mezarını kazanları unutmak! Tersanelerden, Madenlere, Fabrikalardan, Atölyelere her yer patronların kar hirsından kaynaklı kan gölüne dönmüş durumda. Bu katliamlara karşı bundan sonra her yer eylem alanına dönmelidir. Katliamları protesto etmek ve katillerden hesap sormak için örgütlenmekten başka yolumuz yok!" denildi. Basın açıklaması esnasında ve sonrasında sık sık "Artık ölmek istemiyoruz." "Kurtuluş yok tek başına ya hep beraber ya hiç birimiz" sloganları atıldı. Açıklamaya yaklaşık 40 tersane işçisi katıldı.

TERSANE İŞÇİLERİ BİRLİĞİ

Mersin Sinema Topluluğu (Mersinema) kuruldu.

Bu yılın başlarında "Yitik Beşik" isimli film için bir araya gelen farklı sanat çevrelerinden gençler Kanada'da elde ettikleri başarının ardından bir sinema topluluğu kurmaya karar verdi.

Mersin'de sinemanın gelişmesini amaçlayan topluluk, bu alanla ilgilenenlerin de bir araya gelmelerini sağlıyor. Mersinema Topluluğu gazeteci Umut Koşan, tiyatrocu Güler Cengiz, Erhan Sönmez, İpek Yabanelli, görüntü yönetmeni Yasin Korkmaz, ressam Mehmet Bayırhan, müzisyen Arif Adalı ve fotoğrafçı Kadir Baziki'den oluşuyor. Mersinema Topluluğu, ikinci kısa filmleri olan Liste'de gerilim unsuru ön plana çıkardı. Kısa metrajlı filmin yönetmeni ise Yasin Korkmaz. Oyuncu seçimi, kurgu ve özgün müzik çalışmalarıyla birlikte bir ayda hazırlanan film, kendi alanında Mersin'de çekilmiş ilk film olma özelliğini taşıyor. Liste'de, İpek Yabanelli, Güler Cengiz, Erhan Sönmez, Sevgi Balseçer, Veysel Gökçe ve Özgür Söner ile birlikte 25 kişi rol almış.

Müziğini Arif Adalı'nın yaptığı filmin görüntülerini Kadir Baziki çekti. Ayrıca, Mersinema Topluluğu, Mersin'de çekilmiş kısa metraj filmlerden oluşan bir toplu gösterim yapacak. 19 Haziran tarihinde Akdeniz Belediyesi Konferans Salonu'nda yapılacak olan etkin-

likte, yönetmenler filmlerini anlatma olanağı da bulabilecek.

Kısa Metrajlı Filmler Mersin İçin Yarışacak

Sinema alanında yaptığı çalışmalarla tanınan Mersin Sinema Topluluğu MERSINEMA, yeni bir etkinliğe imza atıyor. MERSINEMA, konusu Mersin olan kısa metraj film yarışması düzenliyor. Sinemayla ilgilenenlerin gözünden Mersin'i ele alacak olan yarışma, yaşadığımız kentin daha iyi ifade edilmesiyle beraber anlaşılmasına da olanak sağlayacak. 10 dakikalık filmlerin yer alacağı yarışmanın jürisi önümüzdeki günlerde açıklanacak. İşleniş biçimi serbest olan çalışmalarla gerçekleştirecek olan yarışmaya, bu kenti anlatmak isteyen her amatör veya profesyonel katılabilir. Katılmak isteyenlerin, 6 ocak 2007 tarihine kadar çalışmalarını teslim etmeleri gerekiyor.

MERSINEMA tarafından yapılan açıklamada: "Yarışmalarda genel olarak katılımcıların teşvik edilmesi ve yeni fikirlerin ortaya çıkması amacı taşınır. Topluluk olarak düzenlediğimiz yarışma da bu amacı güdüyor. Düzenlediğimiz yarışmanın, Mersin'de sinema kültürünün oluşmasında ve sinema sanatı ile ilgilenenlerin nitelikli ürünler ortaya koymasında etkili olacağını düşünüyoruz" denildi. Katılımcılar, yarışmayla ilgili olarak mersinema@hotmail.com adresinden iletişime kurabilecekler.

Altınla araziye 'yurt' adına el kondu

Tüprağ madencilik altın aramak için İzmir medenrese bağlı efemçukuru köyüne el koydu. daha öncede köylülere arazileri için rüşvet vermeye çalışan Eldorado Gold'un taşaronu olan Tüprağ köylülerden olumsuz yanıt alınca gözlerini bakanlar kuruluna diktiği zaten söylenler arasındaydı. Rüşvet bu biri kabul etmezse diğeri eder. Köylü bilincinde olmayan bakanlar kurulu rüşveti reddetmesine rağmen hattı şikasıyla köye "yurt savunması için acil durumda" gerekçesiyle el koydu. köylüler kararın iptali için mahkemeye dava açmak için rüşvet parası biriktirmeye başladılar yetiştirdikleri siyah üzümün stıyanlı üzüme dönüşmemesi için mücadeleye devam edeceklerini söylediler.

Mersin Turgutreis Mahallesi yıkılıyor

Çoğunlukla Romanların ikamet ettiği mersin Turgutreis Mahallesi aylardır yıkım ve yıkım tehdidiyle karşı karşıya. Mahalle Ahalisi, üzerinde yaşadıkları evlerden yok pahasına tahliye ediliyor. Karşılığında kendilerine yaşamaya devam etmeleri için, yaşamla mukayese bile edilemeyecek cüzi paralar dağıtılıyor. Turgutreis Ahalisi'nden edindiğimiz bilgilere göre, yıllardır süren dava Turgutreis Ahalisi'nin aleyhine sonuçlanınca arsa sahipleri hemen yıkıma girişmiş. Şu anda mahalle dümdüz edilmiş durumda. Gidecek yeri olmayan Mahalle Ahalisi'nden orada kalanlar, baraka ve derme çatma kulübelerde yaşamaya gayret ediyor. Arsa Sahiplerinden çok hayırsız ve iş adamı Mahmut Arslan, vaktinde Mersin belediyesine AKP'den başkan adayı olmuş, kaybetmişti. Mahalleliye göre, Arslan kendisine mahalleden pek oy çıkmayınca intikam almaya karar vermiş. Bizce, Arslan şu anda belediye başkanı olsaydı da durum değişmeyecekti. Zira, Mahmut Arslan bir muktedir. İktidar sahibi. Turgutreis Mahallesi'nin Ahalisi hiçbir zaman onun dışının kovuşuna yetmez. Onun ve onun gibiler için, Romanların çocukları ve aileleriyle birlikte sürdürdükleri çenlikli yoksul yaşam değil paradır önemli olan. Ama, ne arsa sahipleri ne de diğer efendiler, mahalle halkı gibi tebessüm edemezler. Konuştuğumuz genç ve işsiz bir arkadaş, "burası öyle bir yer ki şurada düğün varsa diğer tarafta mutlaka bir düğün vardır" demişti. Zaten biliyorduk, onların nasıl insanlar olduklarını. Mahallede gezip ahaliley konuştuk. Kadir abi, bizi oradaki yaşam ile ilgili bilgilendirdi. Roman derneği 2. başkanı günaydın beyle sohbet ettik. Her şeye rağmen yaşıyor olmaları ve hala inatla kendilerini sürdürmeleri, içimizi burktu. Çünkü yaşam "her şeye rağmen" sürdürülebilir bir şey değil. İlgili haber, röportaj ve fotoğrafla bir sonraki sayımızda genişçe ele alınacak. Elbette mahalle hala oradaysa...

Rusya, Moskova, Anarko-Komünist Birlik

Anarko-Komünist Birlik (AKB)

Moskova'daki ve Moskova bölgesindeki (oblast) anarşistlerin oluşturdukları bir inisiyatifdir. Faal bir örgüt olarak şu amaç ve ilkelere sahiptir:

<http://aks.clan.su/index/0-2>

Websitesi bir forum, kitaplar, makaleler, bildiriler, müzik, video ve eylem fotoğraflarının da dahil olduğu bir resim galerisine sahip. Zaman izin verirse haber ve içerikte güncellemeler olacak.

AKB, 2007 Temmuz'unda Moskova bölgesindeki anarşistlerce oluşturuldu.

AKB'nin ana hedefi anarko-komünizm ilkelere kabul eden ve şu ana tutumlara itiraz etmeyen anarşistleri birleştirmektir:

1. İşçi haklarının korunması, sömürüye karşı olmak ve kapitalizme karşı mücadele.
2. Anti-parlamentarizm: Temsili "demokrasi"nin yöntemlerinin reddedilmesi.
3. Anti-totalitarizm: Bireyin üstündeki baskılara, her türlü dış zorlamaya ve her tür devlet iktidarına karşı olmak.
4. Devlet iktidarının mutlak birliğini olan her türlü hükümetin reddedilmesi.
5. Dini hoşgörü: Her dini tercih bireylere bırakılmalıdır. Bununla birlikte dini hiyerarşik yapıların kurulmasına karşı çıkılmalıdır, çünkü başkalarını belli bir dine katılmaya zorlar ve dine göre ayrımcılık yaparlar.
6. Özgür kültürden yanadır. Farklı kültürlere ve aynı zamanda alt-kültürlere açıktır, özgür yaratıcılığı, sanatkarlığı destekler ve sanatın ticarileştirilmesine karşıdır.
- 7.

Ekolojizm: Eko-sistemin yıkımına karşı mücadele eder ve ekolojik sorunların önemini kabul eder.

8. Enternasyonalizm: Her tür ulusal ve etnik ayrımcılığa karşıdır, ama etnik kimliklere ve insanların kültürlerini korumasına karşı değildir.
9. Alternatif küreselleşmecilik: Kar ve küresel egemenlik için var olan mevcut kapitalist küreselleşmeye karşıdır ve uluslararası dayanışma üstünde temellenen alternatif küreselleşmecilikten yanadır.
10. Amaç ve ideal olarak anarşist komünizm. Anarşist komünizm, "herkesten yeteneklerine göre, herkese ihtiyacına göre" ve yatay örgütlenme ilkelerine dayanan, herkese karar alma ve uygulamada eşit haklar veren özgürlükçü ve eşitlikçi bir toplumdur.

Açlık grevinin 40. gününde göçmen yürüyüşü

Belçika'nın başkenti Brüksel'de 150'yi aşkın göçmenin oturma izni için başlattığı grev 38. gününe girdi. Grevin 40'ıncı gününde Yabancılar Ofisi'ne doğru bir yürüyüş düzenlenecek. Eylemcilerden Güley Çakmak, 43. yaş gününü açlık grevinde geçirdi.

Süresiz açlık grevi eylemi kritik bir safhaya ulaştı. Kâğıtsızları Koruma Birliği (UDEP)'in öncülüğündeki eylem Sendikal Ortak Cephe, İltica ve Göç Forumu, İnsan Hakları Ligi ile çok sayıda parti, dernek ve komite de destek veriyor. Destek veren organizasyonlar hükümeti göçmenlerin taleplerine cevap vermesini istiyor.

150 bin göçmenin oturma izni olmadan kaçak bir şekilde yaşadığı Belçika'da 150 grevcinin eylemi bu nedenle sembolik bir öneme sahip. Açlık grevinin 40. gün, 9 Şubat Cumartesi saat 15.00'de Collone du Congrès'de bir yürüyüş start alacak ve Yabancılar Ofisi'ne doğru yürünecek.

Yunanistan da Anarşistler Altın Şafak Faşistleriyle Çatıştı

Bugün yine ateşler yandı: Propilya Meydanı'nda. Pencerenin önünden motosikletli polisler geçiyor gazlayarak. O kuşun sesini duyuyorum yine. Her sabah gendoğumunda öten kuş. Bugün günbatımında da ötüyor. Profigikalar'ın kuşları, bir mucize gibi şehrin ortasında. Bir vaha burası. Emniyet Müdürlüğü'nün burnunun dibinde uzanan onlarca işgalevinin iki yanına dizilmiş ağaçlardan sesini bize duyurmayı başarıyor. Birkaç adım aşağıda, Aleksandras Caddesi'nde

arasından çıkan 15 kişilik bir faşist grup 3 kişiyi bıçaklamışlar. Bizimkilerden biri de bir faşistin kafaya baltayı geçirmiş. Atılan taşlarla yaralananlar da olmuş. Biz vardığımızda ortalık yemaşmış, faşistler gitmişti. Propilya önünde, yolda yakılmış ateşlerin gerisinde birkaç maskeli çocuk hala çeviklere taş atıyordu. 200 kişi Rektörlüğün avlusunda toplanmıştı. Akşam da birşeyler olur sanırım. Diyerek bıraktım ve Propilya Meydanı'nda saatlerdir işgal altında olan Atina

ma tehlikesi, kafalara çarpan gaz bombası mermileri (İstanbul'daki yoldaşların da tanyacağı: Nat bu yüzden hastaneye kaldırıldı), ağaç coplar ve 100 civarında gözaltı. İçlerinde Türkiye'li mültecilerin de olduğu gözaltındakiler, akşam saatlerinde serbest bırakılırken, 19 yaşında bir kızın pazartesiye kadar içeride tutulmasına karar verilmiş. Saldırdan sonra Eksarhia'ya ulaşan bir grup, Meydan'daki çöp konteynirlerini ateşe verirken, bölge gaz bombası yağmuruna tutuldu.

otomobillerin boğurtusu kulakları sağır ederken. Bu sabah (cumartesi) Kolokotronis Meydanı'nda faşistlerin (Altın Şafak dergisi çevresi) Kardak Krizi'nin yıldönümü mitingi vardı. Son zamanlarda göçmenlere ve solculara da saldırılar düzenledikleri için, onlara engel olma kararı alındı. Bizimkiler (anarşistleri kastediyorum) sabah küçük bir grup olarak toplanmışlar. Villa Amalias'dan bir arkadaş anlatıyordu çatışmayı. "Göğüs göğseydik" diyor. "Bıçaklar, taşınması yasak spreyler, sopalar ve coplarla. Televizyonlar da polislin faşistlerle birlikte anarşistlere saldırıya geçtiğini göstermişler. Bu sırada polislin

Üniversitesi Rektörlük binasından Eksarhia'ya doğru yapılacak yürüyüş için oraya gittik. Kalabalık hiç de fena değildi. Rakam kestirme konusunda iyi değilimdir fakat heralde 500 kişi kadardık. Fotoğraflar için link

Tansiyon yüksekti ve çevik kuvvet de yürüyüşün başından itibaren saldırıya hazır durumdaydı. Nitekim, Stadiu Caddesi'nde pek fazla ilerlememişken, daha önceden saldırı için kestirdikleri noktada arkamızdan gaz bombaları atmaya başladılar. Sol koldan da gazbombalarıyla saldırı sürdürülünce, tanidik sahneler yaşandı: yeniden, boğul-

Atina merkezinin bir bölümü gaz bombası bulutları altında ve sokaklarda motosikletli polislerden, çevik kuvvetten ve ekip otolarından başka birşey göremiyorsunuz. Televizyonların canlı yayınlarıyla çatışmaları izleyen halk, bu güzel cumartesi akşamını evinde geçirmeye karar vermiş gibi görünüyor.

Tek kelimeyle Atina terörize ediliyor. Karamanlis hükümetiyle birlikte faşist saldırıların, göçmen mahallelerine baskınların ve meydanlarda bıçaklamaların tırmanışa geçtiği yetmiyormuş gibi, faşist saldırıları protesto yürüyüşüne de tahammül edilemiyor.

Fransız Guyanası'nda Ekolojik Zafer

Alternative Libertaire Açıklaması

Cambior/IAMGOLD adlı Kanadalı çukuluslu şirket Roura'da altın fabrikası kurma faaliyetlerine devam edemeyecek. Bu, siyah kayman timsahı gibi pek çok hayvan ve bitki türünün evi sayılan Kaw bataklıklarının sınırında büyük bir endüstriyel proje olacaktı.

Üretim hedefleri, siyanür kullanan ana fabrikada ve diğer ek madenlerde 7 yılda 37 ton altın üretmek olarak belirlenmiştir. Bu projeye karşı mücadele 2005 yılında ATTAC-Guyana ve Alternative Libertaire tarafından başlatılmıştı.

İlk koalisyon, Walwari partisi, Yeşiller ve Kaw bölgesinde oturanların oluşturduğu bir dernekle kuruldu. 2006 ilkbaharında Guyana'nın ana sol muhalefet partisi olan Guyana Sosyalist Partisi ve çevre dernekleri dahil 33 örgüt ve derneği kapsayacak şekilde genişledi. "Kaw Dağı'nda Cambior Projesine Hayır" başlıklı bir metne Guyana'dan ve ötesinden 17 bin imza toplandı.

2006 sonbaharında Roura belediyesinde yapılan şenlik benzeri gösteriye 600 kişi katıldı. Alternative Libertaire de oradaydı.

Guyana'daki bu kitle hareketi sonucunda Fransa hükümeti bir uzman ekibi göndererek iki inceleme düzenledi. Proje hakkındaki fikirler bir miktar değişmişti. 2007 Ağustosunda Fransa hükümeti IAMGOLD maden projesini hükümetin ve diğer organizasyonların temsilcilerinden oluşan bir partilerarası konsey olan "Grenelle de l'environnement"e taşıdı

karar verdi. Guyana'da üçüncü bir inceleme için uzmanlar gönderildi. Hazırladıkları rapor sonucunda Sarkozy 30 Ocak 2008'de projeyi iptal etti. Camp Caiman'da endüstriyel maden kurulmayacak.

Bu, Alternative Libertaire Guyana ve mücadeleye katılan tüm örgüt ve derneklerin bir zaferidir. Ne pahasına olursa olsun büyüme için sert bir kavgaya veren Fransız işveren sendikası MEDEF ve Guyana saği içine bir yenilgidir.

Alternative Libertaire
2 Şubat 2008

Devrim ve Birleşik Bir Bilgi Disiplini

"Bana göre bir devrim toplumsal bir dönüşüm olarak kavranılması gereken bir şeydir. Burada ille de bugünkü toplumları siyasal bilimler açısından tanımlanması mümkün kılan ulus-devlet kavramına oturan bir ölçek üzerinden konuşmak zorunda değiliz. Devrim, bu ölçeği aşan veya bu ölçeğin altında daha küçük bir ölçeğe işaret eden bir şey de olabilir. Ama devrim eninde sonunda belirli bir toplumda kurumsallaşmış ilişkilerin geriye döndürülmesi şeklinde dönüşmeye başlaması ve bunun böylece devam etmesi sürecidir. Fakat dönüşüm deyinse bir süreç yani bir zamana gönderme yapıyoruz. Zaman deyinse de zamanı nasıl algıladığımızı bakmamız lazım. Eğer toplumu bir bütün, toplumsal değişimi tarihin varsayılan bir başlangıç noktasından bugüne ve bugünden geleceğe doğru gitmekte olan bir tarihsel evrim olarak kavırıyorsak, o zaman devrim dediğimiz şey burada büyük bir kırılma ve tarihin başka bir insanlık durumuna, başka bir ontolojik durumuna ya da insanın başka bir antropolojik durumuna geçiş olarak anlaşılıyor. Ama burada bence tehlikeli olan bir şey var. Çünkü buradan, tarihi sonlandırmaya gibi bir fikir kaçınılmaz olarak doğuyor. "Yani bir devrim gelecek, toplumda şu ya da bu problemler ortadan kalkacak ve başka bir insanlık evresine geçeceğiz." Fakat zaten bu haliyle oldukça teleolojik (ereksel) bir yaklaşım ve bence sosyalizmin ve devletin geleneklerin de kaçınmadığı teleolojik düşünce geleneğiyle ilişkili. Çünkü en nihayetinde bunun komünal bir cennet vad etmekten çok da farkı yok."

Kırsad KIZILTUĞ

Devrimden konuşan birinin, aşılması gereken büyük bir sistematik engeli mi, yoksa büyük bir toplumsal hoşnutsuzluğu mu gerekeceği olarak aldığını açıkça vermesi gerekir; toplumsal hoşnutsuzluklar gerektiğinde aynı iktidar mekanizmaları tarafından açık ya da gizli desteklenen altüst oluşlar yoluyla kısmen veya tamamen, gerçek anlamda ya da yanılsamalı olarak giderilebilirler. Bu türden "devrim"ler baştan da öngörülebileceği gibi, ayrıcalıksızların soyut iktidarı yerine, onun soyut paralelinde hoşnutsuzluğun daha çok dehşet veren bir iktidarına yol açacaklardır. Öte yandan, sistem aşılması gereken şey olarak ele alınırsa, devrim söyleminin "insanlık" kavramının etimolojik anlamında kastedilen karmaşık ve basit oluşumun tümünü göz önünde bulundurması gerekir. Dünya her zaman etkileşen bir bütündür, bugün her zamankinden daha yoğun ve doğrudan ilişkilerin etkin bir toplumdur. Etkin; demek ki hiç kimse kendisinden en uzak noktadaki hayatların gerçekleşme tarzlarından tamamen bağımsız davranamaz. Hem doğanın davranışının kaotik niteliğinden dolayı, ve hem de güncel dünyanın güçlerinin aynı anda her yerde etkin eyleme girişebileceği açısından.

İlk bakış açısından demek ki bu bir türün sorunudur, ve peki, tamamen biyolojik bir türün. Burada herkese çok tuhaf gelecek bir kıstas var: Sosyal bir hayvan oluşun öyküsü, en titiz kuramcılarda bile sosyalliğin/toplumsallığın lehinde ve hayvanlığın aleyhinde, doğanın mülkleştirilmesine bağlı bir ahlaki kibirin etkisiyle geliştirildi. Tabii ki bu öykü aynı zamanda bir mit oldu, kuşaklar ölçüsünde insan türünün belleğine yerleşen ve psikoanalitik düzeyde onlar tarafından işgelleştirilen bir mit. "İnsanlık tarihi" olarak adlandırılan canlılık sürecinin onun sosyalleşmesiyle bağlantılması, daha doğrusu zaman algısının geçişinin herhangi bir noktasında farazi olarak bıçak gibi kesilmesi, onu türün saplantılarına ait bir mit haline getirdi. Tarih, insan oluşun kendisiyle birlikte bir mit haline geldi. Saplantı, onun zayıflık ve bilmezliğinden kaynaklanıyordu; oysa tür, yaşamını sürdürebilmek adına bunu gücüne ve bilimine dayandırdı. Tür açısından sonuç, dehşet verici ölçeklerde bir karşı-doğa olarak oluşmaktadır. Eğer bir devrimden söz edilecekse, o halde insanın kendi içinde ve kendi dışındaki doğa ile ilişkilerinde ve ilişkiler tarzlarında bir devrimden söz edilmeksizin, devrimin gerçek bir anlam kazanması olanaksızdır. Türün durumu o denli hastalıklı bir hal almıştır ki, bu ilişki biçimlerinin değiştirilmesi

söz konusu olduğunda, onları gerçek anlamda somut ilişkiler olarak değiştirmek yalnızca istisna olarak türün bireylerinin aklına gelebilir. Her halükarda, ilişkiler kendi karşı-doğalarını yaratmıştır.

Öte yandan toplumun analizi, onun bir sınıflar veya kastlar sistemi olarak analizi yerine, onun bir "ortam" olarak analizine dayanmak zorundadır. Elbette sınıf, kast, vb. ekonomik değerlendirmenin kategorik bölümlenmeye uğrattığı gruplar ve topluluklar vardır; ancak bunlar, toplumsal ortamın hiç durmaksızın işleyen hareketlerinden ötürü, genel olarak daha çok kuramsal bölümlenmeler olarak kalmak zorundadır. Pratik değerleri, bu gruplar için davranış biçimlerinin öngörülmesini sağlamaktan uzaktır. Geçen yüzyılın devrim olarak tanımlanan olay zincirleri gerçekleştiği zamanlar da, sınıf ve benzeri ayrımların değerleri bu nitelikteydi; onların kontrol altına alınmazlığı, dogmalarla boşuna giderilmeye çalışıldı ve hemen bütün devrimler kendi söylemsel amaçlarının karşısı sonuçlara uğramaktan kurtulamadı.

Öyleyse ortam analizi nedir? Bir ortam, hangi boyutlarda olursa olsun, model bir evren gibi davranır. Olası bütün niteliklerdeki etkenler, orada potansiyel olarak vardır ve herhangi bir gerçekleştirmeye her biri kendi tutumuna göre katılmak zorundadır; -engelleyici, uzlaşıcı, devindirici, katalize edici veya katılımcı vb. Kaotik özellikler burada düzen özelliklerinin üstündedir, ama görünür olan genel anlamda düzen özellikleridir. Bu biraz da onu çözümleyen bizler gibi tür bireylerinin algılarının belli bir düzeyle sınırlanmış olmasından kaynaklanır. Yine de, kaotik bir ortamın kendi doğasından sonraki en etkin eleman, onu gerçekçi ve doğru tarzda gözlemleyen öznedir. Sosyalist akımın "dialektik ve tarihsel materyalizm"i tanımlayan önermeler topluluğu, evrensel insanın içinde bulunduğu ve tabii onun içinde olduğu olan ortamın çözümlemeye girişimiydi, -her ne kadar söylemsel ve uygulamaya ilişkin gerçekleştirmelerde; dialektik, tarihsel bir şizofreniyi, tarihsel materyalizm ise bir dönem mitleştirilen "isevi" bir patriyarkiyi ifade etmiş olsa da. Elbette bu insan zihniyetinin yeterlilik (varlık-yaşam) ve yetersizliğinin (yokluk-ölüm) kökenlerine ilişkin bir şizofreniydi, -ama işte, şizofreni. İmdi; 20. yüzyıl sadece "sosyalist" akımların değil, ama temel "kapitalist" akımların da doğayı bilme anlamında aşılma sınırlarına gelip dayandığı ve bu noktada yeni bir felsefeye veya bilgi disiplini-ne ihtiyaç duyduğu bir yüzyıl oldu; ve sınırların yaratıldığı bunalmı henüz aşılmış değil; ve bilgi disiplini türe ilişkin bir ideolojik kalıplar bizzati olarak kaldığı süreç aşılmamıştır. Fizik bilimi makro düzeyde evrenin sınırlarıyla ve olası başka evrenlerin ulaşılabilirliğiyle, mikro düzeyde ise görmek için ille de ışıyı kullanmak zorunluluğunun yarattığı atom altı sınırlarla karşılaştı. Her iki sınır da mevcut türsel düzeylerde aşılma görünmektedir. Ve dikkat edilirse burada anlaşılınan önemli şey, karşılaştığımız bu sınırların, bilmek amacıyla olduğumuz ortamın sınırları değil, ama bizim anlama yeteneğimizin sınırları olduğudur. Kısa-ka türsel olarak, ortamı bilme konusunda ulaştığımız en önemli sonuç "bilgi eksikliği" oldu. Sosyalist akım da, daha baştan patriyarkal bir bilime (bilimsel sosyalizm) dayanmakla sonradan giderek daha derin hapsoleacağı kendi kuyusunu kazmıştı; onun marksist olduğunu iddia eden toplumbilimi Pavlov'un deyim yerindeyse "açlıkla terbiye" yöntemine dayandı. Sistem yemek yerine zil sesi verir ve toplum salya salgılar. Toplumsal ortam, tamamen ekonomik bir ortama indirgenmekle, bilimsel ideolojinin çıkmazlarının tersten kanıtlandığı bir laboratuvara döndü. Stalin Sovyetleri ya da diğer birçok radikal sosyalist örgüt ve kurumun sonuçta insansızlığa varan ortamları, bunun en çarpıcı örnekleri oldu.

Elbette, toplumsal sorunlarımızı aşmak için dünya dışı varlıkların bilgisine ihtiyaç duymayız; ama onları aşmak için, onları anlamaya mecburuz. Türün dünyasal tablosunda görülen, bu anlama faaliyetinin yetersiz kaldığı, ve bu yetersizliğin de neredeyse genetik hale gelmiş bir zihinsel yetersizlikten kaynaklandığıdır. Ve tabii ki, aynı zamanda bedensel bir yetersizlik. Toplumsal alanda bu anlayış yoksunluğu bazen o kadar ölçüsüzdür ki, ihmal ettiğimiz şeyin ne olduğu bile algılarımıza meçhul kalmaktadır. Demek ki yetersizlik, türseldir ya da türsel olmaya yüz tutmuştur. Şu anlama gelmesi tercih edilmeli: Bu zihinsel yetersizliğin giderilmesi, -buradaki çerçevede devrim-, bütün insan türünü etkileyecektir. Ve öte yandan, böyle bir devrimin öznesi günebirlik insandır; yetersizlik sıradan ve doğayla bağları daha dolaysız olan insanda açık, büyük bilgi birikiminin (enformasyon çağı?) iktidar odaklarında örtülüdür. Gerçi aynı tarihsel süreçlerin etkileşen öğelerinin birikimi olarak, türsel anlamda her iki uç da bilinmesi, anlaşılması; gerekene eşit uzaklıkta varsayılmalı; fakat ideolojik bilgi birikiminin doğa karşısındaki insanda yarattığı hastalıklı kibir es geçilemez.

İlk bakış açısından demek ki bu bir türün sorunudur; ve peki, tamamen biyolojik bir türün. Burada herkese çok tuhaf gelecek bir kıstas var: Sosyal bir hayvan oluşun öyküsü, en titiz kuramcılarda bile sosyalliğin/toplumsallığın lehinde ve hayvanlığın aleyhinde, doğanın mülkleştirilmesine bağlı bir ahlaki kibirin etkisinde geliştirildi

İnsanın etkin bir varlık olarak yer aldığı doğasının kendi yararına gerçekleştirilmesinin dışında devrimin hangi anlamı olabilir? Bu formülasyon üstü pek de örtülü olmamak kaydıyla 20. yüzyılın birçok devrimleri tarafından "iktidardan devri" biçiminde sunulmuştur. Sorunun sadece daha dehşet verici bir yüzle kılık değiştirdiğini görenler, genel olarak bunda geç kaldı ve kendi "devrimci" eylemlerinin başarısının kurbanı oldular. Şimdi bu olaylar ve söylemler dizisi güncel düzeylerde anlaşılması olduğundan fazlaca ayrıntılandırmanın gereği yok.

Sorunun kökenleri, dünyanın genel algılanmasındaki temel hatalara kadar indirgenebilir. İnsanın kendini bilme biçimindeki ve onun dünyayı bilme biçimindeki hatalar. Ve elbette, onun doğru anlama potansiyellerine ne olduğu. Yağama anlayışı; doğayı, ötekilerine ve geleceğe karşı tutum; zaman, mekan, ölüm, ilişki ve benzeri temel olaylar karşısındaki anlayış. Bu anlayışın insanın gelişim tarihindeki seyri, insanın kendini mülkleştirilmesi, doğayı mülkleştirme girişimi, ve tabii sonuç olarak hayatın yıkıma uğratılması. Ruhsal yapının gerçek öznesi ve en genel anlamda yaşamın köken- sel oluşumu olarak bedeninin reddi, mülkiyetçi sistem yarınası onun tabulaştırılması, giderek kolektiflenmesi ve evrene/doğaya açık bir yapı olmaktan çıkarılması. Bilinmeyenim, belki de sadece insan türüne özgü bir kibirle "boşluk" ya da "hiçlik" biçiminde değerlendirilmesi.

Son sorunsalın niteliğine, sorunun kökenlerinin ilginçliği açısından biraz daha değinmeli: Devrim kurucuları her zaman varlığın ne olup olmadığının izahıyla işe başlama gereği duymuşlardır. Bugüne kadar onlar, istisnasız, -klasik anlamda insanın algısı çerçevesindeki maddi- varlığı bir aksiyonda, yani kendisinde kökenleştirmeyi en sağlam postula olarak koymışlardır. Oysa bugün anlaşılıyor ki, insanın varlık olarak nitelediği "maddi" oluşun kökeni, onun "yokluk", "boşluk" ya da "hiçlik" olarak

"Durma, gelecek hakkında düşün"

nitelediği şeydedir. Olan herşey "olmayan"dan türemiştir ve olmayanın içindedir, onun bir içi- riğidir. Olmayan, bizim kurgulanmış zihniye- timizin ve algılarımızın ulaşmadığı alandır, en yoğun maddi varlıklarıyla bile içerik yo- ğunluğu Olmayanın lehine gerçekleşmektedir. Buradaki temel hata, insan ruhunun, yani bir bütün olarak kavrayış ve düşünsel varlığının bütün yönelimlerini sakatlamıştır. Bir mülk olarak beden ve onun dışında kalan mülkle- rin yitirilmesine dayandırılan ölüm korkusu- ndan başlayarak, onun büyük mutsuzluğunun başlangıçlarında algının bu ilkel sakatlanması bulunmamaktadır. Evrensel şizofreniden, hayatın yaşlı ve ölmekte olan bir soyun kıskançlığıyla öldürülmeye çalışılmasına kadar bir dizi to- plumsal hastalığın kökenleri de buraya kadar izlenebilir. Oysa bu noktada bir çıkış var- dır: Çağdaş insan türünün bugünkü düzeyde oluş- muş zihniyeti, soruna bu biçimiyle yaklaşmayı kesinlikle reddedecektir. Çünkü bu, onun sis- tematik çıkarlarına aykırıdır. Ona göre bu tür- den bir önermenin analizinin onun "hayatına" katacağı hiç bir şey yoktur ve gerçekten de, bu sistem içinde kaldığı süreç, böyle bir çabanın ona bir faydası yoktur.

Burada yeni bir bilgi disiplininin gerekliliği ortaya çıkmaktadır. (Ve tabii bunun aynı za- manda yeni bir yaşam disiplini olduğunu hatırlatmak gerek.) Bu, birleşik bir bilgi disiplini- dir; yani ideolojik bilimin parçalayıcı, koparıcı ve doğa fethine dayanan olumsuz özelliklerini reddederek, ve özellikle sözüm ona en bilge olacağı durumda insanı bir araç haline getiren kuşullayıcı özelliğini reddederek; doğa içinde bir doğa olarak davranan ve amaçlarını doğa- nın amaçlarıyla bir tutan bir bilgi disiplininin oluşması gereklidir.

Ve elbette devrim, bugün ve burada olmayan bir şey değilse, onun gerçekleştirmesini düşün- mek boşunadır. Kelimenin tam anlamıyla o bir süredir, her yerde aynı anda olmakta olan. B- yyük orduların, dev ekonomiler güçlerin gölge- sinde sağlıklı düşünceleri imkansız olan to- plumsal yığınların büyük umutsuzluğu içinde oluşmakta olan...

Sami Görendag

KÜLTÜR ÜZERİNE

İnsanın emeğinin ya da doğanın sömürülerek kullanılması arasında hiçbir fark gözetmeyen, dayatmacı, "ötekileştirme" den beslenen, tek tip bir toplumun aksine, yaratıcılığı, uyuma, hoşgörü ve saygıya, karşılıklı dayanışmaya ve eşitliğe, çeşitliliğe dayanan bir özgür toplum kuramı da mümkündür.

Kültür, toplumsal gruplar içerisinde yaşayan insanların düşünsel ve davranışsal yansımalarıdır. Bir toplumun kendisi ve toplumsal faaliyetler süreci, bir insan ve toplum kuramıdır. Öğenildiği gibi aynı zamanda yaratılır ve paylaşılır. Kültür, bir grup insanla bir diğer grubu ayırmaya yarayan öğelere sahipken, paylaşma ve dayanışma temelinde toplumsal yaşamı da kurar. Siyasi iktidara sahip olmayan toplumlar "eşitlikçi mübadele kuralı" ve "armağan ekonomisi" çerçevesinde, kendi kendilerinin efendisi oldukları bir toplum yaratırken, siyasi iktidara sahip olanlar ise ulus-devlet gibi bir canavar yaratabilirler.

Benzer kültürel öğeleri paylaşan insanlar toplumları oluştururken, insanların evriminin, kültürlerin gelişmesinde etkili olduğu söylenegelir. İnsanın fiziksel yapısı, dik yürüyor olması, beyninin diğer canlılardan daha büyük ve karmaşık olması, ellerinin ve sesinin sınırsız özellikleri, insanın bir kültüre sahip olmasındaki göze çarpan temel biyolojik özellikleridir.

Kültür "semboliktir". İletişimi ve anlamayı amaçlar. Semboller üzerinden dolaylı çağrışımlar yaratılırken, bu semboller her kültürde farklı anlamlar kazanır. Dil, sembolik anlamda, kültürün yarattığı en önemli öğe olarak kabul edilir. İnsanların, dil üzerinden çocukluktan itibaren iletişim kurmaya başlaması, her dilin öğrenilmesini sağlayacak hafıza ve öğrenme yeteneğinin beyinlerinde bulunması, ses yolu üzerinden farklı tonlar ve sesler üretilebilmesi, insanlığın milyonlarca kelime yaratabilmesine de vesile olmuştur. İnsanların iletişim biçimlerini yazıya dökmeleriyle yasaların kitlelere yayılması sağlanmıştır. Başka bir deyişle, yasalar ve toplumların belirlenmiş hakları için yazı icat edilmiştir. Yasa koyma yetkisi ve gücü yazıyla perçinlenmiş, zorunlu eğitim ile bu yasalar insanların zihinlerine ve hafızalarına kazınmak istenmiştir. Elbette ki, tüm yasalar baskıcı, eşitsizliği ve sömürüyü meşru kılar biçimde gerçekleşmemiştir. Tek tanrılı dinler de dahil, evreni ve insanı anlamaya yönelik birçok inanç, özünde hoşgörü, adalet ve eşitlik kavramlarını barındırmıştır. Örneğin, ilkel atfedilen toplumların zamanından beri, yazılı olmayan, töresel kanunlar, insanların barış içerisinde yaşamalarına olanak hazırlamış, birçok ilkel kabilenin kültürü de bu yönde biçimlenmiştir. Mandan ve Guayaki yerlilerinde, insan vücuduna yazılan, işlenen sembolik yasalar ve günümüzde işkence olarak tabir ettiğimiz bu ritüellerin hafızalarda yer etmesi, her insanın aynı düzeyde eşit olduğunu pekiştirir. Pierre Clastres'in de dediği gibi, "Onların yazısı vücuda resmedilir." Hükümdardan, yasadan, monoteist inançtan habersiz olan toplumların tek yasa ilkel yasadır. Acı ile hafızalarına ve vücutlarına kazınan, ölene dek taşıyacakları tek yasa, her bireyin toplum içerisindeki konumunun ve öneminin aynı olduğudur.

Kültür "öğrenilir". İnsanlar, doğdukları dünyaya, topluma, aileye ait kültürel öğeleri ve değerleri görüp, öğrenerek uygulamaya geçirirler. Üretim süreçlerinin nasıl gerçekleştiğini öğrenir, becerilerini geliştirirler. Kurallara nasıl uymaları gerektiğini, ahlaki yasalar çerçevesinde nasıl davranılması gerektiğini öğrenirler. Çocukluktan itibaren ailenin yetişkinleri kendilerinin, okul ve iletişim araçları ise toplumun egemen kültürünü öğretmek için birbiriyle yarışmaktadır. Kültürleme (enculturation) dediğimiz süreci hızlandıran bu etkenler, insanların doğumundan itibaren kültürel iletimi sağlamaya yükümlenmişlerdir (yükümlüdürler) ve kültürün öğrenilme aşamasını da şekillendirmektedirler. Kültürleme aynı zamanda kültürel özümsemenin (assimilation) de kaynağı olarak görülmektedir. Bir kültürel düzenin, bir başka kültürel düzeni, zaman içerisinde kendine benzetmesi, dönüştürmesi, hegemonya uygulayarak kontrolü altına alması anlamına gelen bu kavram, bireyin, içinde bulunduğu toplumsal grubun taleplerini ve beklentilerini karşılayacak biçimde şekle sokulması ve dönüştürülmesi anlamına gelen kültürlenme kavramının bir sonucu olarak karşımıza çıkar.

Kültür "paylaşılır". Farklı toplumlar, "kültürleşme" kavramı çerçevesinde kültürlerini yayarlar ve paylaşırlar. Binlerce yıldır süre gelen bu süreç, kültürel yayılım (diffusion) ile açıklanmaktadır. Toplumlar bilinçli ya da bilinçsiz fakat gönüllü ve seçici bir biçimde farklı maddi ve sosyo-kültürel öğeleri kendi toplumları içerisine taşımıştır. Günümüzde "küreselleşme" kavramı adı altında insanlara sunulan kavram ise egemen kültürün yayılmasıdır ve tek yönlüdür. Sermaye ve maddiyatın yarattığı kapitalist kültürün önlenemez şekilde yayılması, toplumların kendi kültürlerini koruyup, sürdürmelerini de engellemektedir. İlk toplumlarda, dillerin, teknolojilerin ya da inançların plansız yayıldığı bir dönem aksine, günümüzdeki yayılma tek yönlü, planlı ve her zaman daha fazlasına ihtiyaç duyan bir bağımlılık yaratan, para odaklı bir kültürel özümsemedir. Tek bir kültürün dünyaya hakim olması esasına dayanan bu süreç, ne yazık ki kültür kuramlarını alt üst etmiş, bu kültüre uyum sağlayamayan olamayan veya olmak istemeyen toplumları da önlenemez yıkımlara sürüklemiştir.

Aynı toplumsal grup içerisinde yaşayan insanlar da aynı kültürü paylaşır, aynı dili konuşur, benzer şekillerde giyinirler, aynı yemekleri yerler. Bilimsel buluşlarla, sanatın nesnelleştirilmesiyle veya aynı bayramların, tatillerin kutlanmasıyla da kültür, kolektif bir yaratım ve korunum süreci içerisindedir. Kısacası, aynı topluma ve kültüre paylaşan bireylerin, toplumsal tutumunu ve bütünlüğü sağlar düzeyde birtakım ortak düşünceler ürettikleri söylenir. Bu tarz inanç ve bakış açılarının, yakın tarihte ulus-devletler tarafından politik birer araca dönüştürüldüğü ise aşikardır. Ortak din, etnik köken, tarih, ulusal sınırlar, bayrak, marş, modern ve uygar toplumun yarattığı en belirgin ortak değerler olarak göze çarpar. Bu noktada etnik merkezcilik (ethnocentrism) kavramı, yani bir kültürün öteki kültürlerden üstün olduğu inancına değinmek, bizi daha sağlıklı düşünmeye itecektir. Tarihte kültürlerin ve toplumların planlı bir şekilde yok edilmesine ve soykırımlara neden olan, aynı zamanda milliyetçilik, ırkçılık ve farklılık düşmanlığına evrilen bu kavram, belirli bir kültür ve toplumun bütünlüğünü de garanti altına almayı amaç edinmiştir. Bu tarz düşüncelerin topluma aşılınmasıyla, insanların paylaştıkları ortak inanç ve değerler aynı zamanda tasdik edilir. Böylece mevcut kültürün hayatı algılayış biçimine göre, öteki kültürlerin paylaşımları ve kültürel geçmişleri çelişkili, aykırı ve tutarsız bir biçim teşkil ederek, bu uğurda halkın kenetlenmesi sağlanır. Ulus-devletin, dolayısıyla da halkın bütünlüğü, farklılıkların ve zıtlıkların karşısında duran bir

dayanışma temelinde dayanır. Özünde anlamsız, aydırılmış kavramlar ışığında da ulus-devlet sınırlarının ve halkının bütünlüğünü sağlamış olur.

Bilimsel çalışmalar içerisinde kültürel sınıflandırma çalışmalarına rastlamak mümkündür. Antropoloji biliminin çıkışı noktasında egemen kültürün bir aracına dönüştüğünü düşünürsek, günümüze kadar birçok hastalıklı düşüncüyü de beraberinde getirdiğini görebiliriz. Örneğin Antropolog Ruth Benedict, 1934 yılında kaleme aldığı "Kültür Örüntüleri" adlı kitabında psikolojik ve psikiyatrik verilere dayanarak ilkel kültürleri kategorilere ayırmıştır. Sioux kültürünü Dionizik, Zuni (Pueblo) kültürünü Apolloncu, Kwaiukul kültürünü megalomanyak ve Dobu kültürünü ise paranoyak sınıflandırmalarına sokmuştur. 20.yüzyılın ilk yarısında, ırkçılıkla mücadele eden ünlü antropolog Franz Boas ile anılan "kültürel görecelik" kavramı ise, her kültüre aynı saygı ve hoşgörüyle yaklaşılmasını prensip edinir. Bu teoride farklı kültürler içerisinde doğan ve yaşayan insanların, paylaşımlar da diğer kültürlerin sistemlerine ve pratiklerine saygı duymayı öğrenebileceği esas alınmıştır. Boas, birçok eleştirel yorumu yapılan, yanlış anlaşılan ve farklı yönlerle çekilmeye çalışılan bu kavramla, insanların davranışlarının, törelerinin, kültürlerinin, hayatı ve evreni algılamaya biçimlerinin kendi kategorileri çerçevesinde ele alınması noktasında sömürgeci geleneğin karşısında durmuştur.

Kültür "uyarlanabilir". Kültür, insanların her doğal ortamda canlı kalabilmesini sağlamıştır. Yemek üretimi başta olmak üzere, teknoloji ve tıpın gelişmesi sayesinde insan hayatta kalmayı ve nüfusunu arttırmayı başarmıştır. Tabi bu kültürün "başarısının" yıkıcı etkileri önlenemez sonuçlara yol açar. Özellikle kapitalist kültürün günümüzde tüketimi en yice değer haline getirmesinin, insanların yaşamlarını tüketim ürünlerine tabii kılmasının bir sonucu olarak, doğal kaynakların çok yüksek miktarlarda kullanılması problemi ortaya çıkmıştır. Hep daha fazlasını kazanma, ilerleme, hırs ve güç kavramları çerçevesinde yayılan bu kültürün maddi ve toplumsal yönü, insanların hayatına müdahalede bulunduğu gibi doğal hayatı da etkisi altına alır. Doğanın kendiliğinden tekrar üretmediği petrol, su, çeşitli gazlar ve minerallerin aşırı tüketimi, yok edilemeyen atıkların yıkıcı etkileri, doğanın dengesini altüst eder. Toplumsal düzeyde olduğu kadar, ekolojik düzeyde de eşitsizliğin giderek belirgin bir hal almasına yol açan bu kültür, ekosistemleri, insan coğrafyası algısına indirgemektedir. İnsanın emeğinin ya da doğanın sömürülerek kullanılması arasında hiçbir fark gözetmeyen, dayatmacı, "ötekileştirme" den beslenen, tek tip bir toplumun aksine, yaratıcılığı, uyuma, hoşgörü ve saygıya, karşılıklı dayanışmaya ve eşitliğe, çeşitliliğe dayanan bir özgür toplum kuramı da mümkündür. Başta da dediğimiz gibi, insan böyle bir kültürü de paylaşabilir ve öğrenebilir. Hatta egemen kültür haline de getirebilir. Kapitalist kültür veya ulus-devletin yarattığı bir kültür, ırkçı veya milliyetçi bir kültür ya da sosyalist veya komünist bir kültür mümkünse, anarşist bir kültür de mümkündür. Tarihte birçok örnekleri de mevcuttur. Çünkü insan, eşitliği, otorite ve tahakküm kavramlarının yer almadığı, paylaşma ve barışa dayalı bir kültürü de öğrenebilir, yaratabilir ve paylaşabilir. Yarattığı ve paylaştığı da...

Kemal

* "Bozukluğunuz sizde kalsın. Ben değişim istiyorum" (Banksy, Londra)

Zeus ile Prometheus

bir masal

Zeus, babası Kronos'u tavlada üç oyun bir masla devirip iktidara geçtikten sonra Olimpos'ta ve yeryüzünde kendi düzenini kurmuş ve her düzen sahibi gibi, bir zaman sonra bir "düzen" hâline gelmiş. Yıldırım ve gök gürültüsü gibi silahlarına güvenip insanlığa zulmetmeye başlayan Zeus'un ahlâksızlığı da boyunu açmış. Elin namuslu kadınlarını kocalarının kılıgına girip kırletiyor, bu ilişkilerden yan olumlu çocuklar dünyaya geliyor ve bu çocuklar, yarınları öldükten sonra, ortalarında yarım adam olarak dolaşmaya başlıyorlar. Olimposlulardan olan Zeus, başka ırkları sevmediği bilinen bir faşistten, Titanlara da ayrıca gıcık oluyormuş. Titanlar akıl gücüne ve ıleriye görebilme yeteneğine sahiplermiş çünkü. Zeus'ta onların bu akıl güçlerini kısıp, geleceği görebilme vasıflarından acıyıp tırsırmış. Hatta yalnız başına dolaşırken, "şimdi bu titanlardan biri çıkipta bana, yedi kere altı kaç diye sorsalar ben de cevap veririm, diye kendi kendine söylenen Zeus, sürekli titanların bir açığı arayıp durur, titanlar ise hiç açık veremeyerek Zeus'u daha da sinirlendirirlermiş. Zeus ise bu kızgınlığın acısını insanlardan çıkartıyor, onlara doğal afetlerle işkenceler ediyor, karısı güzel olan adamların tepesine doğrudan yıldırım indiriyormuş.

Ama insanların zulmünden korktuğu, kızdırmamaya çalıştığı, gönlünü hoş etmek için kurbanlar kestığı Zeus, evde süt dökmüş kediye dönüyormuş. Dırdırcı, inatçı, geçimsiz bir karısı varmış. Zeus'un son karısı, tannların kraliçesi olan Hera'yımış bu. Zeus Hera'dan önce çok kere evlenip boşanmış olmasına rağmen, bu kadından ayrasın bir türlü kurtaramamış. Birkaç defa çekine çekine, üzerine kuma getirmek istediğini söylese de, Hera her seferinde bütün şıretliğiyle buna engel olmuş. Burada Hera'nın, böyle bir şey yaparsan uykunda boğanın seni şerefsizim, gibi tehditleri de önemli rol oynamış. En büyük iktidarı olan evi olan bu kadın, Zeus'un anasından emdiği sütü burundan getiriyor, Zeus, eve geldiğinde bir tas sıcak çorba bile bulamıyormuş. Yıllarıyla hatta asırlar asırın Zeus'a bir çocuk bile verememiş Hera. Etrafta Zeus için, kuşu kalkmıyor, kalksada ötmüyor, gibi söylentiler çıkmış. Zeus'ta bu söylentileri engellemek için kimsenin onu görmediği kuytu yerlerde, orasından burasından çocuklar çıkartıyor ama bunu Hera'ya açıklamakta çok zorlanıyormuş.

Zeus'un evdeki bu durumu, Tannlar arasında

alay konusuymuş. Zeus'un korkusundan ortaklık yerde konuşamayanlar, kapalı kapılar ardında kurdukları içki masalarında, sabahlara kadar Zeus'ta alay edip, taklidini yapıyorlar. Zeus'un insanlara yaptığı zulümden rahatsız olan tannlar ise dost meclislerinde, yaa sen zulmeder misin insanlara, Allah sorar adama bunun hesabını. Dinsizin hakkından imansız gelir, diyerek içlerini döküyorlar.

Günler günleri, yıllar yılları kovalamaya devam ederken, Zeus'un hayatında hiçbir değişiklik yokmuş. Güzel havalarda bahçeye kurdurduğu masada yiyip içiyor, nargilesini tütürüyor ama bütün bunlar onun mutsuzluğuna çare olamıyormuş. Evdeki huzursuzluk, dünya ve tannlar düzenindeki monotonluk hayatı yavaş-maz hâle getirmiş onun için. Bütün bu sinir ve üzüntüyle kendini içkiye vermiş. Hemen her gece içmeye, sabaha karşı eve dönmeye başlamış. Gene böyle bir akşam üç kadeh rakıyı ard arda fondip yapıp güzelleşmiş. Güzelleştikçe içmiş. İçtikçe güzelleşmiş. O kafayla eve gittiğinde karısı Hera'yı da güzelleşmiş görmüş. Yıllardır kocasının yanına yaklaşmayan, ona erkekliğini unutturan karısı uyurken üzerinden yorgan düşmüş. Sıyrılan geceliğinin altından bacağı görüyormuş. Zeus bunu görünce iyice kendinden geçmiş ve bütün ağırlığıyla Hera'nın üstüne atlamış. Hera'nın, başım ağrıyorsa, günümde değilim, gibi bahaneleri de işe yaramamış ve Zeus bir gecede bütün o yılların acısını çıkartmış. Sabah ayandığında uzun zamandır içine yerleşen mutsuzluğun hafiflediğini ve gençleştiğini hissederek Zeus, eskisi kadar içmeye ve akşam erken saatte eve gidip, zamanının büyük çoğunluğunu ailesiyle geçirmeye başlamış. Hera'da o gecenin sonra kocasına daha farklı davranmaya başlamış. Artık kendisine bakıyor, güzelliğine dikkat ediyor, Zeus'un sağından, solundan çıkarttığı çocuklara annelik yapıyor ve kocasının sevgisini kazanmaya çalışıyormuş. Zeus gene bir akşam eve geldiğinde Hera'yı salonda bulamayınca evi aramış ve karısını banyoda kısıpken bulmuş. Ne olduğunu sorduğunda ise Hera, konuşmadan, mutlu ve mahcup bir yüz ifadesiyle kocasının yüzüne bakmış. Bunun üzerine birkaç saat düşünen Zeus, meseleyi anlamış ve hemen yatak odasındaki karısının yanına koymuş:

- Hera, karıcığım... Yoksa..?

- Evet. Bir haftadır başım dönüyor, midem bulanıyordu. Ben de şüphelendim ama emin olmadan sana bir şey söylemek istemedim. Bu gün gidip test yaptırıldı. İki buçuk aylık hamileyim.

- Tannım, yaşıyor... Baba oluyorum.

- Yavaş, çocuklar duyacak.

- Duyunlar... Herkes davırsın. Baba oluyorum, baba...

Böyle bir konuşmanın geçeceği düşüncesiyle karısının yanına varmış. Ancak O, meseleyi

anlayana kadar karısı çoktan uyumuş. O kadar güzel uyuyormuş ki uyandırmaya kıyamamış. Bu konuşmanın geçmesi için ertesi sabahı bekleyen Zeus, baba olmanın heyecanıyla bambaşka bir kişiliğe bürünmüş. Artık insanlara eskisi kadar zulmetmiyor (İyimsir bakış açısı), tannlar kahvesine girdiğinde herkese selam veriyor, kimseye tepeden bakmıyor, titanlarla bile uğraşmıyormuş.

Doğum vakti yaklaştığında Hera'nın sancılarını sıklaştırmaya başlamış. Sancılar dayanılmaz bir hâl aldığına da ebe ve komşular Hera'yı yatırmışlar. Zeus ise kapıda heyecan içinde müjdeli haberi bekliyormuş. Biraz sonra içeriden bir bebek ağlaması duyulmuş, az sonra da kadınlar-dan birisi bebeği kundaklayıp, Zeus'a getirmiş. Zeus kucakındaki bebeğin kundağını açınca, nur topu, ay parçası gibi güzeller güzeli bir bebek yerine, dokuz parmaklı, tek göz-lü ecüz bücüz bir yaratık görmüş. Önce bunun kendisine yapılan bir kamera şakası olduğunu zannedip, etrafta gizli kamera arayan Zeus, gerçek olduğunu hayret verici derecede kısa bir sürede anlamış. Sinirden gene çıldırarak Zeus havayı kapkara edip, gök gürültüsüyle bütün evreni susturmuş. Yeryüzüne ard arda üç tane yıldırım göndermiş ama siniri geçmemiş. Aynı gün Titanlar'da ise büyük bir mutsuzluk yaşanmaktaymış. Titanlar'ın çiçeği burnunda çifti İlapetos ile Klymene'nin dört tane ay parçası gibi oğulları olmuş. Oğullarına; Atlas, Menoitios, Epimetheus ve Prometheus adlarını vermişler.

Zeus'un yüzü ise gene gülmez olmuş. Doğumdan bir hafta sonra gene derli derli otururken, Titanlar'daki köstebeği yanına gelip, doğan doğan çoktan bahsetmiş ve ıleriye görebilme gücüyle bir kehanet bildirmiş: "Bu gün doğan titanlardan biri, senin kızını yirmi yaşına geldiğinde, tenhada kısıracak Zeus." Bunun üzerine Zeus'un öfkesi gökleri delecek kadar tavana vermiş. Olimpos'un enişlek meydanına çıkıp heybetini göstermiş ve dünyanın ekolojik dengesini bozacak şiddetle bir sesle bağırarak başlamış:

- Kim kısıracakmış lan benim kızımı?! Var mı lan öyle bir delikanlı?! Ne yaparlar lan adamı?!

Daha sonra adamlarıyla birlikte titanların evini basıp, yeni doğan dört erkek çocuğa almış ve hepsine ayrı ayrı cezalar düşürmüştü. Atlas'ı, büyüdüğü zaman gök kubbeyi taşıması için dünyanın ucuna göndermiş. Menoitios'u yerin dibine kapatmış. Epimetheus'a bakıp, "Sen pek aptal bir şeye benziyorsun, kahvede ocağa geç," demiş. Prometheus'u ise Türkiye'ye gönderip, siyasilerin siyasi olmayan nutuk ve söylemlerini dinleme cezası vermiş. (En ağır ceza).

Herkes kaderine razı olup yoluna gidenken,

Prometheus'ta kendisini apolitik politikacıların ülkesinde bulamıyormuş. Ama ilk duyduğu nutuk değil, ezan sesiymiş. O sırada Cuma namazından çıkan kalabalığın dikkatini, avluda duran sepet çekmiş. Sepete yaklaşıp içine baktıklarında, tombul bir bebek görmüşler. Bebeği alıp muhtara götürdüklerinde muhtar bebeğin kendisine gönderilmiş bir lütf olduğunu ve Tanrı'nın isteğiyle gerçekleştiğini düşünmüş (Yalan da değil). Daha sonra da bebeği evlat

edinmiş. Böylece Prometheus'un yeryüzündeki yaşamı, İstanbul'un varoş mahallelerinden birinde başlamış.

Yeni ailesi Prometheus'u çok seviyor, bir dediğini iki etmiyormuş. Okul çağına geldiğinde önce mahalle mektebine sonra Şemsi Efendi İlkokuluna devam etmiş. Korkusuz, gözü pek, arkadaşlarıyla iyi geçinen, sevdimi tam seven bir çocukmuş. Ama yaşatılardan farklı şeylerle ilgileniyor, arkadaşları sokakta oynarken o evde oturup, televizyonda "Ulusa Sesleniş" konuşmalarını seyrediyor ve ulusa seslenen adamların bir türlü sevemiyormuş. Ortaokula başladığında bir çok öğretmen televizyonda seyrettiği o adamlar gibi konuştuğunu fark eden Prometheus'un boyu, ortaokul bitmeden iki metreyi bulmuş. Bu sırada okulla beraber muhtarlığa da gidiyor, babasına yardım edip, ikametgah ve nüfus ilmuhaberi gibi, muhtarların yaptığı işlerin bütün inceliklerini öğreniyormuş. Uzun boyu yüzünden basketçi olamamış söylemişler ama O, top peşinde koştucağıma altın bileziğim olsun, deyip, meslek lisansın torna tesviye bölümüne kayıt yaptırmış. Oğullarının özgürlüğüne düşkün yapısını bilen ailesi de onun tercihlerine müdahale etmiyorlar. Prometheus'un lise dönemi platonik aşklarla, ergenlik bunalmıyla, torna tezgahı başında ve muhtarlıkta ama daha çok gene televizyon başında geçmiş. Sürekli uzayan boyu yüzünden ailesi ona elbise yetiştiremiyor, artık on sekiz yaşında ve dört metre boyunda olan Prometheus hiçbir yatağa da sığmıyormuş. Prometheus, on dokuz yaşına geldiğinde gene böyle bir gece bir rüya görmüş. Rüyasına yüzü gözükmeyen ak sakallı bir dede girmiş. Yüzünü görmeyip,

Ew bızın li seré wî bûbû bela. Li pêşya peze xwe di meşya. lê cavik wî li ser wê bızine bû. Bê xwedîye ti di bê qey ji bo ziyanê hatibê wê dinê. Gund hemû, ji wî Sewlekê, bêvil bilikê, Rejo heta Mehmedê bê sermiyan ew nasdikirin. Navê wê mabû 'bızina zıyanok'. Gepik xwez, pelik şin, mewik go xwe nû dayi ber rehma xwedê li ku heba wê erîşî wê bikira û buxwara. Bê erz bû. Ne ji lexistîne fêm dikir û ne ji girêdanê. Heta êvarî bi pey wê bızine de bû. Wexta bavê wî jiber gazîne gundîya radibû go wê serjêkê ji, digirîya, xwe li erdê dixist, bızin direwand nav çiyê û heta reş biketa erdê venedigeriya. Ne di hişt go bavê wî wê bızine serjêkê. Werisîn qewin di nav wî û wê bızine de girdayî bûn. Wê go jê diqari-

ya, wêk xwestina kuştina wê, jê hez dikir. Rikdarî ya wê, bê erzîti û serhildaniya wê ew bi xwe girêdabû. Xwestina wî ew bû go wêk wê bızine qewin be. Wexta Hesen lawê Sofî Xelilê dida, ew di qorîka di diqirand dixwest go serhildana wê bızine li rişê wî bela bibe. Bızin bûbû gernasê wî. Lê herî çiroka tékiliya di nav wî û bızina zıyanokê de, meseleyên di hene ko dive em çand gotina li ser bêjin. Wê roja go ji ber peze dihat bû. Dimeşîya. Dabû pêşya peze xwe, hindik mabû xwe bigehine malê. Ew girik ji go derbas kir, wê gund xwuya bikira. Gêha serê girik; peze wî betilî bû, sar bû, bızina zıyanok neditebîti û di turîkê wî de berxikik nû çêbûyî hebû. Miha

beşa avis, berrikik wê ew xwe anî bû dinê. Pêşî mala Silo xwayadikir ji serê girikê. Dûra camî, bi peyde qedagand. Wexta qed xwuya kir leşkerê li ser ji xwuya kirin. Deh terenpêlê leşkera li ser qedê kom bûbûn. Disa hatibûn, wê hefte ev cara sistiya bû... Tirs ket dilê wî. Yarde salî bû û ditirsîya. Ji leşkera, ji xwedê, ji pîreboka, ji cinan... Ti hesitî ji tirsê mezintir tinebû di jiyana wî de. Tirs ketibû dilê wî. Hatibûn disa... gelo wê carê wê kê bibin, îja kê tazi bikin û linav gund bigerînin. Nêzikî gund bû. Şîreta diya wî hat bîra wî. 'Law nebê ez bi tîrkî fêm dikim û ti bi kurdî ji neaxivine. Neqila lal ki bike. Bila yek gîtin ji devê te dernekeve.' Kirina şîretê zor

bû, lê axavtin ji zor bû. Wexta leşkera zarokê bi tîrkî zane, pêdigirtin, ew dixistin bin pîrs grekê. Axivandina bi kurdî ji qedexê bû. Zîman li serê wî bûbû teqeleçek mezin. Nizani bû bê wê çibike bi wî zîmanî. Xwezî lal bûna, xwezî nikariba biaxivîya, wêk xwestina diya wî. Wê demê ev teqele ji wê tinebûya. Zîmanê wî bûbû hêmana tîrsa wî. 'Xwedayo! ma te çima bi wî zîmanî ez çandim wê dinê. Ma tîrsa te ji mere nebes bû? Erê ez ji te ditirsîm lê ew malmîrata zîman te çima li serê min kir bela.'

Gehişt gund, leşker ji zu va li nav gund bela bûbûn û nehi deh zîlam û pîrek dabûn hev. Ew feqîne misto ji dinav wade bû. Bi wî dinî re divê ev çî bi kîrê gelo. Meşa xwe sivik kir. Tîrsêkê tuj kezeba wî dîkerîndan. Serê xwe dabû ber xwe û li peze xwe miqate bû. Wexta leşker hat bi aliye wî de ji serê xwe ra nekir. Leşker ba kir ye, lê deng ne bir xwe. Dîzanî bû ko bi wî re biaxive wê çî bê serê wî, lê şîreta diya wî di bîra wide bû. Leşker navê wî dipirsi. Ko navê xwe bigota wê pîrsên din bi pey di bihata. Ka mala te, li kuyî? Navê bavê te çiyê? Ma heval tenê navê wî ne? Tîvinga bavê te li kuyê?...ê hezar pîrsê din... Wexta ko bersîva wî nedana, ew malmîrata zîman te çima li serê bîra wî de bû. Destê xwe rakir û hejand. Xwe lal kir. Di wê demê de, çav li bızine ket. Bızin çav li cêhê ser qedê kirî bû û nêta wê li revê hebû. Lawik çû ew pêgirt. Bi histîrehê wê girt û ew bi pey xwe di kişîgînd. Wexta

ROJNAMEYA TIRSÊ

sesinden tanıdığı ak sakallı dede ona, ileriye bak Prometheus, ileriye gör. İleri Prometheus, ileri, demiş. Günlere bu rüyayı düşünen Prometheus, ne diye düşünüyorum ki ileriye bakayım, ne olacak bakalım, deyip, gözlerini görebildiği en uzak noktaya dikmiş. Bir süre sonra, gök ile yeryüzünün birleştiği noktada bir siluet görmüş. Bu, yüzündeki küstah gülümseme ve gözlerindeki iktidar ateşiyle sırttan Zeus'un silüetiymiş. O anda Zeus'un kardeşleriyle birlikte kendisini evinden kopartması ve yeryüzüne göndermesi gözlerinin önünde belirmiş. Ve Prometheus on dokuz yaşında titanlara ait olan, ileriye görebilme gücüne sahip olmuş. İçti intikam ateşiyi yanan Prometheus, Olimpos'a gitmenin yollarını aramış. Ama hiç bir yol bulamamış. Gördüğü rüyaların üzerinden bir yıl geçmiş ve hiç bir yol bulamamanın üzüntüsü içindeyken gece bir gece aynı rüyayı görmüş. Ancak bu sefer rüyada konuşanın yüzünü görmüş ve onun ak sakallı dede değil de ak sakallı nene olduğunu görmüşe başlamış. Yıllardır nutuk dinleyen Prometheus, rüyasına girenin haydi Prometheus ileri, haydi Prometheus ileri, sözlerinden bu nenenin Tansu Çiller olduğunu anlamış. Yıllardır politikacıların çözüm üretmeyen söylemlerine alışkın olmasına rağmen, o sinirle rüyasında, ileri, ileri de ne ilerisi anası- nı satayım, demiş. Nene ise şu cevabı vermiş: "Yarın gece saat on ikiyi on iki gece, seni hiçbir ademoglunun göremeyeceği bir yere gidip ellerini yukan kaldır ve üç defa, bahçelerde us us, koca götül Zeus diye bağır." Prometheus uyanır uyanmaz, kendisini kimsenin göremeyeceği bir yer aramış ve zamanın gelmesini beklemiş. Vakit geldiğinde boş bir sokaktaymış. Evlerin hiçbirinde ışık yanmıyormuş. Saat on ikiyi on iki geçerken, ellerini yukan kaldırıp, sıhirdi sözleri söyleyip ve kendini bir anda Olimpos'ta bulmuş. Vakit orada gündüzmüş. Etraftakiler ilk defa gördükleri bu gencin kim olduğunu merak ederken, Prometheus tanrıların kahvesine gidip, kardeşi Epimetheus'u görmek istemiş. Kahveden içeri girdiğinde kendisini süzüp, ne istiyorsun brader? Bur burada yabancıları sevmeyiz, diyen kardeşine, ben yabancı değilim, ben senin kardeşinim, demek istemiş ama benen için henüz erkenmiş. Bir çay söyleyip masaya oturan Prometheus'un dikkatini, oturma oturma olacak ateş çekmiş. Epimetheus çayı getirdiğinde ona, patronunu nerede bulabileceğini sorup, al-

dığı cevap üzerine çayını içtikten sonra çıkmış ve Zeus'un malikânesinin yanına varmış.

Zeus o sırada bahçede, kuzu çevirmenin başında yayılıp yatıyormuş. Prometheus, kahvedeyken ocağın altında gördüğü ateşi burada da ve daha büyük bir hâlde görüp, kendi kendine, demek bütün gücün bu, demek insanlarda olmayıp da sende olan bu, diyerek kahveye geri dönmüş. O sırada gene ocağın arkasında olan Epimetheus'a, brader ateş alabilir miyim, şu sigarayı bir yakayım, deyip ocağın altındaki ateşten almış. Epimetheus, sigara sönmeyen yeryüzüne yetiştirmek için koşarak kahveden çıkan kardeşinin arkasından bakarken, Prometheus'ta sigara daha yanılmadan yeryüzünde, yola çıktığı sokaktaymış. Sabahın erken bir saatinde, kimsenin olmadığı sokakta, halk ekme alıp evine dönen yaşlı bir teyze, Prometheus'u görüp, aaa, muhtarm oğlu sigara içiyor, hayırsız evlat, demiş. Prometheus, yeryüzüne ateşi getirdiği müjdesini vermek için eve koştuğunda, önce sigara içtiği için babasından dayak yemiş ama daha sonra durumu açıklamış.

İnsanoğlu artık ateşe sahipmiş. Herkes Prometheus'u tebrik etmeye geliyor, O da herkese ateş dağıtıyormuş. Hemen sobalar yakılıp, yemekler ateşe konmuş. İnsanlık yepyeni bir uygarlığa kavuşmuş. Zaten bu ateş konusu ne zamandır Prometheus'un canını sıkıyor, adamların, neden pişmemiş lan bu yemek, diyerek karıların dövmelerine çok üzülyormuş. Prometheus kısa zamanda ulusal ve uluslararası kahraman ilan edilmiş.

O sıralarda Zeus, bütün bunlardan habersiz hükümdarlığının keyfini sürüyor, bir elinde cımbız bir elinde ayna günün gün ediyormuş. Zeus'un kızı da yirmi yaşına gelmiş ama hâlâ çok çirkinmiş ve bu yüzden hiçbir talibi çıkmıyormuş. Epimetheus ise bu kızın kimsede bulunmayan bir ruh güzelliğine sahip olduğunu düşünüp, ondan çok hoşlanıyor ama duygularından bir türlü bahsedemiyormuş.

Zeus gene bir gün canı sıkılıp yeryüzüne göz atmak istemiş ve her tarafından duman çıktığını görüp, insanların ateşe sahip olduklarını anlamış. Bir kez daha öfkесinden deliye dönen

Zeus, son günlerde etrafta yabancı görünüşüne görünmediğini sormuş. Epimetheus'ta birkaç gün önce gelen yabancıdan söz edip olanları anlatmış. Gencin Epimetheus boylarında olduğunu öğrenince de onun Prometheus olduğunu anlamış ve Epimetheus'a dönüp açmış ağzını yummuş gözünü:

- Ya sen hiç mi adam olmayacaksın? Mal geldin mal gideceksin. Niye yeryüzün oğlum adama ateşi. Sigara için ateşini yanında taşıyın. İyice aptallaştın, iyice...

Daha sonra, yeryüzünde ateş yanan her yere yağmur yağdırmış. İnsanlar buna bir anlam verememiş, Prometheus bunun Zeus'un işi olduğunu anlamış. Zaten ateşi kamulaştırarak insanlığa hizmet ettiğini ve Zeus'a büyük bir darbe vurduğunu düşünüyordu ama titanların intikamını daha alamadığı için Zeus'tan bir işaret bekliyormuş. Bu işaret üzerine hemen Olimpos'a varıp, Zeus'la meydanla karşı karşıya gelmiş. Olimpos meydanında seslerinin şiddetinden cam çerçeve aşağıya inmiş:

- Demek döndün pis titan.
- Kardeşlerimin, soyumun, intikamını almak için döndüm Allahsız Zeus. Zavalı insanlara yaptığın zulme son vermek için döndüm.
- Manyak mısın lan sen? Rahat mı batıyor oğlum sana? Kaşınıyorsun herhalde!
- Kes sesini pis herif, bu gün seni bütün Olimpos'a madara edeceğim.
- Hadi yaa... Sen bana ne yapabilirsin lan, küçük.
- Tavlaya koltağın altına verince görürsün ne yapacağımı. Delikanlıysan yürü lan kahveye.

İki azılı düşman, tanrıların kahvesinin açtıkları masaların birine oturup, Olimpos'un ve yeryüzünün kaderini belirleyecek oyuna başlamışlar. Zeus ilk üç oyunu üst üste alıp, babası Kronos'u alt ettiği gibi, Prometheus'u da yeneceğinden eminmiş. Dördüncü oyunda üst üste üç tane düşen atan Zeus, Prometheus'un beklenmedik şekilde aldığı kapılarla avantajlı duruma geçmesini kaldıramayıp, zar tutuyor bahaneyle Epimetheus'tan fincan istemiş. Ancak Epimetheus o sırada Zeus'un oyunda olmasını fırsat bilip, onun çirkin kızının peşindeymiş ve o gün ona açılmaya karar vermiş. Kız, başı ağrıyan annesi için bakkaldan aspirin alıp eve dönerken, kestirme olsun diye evin üst tavanındaki bu arasadan geçmek istemiş. Epimetheus'un da istediği buymuş ve hemen kızın yanına koşup ona duygularından bahsetmiş. Şimdiye kadar hiçbir talibi çıkmayan kız, bunu duyunca çok sevinmiş. Epimetheus kızı köşeye çekip öpmek istemiş. Kızın, evlenmeden olmaz, lafına aldırılmayıp kızın arsanın en tenha yerinde kusur öpmüş. Kız utançla karışık bir melulükle eve dönerken Zeus ile Prometheus'un maçı da olağan hayecanıyla sürüyor, etrafları her geçen dakika daha da kalabalıklaşıyormuş. Durum 3-1' miş ve beşinci oyunda avantajlı taraf

Prometheus'muş. Epimetheus kahveye döndüğünde ise 3-2 olmuş. Zeus, "Bir mahlık için var", derken

Prometheus'un durumu 3-3'e getirmesiyle 3,5 atmaya başlamış (Zarı değil). Bu korku ve heyecanla attığı zarlar onu hep daha kötü bir duruma getirirken, Prometheus ise pullarını toplamak için hepsini önüne dizmiş. Zeus üst üste üç tane 2-1, Prometheus ise düşen atınca oyunun kaderi belli olmuş ama Zeus, en azından mars olmayayım da diğer oyunları alayım diye düşünüp son zarını attığında yıkılmış. Attığı zar 1-1 miş ve dışarda daha iki pulu varmış. Prometheus ise 4. ve 2. sıralarda dizili olan toplam dört puluna bakıp, haydi yavram kemik, diyerek zarları atmış. Zarların ikisi de dönmeye başlamış ve döndükleri sırada Olimpos'ta hayat adeta durmuş. Zeus ter içinde pulların ne geleceğine bakarken, Prometheus'ta küçükken babasının öğrettiği duaları içinden okumaya başlamış. Zarın önce biri durmuş ve gelen zar 4'müş. Hemen ardından gelen zar da 4 gelmiş. Oyunu kaybeden Zeus bütün Olimpos'a rezil olup, artık orada yaşayamayacağını anlamış. Prometheus'ta böylece bütün intikamları toptan almak için, Zeus'a vereceği cezaı düşünmeye başlamış. Önce gökkubbeyi kardeşi Atlas'ın omuzlarından alıp, Zeus'un omuzlarına yüklemiş. Epimetheus'u ocaktan alıp, Zeus'un kızıyla evlendirmiş. Menoitios'u yer altından çıkartıp, Olimpos'un en güneşli yerine tatile göndermiş. Atlas yıllardır omzunda tuttuğu gök kubbeden dolayı her şeyini öğrendiği dünyanın haritalarını çizmeye başlamış. Ve o haritalara genel olarak "Atlas" adı verilmiş.

Prometheus'un Zeus'a verdiği ceza ise dört kardeşin intikamını aynı anda alıyormuş.

Zeus, omzunda tuttuğu gök kubbeyi günde üç kere havaya atıyor, herseferinde gök kubbe aşağıya inene kadar kahveye koşup çay demliyor, yer altına inip ortalığı topluyor, Türkiye'ye gelip siyasilerin nutuklarını dinleyip not alıyor ve daha sonra geri koşup, gök kubbe yere düşmeden yetişip, onu taşımaya devam ediyormuş.

Prometheus'a gelince, insanları kendi iradelerine bırakıp, Olimpos'ta bütün ırkların barış içinde yaşadığı bir düzen kurmuş.

Söylendiğine göre Prometheus bu gün hâlâ zaman zaman yeryüzüne iniyor ve eskiden kalma bir alışkanlıkla Türkiye'deki siyasilerin konuşmalarını dinliyor, yeryüzündeki Zeuslara karşı yeni Prometheuslar yaratmak gerektiğini söylüyormuş.

Gökten üç yıldırım düşmüş. Üçü de yeryüzündeki Zeusların tepesine.

Gökhan Korkusuz

ko rika bizine dît, ji xwe fedî kir. Li alîka bîzin û li aliye din gîret. Nema dizani bû bi vî hali çibikê. Dixwest ko bi xawe û bihelîxe zexêra ji wa leşkera. Dixwest ko here rajê tîvinga bavê xwe û wan leşkera hema bikujê. Xwestin wî hemî li ser serhildanê bûn, lê ne wêrî bû. Ji dêvla serhildanê rahîgt darê xwe û belîşî bizine. Dixwest ko wê bizine bikujê ji ber qarê xwe. Lê leşker bela xwe jê venekiribû. Dihât bi aliye wî de. Çîqa leşker nêzik dibû tîrsa lawîk ji mezin dibû. Dest ji bizine berda û li berxika di turîkê xwe nêrî, kêfa wê di çîna xwe de bû. Serê xwe rakir û li wî leşkerî nêrî. Navê wî Rénas bû lê bi Tîrkî Dursun. Tîrs darê jiyana wî bû. Nivîştî wî ko, melle jê ne nivîsandi bû di histê wî de darxistî bû. Her ko gava xwe diavît dihejiya. Diçû vî alî û

wî alî. Li ser nivîştê navê xwedê û çend hewîşê li ser tîrsê hebûn. Lê wexta ko xwedê bi xwe hêmana tîrsê be, wê çawa ew nivîştî tîrsa di dilê wî de ko gewdê wî daye berxwe derxine û bavêje. Tîrsa di dilê wî de lê hêdi hêdi bela dibû li kolana. Ew tîrs bi erdê ve di herîkiya, diket nav kevira, xwe bi darê digirt û xwe diavît delînga mirova, bi çîmê wa ve di hilperîkî, laşê wa pé digirt û di ket mejiyê wan. Rihê wa pé digirt û ew, di nalmalandin. Ew nalmal bi alîkariya baha ji, li gund bela dibû. Bajar hemu bi şewba tîrsê ketî bû. Ma leşkera kari bû xwe durî wê şewbê bihiştî. Ew leşker ko tîrs di dilê wan de tîne ba, wê kari ba wê zulmê li wî milletî bikira. Çi dikir tîrsê dikir. Ew tîrsa mezin ko di wê demê de tiştek jê meztîr tîne bû. Li çavê leşker di nêrî. Bîzin li ber sekinibû wego fêmkirî bê çî di qe-

wîme. Çavê xwe nelebîtandin wexta dest bi xebêra kir. Leşker gavê xwe sivik kirin. Lê ew ne di sekinî, tîrsa wî fîriya bû û li navgund bela dibû. Serhildana bizine rihê wî dabû ber xwe û ji cem nedîçû. Dengê xwe hindik di bilind kir. Digo ez ji tere natîsim law. Ez bi zîmanê te ji na axivim. Çîqa dengê xwe ra di- kir, agirê di dilê wî de har dibû û ézingê di bin agirê de bîber xelasiyê de diçûn. Hindik mabû ko dilê wî hinik bibe, tîrsa ji wexta çêbûyî heta neha ji zengelorka xwe bî wa gotînan re bavêje. Hindik mabû ko wê tîrsa di dilê xwe de verîqê. Leşker fêmkiribû. Ji dengê wî, ji cavê wî, ji gotîne ko di dilê wî de ji ber xwe ve di herîkin fêmkiribû ko ew destpêka serhildanê ye. Şeqamek li bin guhê wî xist, hişt ko hêsrî ji çavê wî biherîkin. Lê Rénas ne gîriya. Ji bo negîriya leşker hîn

qarî bû. Çend pîhînin di lîxistinê he ko li erdê ye. Dûra bi çêplê wî girt û ew bi pey xwe de kîqand serqedê. Deng ji rênas ve derneket, çavê wî di çavê bizine de bûn. Rû û parsûwê wî di êşîyan lê tiştek qewîn ketibû dilê wî. Tiştek ko ji bîra kiribû, tiştek ko ji hîşê wî çûbû û ji zûde nema bi ser ketî bû. Ew bêperwayî bû. Ne tîrsînzaniya nezaniyê bû. Ew serhildana li rihê wî bû. Serhildan li xwedê, li Heseno, li cinan û li hêmanên tîrsê di jiyana wî de hema bû. Çend leşkerê din li ser gedê hatin cem wan. Têra wî lîxistin. Xwîn ji dev û bêvîla wî anîn lê ne gîriya, derdê wî meztîr bû. Fêmkirî bû ko çîqasî bitîrsê wê hîvqasî bi êşe şuna şeqama. Nema ditîrsiya ne ji wan û ne ji

tişkî din. Wexta leşkera lê dixist bi zîmanê xwe xebîr ji wan re dida. Dizaniyê ko çîqasî bi Kurdî bi xawe wê hîvqasî lîxistinê bixwê. Tali devê xwe girt û nema gotinek ji devê wî derket heta bela xwe jê vekirin.

**Çirok: Hinder Nesazi
Ahar: Memetus**

Senaristlerin Bu Kez Senaryosu Ne?

Şu satırların yazıldığı sırada Hollywood'daki senaristlerin grevi devam etmekteydi. Siz bunları okurken belki de bitmiş olacak —bunda şaşırtıcı bir şey yok. Genel 'sol' kabul olarak, genel greve (oradan da devrime) meylenmeyen her grev, taleplerin cüzi miktarı karşılandıktan sonra bitmeye mahkumdur (bkz. envai çeşit grev). Kapitalist, bu grevden öğrendiklerini cebine koyacak, öğrendiklerini çeşitli vesilelerle uygulayacak, parasına para katmaya devam edecektir. Kapitalistler öğrendikleri her şeyi kullanmaya ve onları kendilerine mal etmeye muktedirken bizim cenah ne yazık ki bu konuda biraz atil kalıyor görünüyor.

Dolayısıyla, senarist grevi hakkında belki de ilk incelenmesi gereken şey belki de bizim cenahın şaşkınlığı, daha doğrusu umursamazlığı. Bunda coğrafi uzaklığın ne denli etkisi var bilinmez ama Yılmaz Erdoğan'ın buralardan kalkıp oradaki greve destek vermeye gitmesi veya Londra'daki Yazarlar Sendikası'nın Hollywood'daki yoldaşlarına destek için bir günlük greve gitmeleri en azından bizim için düşündürülmeli. Derin ekolojistlerden çıkıp küreselleşme karşıtı (alternatif küreselleşme yanlıları demek benim için daha doğru) hareket mal olan 'küresel düşün, yerel hareket et' düsturuna biraz unuttuk gibi görünüyor. Hadi senaristleri çeşitli nedenlerle göz önüne almayla pek niyetimiz yok, yani başımızda olan şeylere ne demeli? İstanbul Şehir Tiyatrosu oyuncular 'vasıfsız işçi' statüsüne geçirilmişler ve oyuncular şu an kendilerine çöp toplattırılmasından veya park/bahçe selatılmasından korkuyorlarmış (Birçok oyuncu sendikaya üye olmuş bu vesile ile).

Emekçi, ezilen veya işçi dediğimiz 'şey'in ne olduğunu tam kestiremiyoruz hala. Kategorilerle düşünmeye alıştırmış kafalarımızda bir senaristin nereye ait olduğu konusunda kararsız kalıyoruz. Hayatlarını kazanmak için çalışmaları bir yana, bunun karşılığında aldıkları para, içinde oldukları yaşam ve kimin için neyi ürettikleri diğer yana. Evet, üretim araçlarına sahip değiller (tabi üretim araçları olarak beyinlerini saymazsak) ve emeklerinin ürünleri hakkında karar verme ve söz söyleme hakları yok, böyleyse işçi sınıfına aitler. Fakat çok kazanıyorlar, havuzlu lüks malikanelerde oturuyorlar, ferrariye biniyorlar, hisse senedi alıp satıyorlardı belki ama belki de en önemlisi Hollywood 'kültür emperyalizm'inin, 'günlük hayatın kolonileştirilmesi'nin baş mimarları da onlar aslında.

Yüksek ücretlerle çalışmaları onların üretim ilişkilerindeki rolünü değiştirmiyor. Bu anlamda onlar da benim gibi, senin gibi emekçi. Tercüme yaparak hayatını geçiren bir insanı düşünürsek, bir felsefe kitabının 1000 basılması, alınyüzdeyle bağlantılı olarak (kitap 15-20 yıl ye satılın), bir çevirmenin eline 1000-1500 yıl geçirir. Fakat başka çevirmen, örneğin Harry Potter gibi yine aynı fiyattan satılacak bir kitabı 20,000 basılan bir kitabı çevirirse eline 20,000-30,000 yıl geçer. Belki felsefe kitabı çevirmek daha emek-yoğun bir aktivitedir, dolayısıyla daha uzun zaman alan bir çalışmadır. Ancak çevrilen metinle bağlantılı olarak felsefe çevirisinin yapanın aldığı para diğer çevirmenin aldığından 20 de biri kadardır. Böylesi bir durum her ikisinin de çevirmen olduğunu, her ikisinin de sadece %6-10 pay aldığını ve asıl kazananın yayınevi, dağıtımçı ve kitapçı olduğu gerçeğini değiştirmez. Hollywood senaristlerinin, İstanbul'da reklam sektöründe sanatını icra eden bir metin yazarı ile, Devlet Tiyatrosu bünyesinde 657'ye tabi bir dramaturg ile, veya giirlerini yayınlamak için gidip yayınevlerine para vermeye mahkum yeni bir şairle bu anlamda bir farkı yoktur.

Yaşam tarzları üzerinden senaristleri değerlendirmenin bize vereceği çok şey yoktur. Bırakın bu işi Weberci sosyal sınıflar bulmaya pek meraklı sosyologlar yapısın. Böylesi bir ayırım görece yüksek maaşlar aldıkları için Petlas veya Seka işçilerinin grevlerini küçümsememize de yol açabilir. Ego işçilerinin 2000 yıl ye yakın maaş almaları, kombili 3 oda 1 salon evlerde yaşamaları hiçbir şeyi değiştirmez. Kapitalist ilişkisi sisteminde bu işçilerin yerleri, asgari ücrete mahkum, Çin'in'de geçekonduda yaşayan inşaat işçisi ile aynıdır. Daha fazla tüketene duyulan hıncın, kınarlığın veya kıskançlığın bir anti-kapitaliste verebileceği bir şey yok.

Tüketiğin şeyin artık seni tüketmeye başladığı bir düzende, daha fazla tüketenin daha fazla tükendiğini her ortamda söylemiyor muyuz? O halde kişilerin/grupların tüketim alışkanlıkları bizim onlara karşı yaklaşımımızı neden etkilesin ki? Daha çok kazanan çalışanların yaşamın zorunluluklarının tümünden azade mi? Bir de tabi unutmamak gerekiyor, Dövüş Klubu'nda Tyler Durdan'a tüketim üzerine nutuk attıran da aynı senaristler değil mi? Amerikan Güzeli filminde araya sıkıştırılan Amerikan rüyasını yerin dibine geçiren diyalogları

yazarlar, Pleasantville filminde bir devrimi renklerden anlatabilmeyi becerenler, V for Vendetta gibi pek çoğumuzun içerisinde bir çok değerli şey bulduğu bir filmin metnini yazarlar da aynı senaristler/yazarlar değil mi?

Amerikan ideolojisinin, kültürünün Hollywood üzerinden sunulduğu inkar edilemez bir şey olarak önümüzde duruyor. Hatta bu kültürün bize satıldığını söylememiz de gerekiyor belki. Hollywood'un yazarlarını, ondan çıkar sağlayana, onu yayanların şimdi grevde olan senaristler olduğunu söylemek onlara haksızlık olmaz mı? Senaristin bir filmin iş yapmasıyla, yüksek işçi geliri elde etmesiyle kazanacağı para artacaktır, bu doğru. Bunun için, satacak filmlere metin yazması, o saçma sapan beklentileri (birkaç aksiyon, güzel kadın, kompo, düşman vs.) karşılaması, iş alabilmesi için Hollywood sisteminde adapte olması senaristler için 'doğal'dır o halde (senaristlerin başka alternatiflere de yönelebildiklerinden daha sonra bahsedilecek). Senaristlerin tam buradaki konumunun, silah fabrikasındaki üretim bandında çalışıp silah üreten işçilerden, askere haki renkli üniformalar diken terziyelerden, daha uzun menzilli roketlerin elektronik aksamını tasarlayan elektronik mühendislerinden, borsa dalgalanmalarını takip etmek zorunda olan brokerlardan, geçekodu yıkımına katı-

lan zabıtan, atış poligonu veya hapishane inşaatında çalışan amelelerden hatta eğitim sistemi içerisindeki öğretmenden veya öğretmen elemanından, kreşlerdeki ana okulu hocalarından, gece muhabirliği yapan gazeteci adayından bir farkı yoktur. Bu sayılanlardan her biri en az senaristler kadar bu sömürge ve otorite sistemin devamı için çalışıyor. Senaristlerin, mühendislerin, amelelerin, terziyen, brokerdan, bankacıdan, güvenlik görevlisinden, zabıtan veya öğretmenden farkı sadece sembolik düzeydedir.

Burada, Debord'un sembolik değer kavramının hatırlanması gerekiyor belki de. Çok kabaca, üretilen bir şeyin kullanım değeri ve değişim değerinin yanında bir de sembolik değeri vardır. Bu sembolik değer, üretilen şeyin işlevliliğinden, ne işe yaradığından bağımsızdır. Mesela, aynı işi gören, dört tekerli olan bir arabanın fiyatını artık onun işlevi değil üzerindeki marka yanı onar atfedilen sembolik değer belirler (Volvo belki daha sağlamdır ama Ferrari onun fiyatının bilmem kaç katı pahalıdır). Asla o hıza ulaşamayacak olursa da sahip olunan bir arabanın hız kadranının 180 ile değil de 240 ile bitmesi işte o sembolik değere ilişkilidir. Debord'a göre kapitalizmin yarattığı şey artık bir gösteri toplumdur ve bu yapay gerçeklikten çıkmak olanaksız değildir. Film sektöründe sembolik değeri oluşturanlardan biri de o senaristlerdir. Bunun için, Hollywood kültür endüstrisi'nin baş failerinden biridir o senaristler. Peki alternatifleri kurmaktan senaristler aciz midir?

Tahayyül ettiğimiz durum, 'herkesten yeteneğine göre herkeşe' ihtiyacı kadar' üzerine kuruluysa senaristlerin şu an başka bir iş yapmalarını savunmak onları 'devrim sonrası'na kadar yaşamsız bırakmak anlamına gelecektir. Bu bir müzisyenin müzik üzerinden, bir yazarın yazdıkları üzerinden, bir ressamın çizdikleri üzerinden yani bir sanatçının eseri üzerinden yaşamını kazanmasının önüne geçmek olacaktı —çünkü ne müzik parçası, ne bir edebiyat yapıtı ne de bir tablo kapitalizm için üretilen metalar değillerdir. Ama yaşama mecburiyeti devasa suretiyle karşımızda dikilirken bu insanlara 'yapmayın' deme şansımız var mı?

Evet var! 'Bu insanlara' diyoruz ama bahsettiğimiz aslında biziz. 'Çalışma' veya 'iş' dediğimiz olgunun sorgulanması işte

burada şart. Bir üretimi 'çalışma' veya 'iş' haline getiren şey nedir sorusu üzerinde kafa yormadan 'çalışma karışığı' ve 'işin reddi' çağrılarını ne yazık ki sağlam zemine oturtamıyoruz. Yaratıcı aktivitemizi pazara sunmamamız mı bizi işten özgürleştirecek yoksa bu aktiviteyi emek sömürsünden azade kılıp onu yine pazarda değerlendirmemiz mi? Bu soruların yanıtını sunmaya bu yazı burada cüret edemiyor.

Bu kavramsal oyalanma aslında şunu söyleyebilmek için; çoğumuzun kulağına çalınan 'bağımsız sinema'yı senaristler üzerinden düşünmek olanaklıdır. Hollywood'dan farklı, çoğu zaman da Hollywood'a karşıt şeyler söyleyen, bunu bizle paylaşan (tabi ki yine paramızı alarak) bağımsız sinemanın senaristlerinin, yönetmenlerinin, oyuncularının veya set işçilerinin çoğu Hollywood sinema sektöründen gelmiştir. Bu demek oluyor ki, senaristler —en azından bir kısmı- yaratıcıları gösteri toplumunun gayet de bilicindeler. Mesela, Matrix'de Morpheus Neo'yu bulmuştur çünkü Neo bir şirkette çalışırken yaşadığı 'matris'in bir kurmaca olduğunu düşünmekte, o matrisin kıyısında köşesinde hackerlık yaparak dolanmaktadır. Neo'nun durumu Animatrix'teki koçucunun durumundan farklı değildir (Koçucu eğer yeterince hızlı koşabilirse içinde bulunduğu gerçeklikten kaçabileceğini düşünür ve bunu başarır da). Senaristler de yaşadıkları ve yaratıkları gerçek olmayanlığın bilicindelerdir. Yaratıkları şey bir silah olarak kendilerine çevrildiğinde, senaristlerin olayın aktif parçası olması işte bu yüzden. Bilinç denilen bir kavram devrimi siyasetin hala gündemindeyse, greve çıkan senaristlerin bir 'sınıf bilinci'ne sahip oldukları bile söylenebilir.

Senaristlerin grevde kullandıkları pankartların, dövizlerin veya bayrakların üzerindeki simgelere baktığımızda göreceğimiz şey, enternasyonal sağ yumruktur. Bunu çok fazla abartmaya tabi ki gerek yok ama kendilerini direnen bir emekçi olarak görmelerinden çıkarılabileceğimiz çok şey var. Birkaç sene önce, NBA takımlarındaki oyuncular aldıkları paranın arttırılmasını istemeyi greve başladıklarında ne sokağa inmişler ne de yumruk'lu semboller kullanmışlardı. Senaristlerin takip ettiği şey, onlar da aldıkları ücrette artış isteseler de, daha önceki eylemlerdi (1960 ve 1988 Yazar/senaristler grevleri). Bunlardan biri de hiç şüphesiz Cannes'da Cannes Film Festivali sırasında set işçilerinin bağlatıldığı, senaristlerin, yönetmenlerin ve oyuncuların desteklediği grevdi. Bu grev, Cannes Film Festivalini sekteye uğratmış ve işçilerin istediklerini almalarıyla sonuçlanmıştı. Bundan çok şey öğrenen set işçileri grevi tekrarlama tehdidini neredeyse her Cannes Film Festivali öncesinde yineliyorlar ve kazanıyorlar (bkz. www.chainworkers.org). Hollywood senaristlerinin grevi —öncesinde yönetmenler sendikası da grevdeydi— Amerikan Film endüstrisinin göz bebekleri olan Altın Küre ve Oscar ödül törenlerini bloke etmeyi başardı. Altın Küre ödülleri tarihinde ilk kez bir basın toplantısında dağıtıldı ve Oscar ödül töreni de tehlikeye! Amerikan Film Yapımcıları Birliğinin web adresine girdiğiniz an gözünüze çarpan ilk şey sağ tarafa sürekli artan sayılar. Bu sayılardan ilki, senaristlerin grevinin Hollywood Film endüstrisine verdiği zarar, ikincisi Amerikan reklam endüstrisinin zararını gösteriyor. Oradaki sürekli artan sayıları görüp de bunun çok naif/zararsız bir grev olduğunu söylemek en başta kendi gücümüzü küçümsemek olacak.

Senaristlerin gücü, bizim kendi gücümüzdür, üretkenliğimizin, yaratıcılığımızın ve entelektüel yeteneklerimizin gücüdür. Senaristlerin sessiz sedasız pazarlık yapmaktansa bunu 'bizlere' göstermesinin başka anlamları var. Ürettiğimize el konulması ekonomik bir sömürüye işaret ediyorsa, ürettiğimiz hakkında karar verme hakkımızın elimizden alınması (veya bizim bu hakkı kendileri ellerimizle egemene sunmamız) ve ürettiğimize yabancılaştırmamız da tahakküm ilişkilerine işaret ediyor. Bunlardan birinin diğerinin önceli olup olmadığı, hangisinin neden hangisinin sonuç olduğu üslendığımız kuruculuk için çok da önemli değil. Önemli olan, kendi üretim ve yaratım gücümüzdür. Ünetmeyerek, daha doğrusu 'üretimden gelen gücümüzü kullanarak' kapitalizmin çarkına çomak sokabiliriz ancak bu koşulla yine kendimizi kavramsal bir karmaşada (yine aynı oyunu oynamaktan doğru aynı çarkta) buluruz. Bizim için mesele üretimin kendisi değil kim için ne ürettiğimizdir. 'Çalışmak/iş' ile 'üretmek' arasındaki ayırım üzerine kafa patlatmak muhalefet veya ret zeminine sıkışmamız, şimdi ve buradan kurma cesaretini gösteren her kişi/grup için elzemdir. Bunun için bu grev, direnenin neler yaparak ne kazanabileceğinden çok, elimizde olan gücün neleri yapmaya ve kurmaya muktedir olduğu ile alakalıdır. Eylemimiz ve örgütlenmemiz salt bir reddiye üzerinden sistem için bir tıkaç olmaya da yönelebilir, daha cesur olup bir kuruculuğa da üslelebilir. Öyleyse, yapıcı eylem yıkıcı eylemdir; belki de, ikisi de bir ve tektir.

Neşe ve kahkaha üzerimize olsun!

Mustafa Erata

Görüntünün egemen olduğu küreselleşen dünyada, her bilgi kırıntısının, en kritik haberin bile bir anda başka bir haberle manipüle edilip değerini yitirdiği günümüzde Kara Haber ilk bakışta bir haber sitesi veya sanatsal bir site sanılabilir. 'Eylemin görüntüsünden, görüntünün eylemine' ulaşmayı amaçlayarak bizi izleyenleri izleyen Kara Haber video aktivistleri ile bir söyleşi gerçekleştirdik. Sokakta direnişe dahil olup, bunu yaygınlaştırmaya çalışan video aktivistler kameranın kirli bir şey olduğunu unutmadan bu aracı kendi lehlerine video eylem olarak en iyi ve yaygın şekilde kullanmaya çalışıyorlar.

Ahalî: Kara Haber nasıl bir ihtiyaçtan ve hissiyattan doğmuş şekillendi?

Oktaç: Biz görüntü ile uğraşmaya başladığımız andan itibaren belgesel çalışmaları ile beraber o zaman yaşanan katliamlar, '96 yılındaki ölüm oruçları, F tipi cezaevlerine karşı verilen mücadeleler, toplumsal mücadelelerin bir görsel arşivinin olmadığını fark etmemizi sağladı. Eylemciler kendi tarihlerini kendileri yazmıyorlar. Tarihleri ya burjuvazi tarafından burjuvazinin medyası tarafından ya da doğrudan devlet ve polis tarafından kayıtlara alınıyordu. Onlarda bütün bu meselelerin arşivi var. Biz de böyle bir ihtiyaçtan hareket ettik. Toplumsal mücadelelerin bir görsel bellek yazılımını, bir görsel arşivini oluşturmak istedik. En başından beri şu çalışma için, şu belgesel için ya da şu film için gidip çekim yapalım diye bir ihtiyacımız olmadı.

Ahalî: Kara Haber'i nasıl bir kadro ve çalışma tarzı ile yürütüyorsunuz?

Alper: Kara Haber'in kemik bir kadrosu yok daha çok bir duruşu bir çizgisi var. Bu duruş ve çizgi kapsamında elinde kamera ile 'ben de bunu haber vermek istiyorum' hissi ile gelen kişi ile birlikte çalışıyoruz. Yani duruma göre dört kişi oluyorsun, duruma göre on, onbeş kişiye çıkabiliyorsun. İşler kemik ve kesin bir kadro üzerinden yürümüyor.

Kara Haber'in işleyişini en başından itibaren anlatmak gerekirse; zaten biz o eylemlere elimizde kamera yokken de gidiyorduk. Elimizde kamera geçince eylemlere bir kere daha güme ihtiyacı duyduk. Durumdan vaz-geç çıkarmak gibi. Nolar kameranın yoktur, eyleme katılacaklardır, katılmak istiyorsunuz, kamerayı elime aldığında artık eylem katılmam gerekiyor. Hem zaten 'bu eylemi polis kameranın dışında kimse çekmeyecek bari bir çekelim' diye düşündük. En azından o eylem kalabalığının sahipleneceği bir görsel arşiv olsun istedik çünkü eylemi yapan kişi unuttur. İşte bu noktada görsel hafızayı canlı tutma ihtiyacı ortaya çıktı. İşler haber peşinde koşma hissiyatı ile yürümüyor. En basit ifade ile aslında, biz o eylemde güttik haberini de verdik şeklinde. Zaman içinde bunların birikmesi aslında anlamlı olan. Mesela geçtiğimiz senelerde Vicdani Ret Hareketi olsun, eşcinsellere yapılan gibi ihlalleri olsun, F tipine karşı yürütülen mücadeleler olsun bir görsel arşivimiz oluştu. Biz bu arşivi tek başımıza da yapmadık. Mesela İstanbul'dan biri bizimle bağlantıya geçip 'şöyle bir video yaptım, bunu web sayfamıza koyalım' dedi. Birde 'koy' dedik. Bu tarz çalışma şeklim izden dolayı kemik bir kadromuz oluşmadı.

Ahalî: "Video eylem"i bu tarzınızla açıklayabilir miyiz?

Oktaç: Özellikle son yıllarda görüntü güçlü bir araç oldu. Aslında bizi ifade eden kilit bir cümle var. 'Eylemin görüntüsünden, görüntünün eylemine'. Eylemin görüntüsünü alıyoruz ama daha sonra ürettiğimiz video ile görüntünün eylemine geçiyoruz. Bunların bir anlamda karşılıklı bir etkileşimi var. Hem salt videocuysa sevmez bir çekmek için gittiğimiz konular zaten arkadaşların politik olarak takip ettiği, kendilerinin özel olarak ilgilendiği, eylemcisi aktivisti olduğu konular oluyor. Profesyonelleşmiş olarak 'sen bugün şu eyleme git, sen şunu çek' gibi bir durum yok. Ama birbirimizle yardımlaştığımız oluyor. Mesela çekmek istediğimiz bir konuda ya da eylemde eğer o anda gidemiyorsak 'sen şu olayı çekebilir misin?' diye paslaşıyoruz. Yani çekemiyorsak çektiyoruz.

Ahalî: Web de gördüğümüzden başka çok da geniş bir video arşiviniz olsa gerek.

Oktaç: Vartaba.

Ahalî: Web teki arşivinizin niteliğinden bahsedelim mi biraz?

Oktaç: Sokakta kamerayı ele aldığımız 2000 yılında ki ölüm oruçları ve F tipi cezaevlerine karşı eylemlerinin başladığı günlere denk geliyor. Bu dönemde Ankara'da yerel bir hareketi takip etmeye çalışıyorduk. Özellikle İstanbul'da bağlantılarımız olmasına rağmen kendi yerelliklerimizdeki eylemleri takip etmek durumundaydık. Mümkün olduğunca 2000 yılındaki sokağa yansıyan birçok eylemselliği çektik. Savay karşı hareketlerini, öğrenci hareketlerini, memur işçi eylemlerini ve o dönemde çıkan ölüm oruçları, F tipleri sürecine karşı eylemleri görüntüledik. Özellikle F tipine karşı yürütülen eylemlerde anarşistlerin sokaklarda yerlerini aldıkları ve birçok misyatifin de kendilerini ifade etmeleri kayıtlarımızda yer aldı. Yani bir çeşit anarşistlerin görsel kayıtları o dönemden itibaren başlıyor ve sokakta olan tüm görüntülerde mevcut.

Ahalî: Sizin yaptığınız bir anlamda video ile direniş, peki bu direnişe dâhil olma durumunuz nedir, ya da nasıl şekilleniyor?

Alper: Biz eylem olayı objektif olarak gözlemleyeceğiz diye gitmiyoruz. O eylem kalabalığının içinde olduğun süreçte zaten yerini belli ediyorsunuz. Eylemde kalabalığına başına ne geliyorsa, senin de başına o geliyor. Eylem grubunun başına geleni senin yazamaman mümkün değil; ama bu duruma tek başına direniş demek yetersiz olur tabii ki. Eylemde ağıt yak ma oluyorsa, sende ağıt yakıyorsun. Orada ne oluyorsa sende ona göre şekilleniyorsun. Mesela Sivas'ta tutuklu bulunan Vicdani Retçi Mehmet Tarhan için mahkemeye desteğe gidiliyor, o kalabalık gidiyorsa sen de gidiyorsun. Konvansiyonel belgeselci anlatı içerisinde ben bu grubu takip ediyorum hissiyi. Ben bu gruptaydım zaten sadece elimize kamera verdiler ya da biz o kamerayı elimize aldık. Biraz 'olayın merkezinde' durum hissiyatı aslında, o kalabalığın başına ne geliyorsa, ne fazla ne eksik senin de başına o geliyor.

Oktaç: Biz kitle için bir şey üretmiyoruz. Bu daha çok eylemciler, videocular ya da video eylemciler dediğimiz kesim içinde dönen ve birbirini etkileyen bir şey. Sokakta kim eylem yapıyorsa, sokağa kim çıkıp kışkırtı kendilerini, kendi videolarını izliyorlar. Kendi tarihlerini ve kendi videolarını izleyerek belki yeniden motive oluyorlar. Daha çok doğrudan, aktif olan toplumsal mücadelelerin içerisinde insanlarla karşılıklı bir etkileşimimiz var.

Alper: Bazen de bizim olmadığımız durumlarda oradaki herhangi bir eylemcie kamera temin ediyorduk. Kamera basit bir şey zaten, rec düğmesine bas, sesi duyulmuş ve görüntü sabit olsun yeterli. Mesela Novmed'de Kadınların grevinin birinci yılında dayanışma eylemleri oldu. Ankara Kadın Platformu'ndaki arkadaşlara kamera verdik. Orada yapılan video tamamen onların yaptığı bir şey mesela, aramızdan biri yok. İstanbul'da da arkadaşlar Hrani Dink'in cenazesine gitti. Benim orda bir arkadaşım vardı. Ona kamerayı verdim: 'Sen git çek, biz burada kurgusunu yapar, atarız' dedim.

Önemli olan haberin kendisi değil aslında bizim için önemli olan onun orada kaydedilmiş olması. Şöyle örnekleyeyim; Yüksel Caddesi'nde birçok dernek, parti basın açıklamaları yapar ve belki dört, beş tane kamera gelir ama o kameraların beklentisi basın açıklamaları değildir. 'Polis gruba saldırarak mı, saldırılmayacak mı?' bunu beklerler. Eğer polis saldırırsa kayda basarlar, haber olur. Orada ki basın için çoğu kez açıklama bir şey ifade etmez. Asıl anlam ifade eden açıklamanın içeriğidir oysa. Bizim yapmak istediğimiz bir anlamda bu duruma karşı çıkmak ve kendimizi de haber yapım sürecine dâhil etmek.

Oktaç: Siz de Vicdani Ret için ya da Halil Savda için eylem yaptınız. Onlarındaki videolar var. Bizim anlamlı yaptığımız eylemci ile etkileşime geçmek; kendi tarihini unutturmak, bir şeye nasıl karşı çıkmış, karşı çıkma tarzı nasılmış, ne olmuş hatırlatmak ve bunu devamlı kılmak. Sizin ve bunu hiç

yapamamış insanların görüntüleri izlediğinde ne düşüneceği ve ne hissedeceği de önemli. Mesela bir keresinde Eskişehir'den bir arkadaş Kara Haber'de bir videodan etkilenerek anti-militarist bir eylem yaptıklarını söylemişti.

Bizim aslında alternatif medya gibi bir durumumuz da yok çünkü bizim ne geniş seyirci kitlesine ulaşma şansımız ne de böyle bir amacı var. Evet, bu eylemsellikler büyük medya kuruluşları için önemsiz ya da gereksiz olduğu için yayınlanmayacak. Ama biz kendi içimizde ya da farklı kentlerde benzer düşünen insanlar arasında bir dolaşım sağlıyoruz. İnsanların nerede, neyi, nasıl yapıldığına dair ulaşabileceği bir araçları oluyor. Mesela Kars'taki insanlar bizden görsel dokümanlar, DVD'ler isteyebiliyorlar.

Ahalî: Görüntünün egemen olduğu zamanlar yaşıyoruz. Bu açıdan son dönemde özellikle Youtube çok etkili diyebilirsiniz. Sizin Youtube hakkındaki fikriniz nedir? Bildiğimiz kadarı ile siz de görüntülerinizi oraya atıyorsunuz?

Alper: Evet, deneme amaçlı atıyoruz. Ne kadar izleniyor, nasıl izleniyor diye. Aslında çok benimsemiyorum diyemem ama bu görüntünün hem sahihsizliği, hem de dijitalleşmesi ile ilgili bir şey. Sadece kopyadan ibaret olması, verilebilir, alınabilir bir şey olması ile ilgili. Youtube kendince bir deniz, okyanus. Ne diyeyim görüntünün aslında beş para etmediği bir alan.

Ahalî: Beş para etmiyor ama çok kullanılıyor. Herkese ulaşıyor. İzlemeyen yok nerede ise, Youtube'a tıklamayan kalmamıştır.

Alper: Sinematografik görüntüye baktığımızda eskiden görüntünün değeri vardı. Yeşili vardı, kırmızısı vardı, acısı vardı, konvansiyonu vardı. Sinema için görüntü bir şeyler ifade eder. Ama Youtube çok post modern; yani bulgı arttıkça bilginin kutsallığı gider, değersizleşir. Artık yere inmiştir bilgi, erişilecek bir şey değildir, gündelik bir şeydir. Youtube'daki görüntü de bunun gibi. Görüntünün yere inmiş hatta ayaklar altına alınmış halidir. Herkes her şeyi her şekilde yapabilir. Youtube'un yasaklanması da kendi ironisini gösteren bir şey aslında.

Oktaç: Youtube aslında hiçbir yer. Hâlbuki Kara Haber diye bir yer var. Kara Haber'in durduğu yer belli. Ben bir video yaptıysam, bir metin yazdıysam kendi adımı, kendi adresimle bunun sorumluluğunu kabul isterim. Hem devlet, hem de ahlaki olarak hitap ettiğim, çektiğim, kaydettiğim, videosunu gösterime koyduğum insanların aradıklarında beni bulabilirler. Benden hesap sorabilirler. Dolayısıyla bir yerde durmak önemli. Kara Haber bir yer ama Youtube hiçbir yer. Aynı zamanda politik olarak da hiç kimse. Hiç kimseyi hiçbir şeyden sorumlu tutamıyorsun, hiçbir şekilde hesap soramıyorsun. Sadece videoyu engelliyor ya da yasaklayabilişin.

Alper: İletişim kuramcılarının 'medium is the message' arası mesajın kendisidir. Kavramı Kara Haber'in durumunu anlatıyor. Kara Haber'de kullandığımız araç uzaktan mesajı barındırır. Ama Youtube öyle değil eli, altmış milyon insanın üç tane videosu olsa ne olur, olmasa ne olur. Kara Haber'de giriş yazılarından, fotoğraflarına, videosuna kadar kendi mesajını içerisinde barındırır. Youtube bu anlamda kişisiz bir yer.

Şunu da belirtmek gerekiyor aslında, Kara Haber, Youtube'un bir eşi ya da benzeri değil. Karşılaştırmak anlamsız. Bir kere Kara Haber kendini sadece internet üzerinden var eden bir yer değil, eylemlerde ortaya çıkan bir durum. Eylemleri görüntüleme üzerinden, eylemleri yaymayı amaçlar. Bu internet olmaz da başka bir yol olur; bir TV kanalı olur, bir video illüstrasyonu olur, bir cafe de gösterim olur. Kanalları çok geniştir. Kara Haber kendini fetişleştirmedi durabildiği her alanda durmaya çalışır. İnternet de bu anlamda sadece bir araçtır.

Oktaç: Biz kendimizin de ilgilendiği, ulaştığı, yaptığı şeylerin haberini veriyoruz. Size gösterdiğimiz bir adres aslında. Mesela insanlar ya da kurumlar kendi yapacakları çalışmalar için, etkileşimler için, belgeseller için bizden görüntü istiyorlar. Görüntünün eylemi dediğimiz şey bu aslında. Eylemci ile doğrudan bir bağlantımız var, hiçbir şekilde dolaylı değil. Doğrudan tartışıp, çalışıyoruz. Bu da yerellik dediğimiz şey aslında; bütün ilişkiler doğrudan, hiçbir dolayım yok.

Ahalî: Son yıllarda kamera aktivisti olmak isteyenlerin sayısı artmaya başladı. Ama bu alanda teknik olarak bir yetersizlik var. Siz bu konuda ayrıca çalışma yapıyor musunuz?

Alper: Düzenli olarak atölyeler yapmıyoruz ama yaptığımız çalışmalar oldu. Özgür Üniversite'de böyle bir atölye düzenlenmişti. Montaj nasıl yapılır, montaj estetiği, kısa film yapımı gibi teknik bilgiler. Aslında bizim bu gibi atölyelerde daha çok üzerinde durmak istediğimiz, bir video aktivisti olmak için nelere dikkat edilir gibi daha çok pratik konular oluyor.

Oktaç: Biz asla yukarı bütün toplumsal kuruluşlarla çalışıyoruz. Bu nedenle gittiğimiz yerde öncelikle onların kendi işlerinde, kendi görüntülerini çeken, onları arşivleyen bir birim kurulmasını ya da en azından bir kişinin kamera alıp, bunu öğrenmesini teşvik ediyoruz.

Mesela Sinanköy'ünde işçilerin çalışma yaptığı köylüler derme çatma bir kamera gönderdik. Bir iki arkadaş kamera kullanmasını biliyor. Orada köyde önemli bir şey olduğu zaman görüntü çekiyorlar. Kağıtçılarla ilgili belgesel yaptığımız zaman, kağıtçıların içinden iki, üç arkadaş ilgilenebilirler. Şimdi onlar kamera kullanmasını biliyorlar, hatta evinde montaj kuran da oldu. Mücadele alanı içinden kameracı çıkıyorsa ve bağlantıyı sürekli tutup çalışıyorsun. Buna hem bizim ihtiyacımız var, hem de onların.

Alper: Bu Kara Haber'in başta anlattığımız çalışma tarzına da uygun. Pratikte bir her yere gidemeyiz hem maddi, hem de işgücü olarak. Bizim bir yere gidip, orada 2 hafta çekim yapamıyordansa, oraya basit bir kamera gönderip, onun nasıl çalıştığını anlatıp, 'sen çek, hem başka şeyler de çekebilirsin' göstermek daha anlamlı.

Oktaç: Sokakta mücadele eden herkesin kendi içinde böyle bir şey oluşturmamızı sağlamak amaç.

Ahalî: Bu kamerayı gönderme fikri nereden çıktı?

Alper: Dünyada örnekleri var tabii ki.

Oktaç: Kamerayı fetişleştirerek, övüp övüp baş üstüne çıkaracak halimiz yok. Kamera ile hepimizin başı derde, gözleniyoruz! Mobese karşıtı eylem gruplarını göz ardı etmemek gerek. Ama işte sonuçta aracı kim kullanıyorsa onun işine yarıyor. Şemdinli'deki adamların cep telefonları ile çektiği görüntüler dünyaya yayıldı 5 yıldır ki çocuk marketteki güvenlikten dayak yerken görüntülendi. Kameranın olduğu yerde polis, jandarmanın şiddeti azalıyor çünkü kaydedilme tehdidi var. Kameranın olmadığı yerde şiddet daha da yükseliyor. Aracı reddettiğinde, eğer karşıdakı sana karşı bunu daha etkili kullanıyorsa, kendini savunması hissediyorsun. Sonuçta bizde bizi izleyenleri izlemeye çalışıyoruz. Kamerayı bize karşı bir baskı aracı olarak kullananlara karşı bir hat oluşturmaya çalışıyoruz. Bu da aracın kendisinin kirliliğinden dolayı temiz bir şey değil.

röportaj: Cemil, Volkan